SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

'Dışarıda uzatmaları oynuyoruz'

■ Yazısı 13. sayfada

Türk'ün ulusal gururu ve Albay'ın ölümü...

BSP-HADEP-ŞİP ve DDP SEÇİMLERDE BİRLİKTE

▼ 12 Kasım Pazar günkü Milliyet gazetesinde Yalçın Doğan, Albay Rıdvan Özden'in ölümünün üzerindeki sır perdesini araladı. 'Her Türk yapılanlardan utanç, Albay Özden'in tutumundan gurur duyuyor.'

■ Yazısı 3. Sayfada

▼ Aynılar aynı, ayrılar ayrı yerde buluştu

Haberi 4. ve 5. sayfalarda
Ragıp ZARAKOLU'nun yazısı 5. sayfada

▼ Zor karar: BSP-HADEP işbirliği

Haberi 6. ve 7. sayfalarda
Seyfi ÖNGİDER'in yazısı 6. sayfada

Castro: Sosyalizme inanmaya devam

■ SÖYLEŞİ 11. SAYFADA

Artık Kürtlerin de bir vakfı var

■ HABERİ 8. SAYFADA

Aras Kargo'da patron kaç, grevci tut!

■ HABERİ 14. SAYFADA

Gülcemal Vapuru'nda Eşber Saati

■ YAZISI 19. SAYFADA

● TARİH: 18 KASIM 1995 ● SAYI: 40 ● FİYATI: 50.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

'Bize susmalar, ABD ve Barzani'ye konuşmalar...'

Kürt sorununa ilişkin iki ilginç olgudan söz etmek istiyoruz.

Birincisi, ABD'de örgütlenmiş olan İnsan Hakları Gözlem-Helsinki adlı kuruluşun PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'a gönderdiği 15 Kasım tarihli mektup, ikincisi ise, KDP Başkanı Mesut Barzani'nin yine aynı adrese barış amaçlı diyalog için başvurusu...

Konuya girmeden önce değinmek gereken bir nokta; bu mektuplardan ilkini iktidar çevrelerinin memnuniyetle karşılaması, ikinci başvuru karşısında ise "ihtiyatlı" bir itirazda bulunmasıdır.

Şimdi bu iki olgunun ne gibi bir anlama geldiğini anlatalım.

Medya, Holly Cartner'in Öcalan'a gönderdiği mektubu memnuniyetle yansıtıyor: Anlaşıldığına göre, bu Cartner soyadını taşıyan "insan hakları savunucusu'" Öcalan'a diyesiymiş ki, "bizim tek kaygımız insan haklarının korunmasıdır." Yani, bu zat Öcalan'a "yanlış anlaşılmasın" demeye getiriyor. Arkasından da bizim medyayı ve resmi çevreleri sevinç içinde bırakan bir Amerikan eleştirisi geliyor. Bu eleştiriye bakılırsa, Öcalan ve partisi 1949 yılında imzalanan Cenevre Konvansiyonu'nun 3. maddesini şiddetli bir biçimde ihlal etmektedir. Bu 3. madde "savaş ve iç savaş" koşullarında sivillerin yaşamını koruma amacı taşıyor ve sivil halka karşı yöneltilen silahlı saldırıları "savaş suçu" olarak uluslararası mahkemelerde cezalandırmayı gerekli kılıyor.

Şimdi düşünelim; medya buna sevinmeli mi yoksa ağlamalı mı? Tuhaftır ki, bizim medya buna seviniyor. Adımız gibi biliyoruz ki devlet de zil takıp oynuyor. Öyle ya bir Amerikan kuruluşu, hem de "insan hakları" örgütü, İHD'nin yanına bile yanaşamayacak ölçüde PKK'yi Cenevre Savaş Suçları Konvansiyonu'nu ihlal etmekle suçluyor ve basından edindiğimiz bilgilere göre de "PKK'nin bu ihlallere bir an önce son vermesini" talep ediyor.

Şimdi cesaretle konuşmak istiyoruz. Doğrusunu söylemek gerekirse, biz de PKK'nin 1949 Cenevre Konvansiyonu'na uymasını talep etmek isterdik. Gelgelelim, geçtiğimiz aylarda onbini aşkın PKK tutsağı tam da bu taleple açlık grevi yaptığına göre biz bu talebi ortaya atmakta ihtiyatlı olmaya çalışmaktayız. Olabilir ki, zülfü yare dokunmuş olabiliriz.

Bununla birlikte medyanın sevincine, ikidarın Amerikan desteğinden dolayı övünmesine bakarak, Cenevre Konvansiyonu'ndan "bir emperyalist oyunu" mu acaba diyerek şüphe de edebiliriz.

Yine de bu "bize özgü" kaygıları bir yana bırakalım. Amerikalı bir "insan hakları" örgütünden PKK'ye yöneltilen eleştirinin ortaya çıkaracağı sonuçları ele alalım.

Eğer sözkonusu "insan hakları" örgütünün PKK'ye yönelttiği suçlamaları Türkiye Cumhuriyeti bir an için kabul eder ve PKK'nin 1949 Cenevre Konvansiyonu'nun 3. maddesini ihlal ettiğini, o nedenle "savaş suçu" işlemekten ötürü bir uluslararası mahkemede yargılanması gerektiğini, şimdki gibi yarım ağız değil, açıkça savunursa, biz yani SÖZ çalışanları, belki de ilk defa iktidar güçleriyle ile aynı safta yer alırdık. Çünkü bu iddia ortada bir savaş olduğunu kabul etmek demektir. Bu kadar da değil, eğer bu iddiayı Türkiye'deki iktidar çevreleri kabul etseydi, bu durumda zındanlardaki PKK tutsakları bir çırpıda "savaş esiri" sayılırdı. Dahası, -maazallah biz bunu istemezdik- PKK'nin savaş suçu işlediğini eğer TC iddia edip, Amerikalı dostlarımıza destek olsaydı, bu, aynı zamanda Birleşmiş Milletler'in "savaş suçu" işlenen bu "savaşa" müdahale etme hakkını tanımak anlamına gelirdi.

Gördünüz mü sevgili SÖZ okurları... Devletimiz, onun medyası ve yazarları bizden çok daha cesur. Yalnız savaşmakla kalmıyorlar, aynı zamanda Amerikalıları çok sevdikleri için, onlarla birlikte PKK'nin "savaş hukukuna" uymasını istiyorlar.

Onlardan aldığımız büyük esin ve cesaretle, biz de artık yüksek sesle konuşuyoruz.

Birincisi, PKK savaş hukukunu çiğneyen eylemlerine son vermeli ve TC de bu hukuku, (korkumuzdan açıkça konuşamadığımız için şöyle diyelim) eğer çiğnerse, lütfen çiğnememelidir.

Birinci olguyla ilgili diyeceğimiz bu kadar. Gelelim ikinci olguya:

Türkiye Cumhuriyeti'nin, dün "terörist" dediği, bugün ise "dost" saydığı KDP İran destekli Bedir birlikleri bölgeye dalar dalmaz ve PKK ile giriştiği çatışmada "yaşlı peşmergelerin" yorgunluğunu anlar anlamaz, Öcalan'a barış elini uzatan bir öneri yapınca, bu durum bizim Dışişleri'mizde yalnızca "diplomatik" ve bize her nedense "layık" görülmeyen bir "nezaket" ve ihtiyatla karşılandı. Dışişleri Sözcü Yardımcısı Nurettin Nurdan bakın nasıl da çıtkırıldım konuşuyor: "Türkiye bu çağrıyı (KDP'nin PKK'ye barış çağrısını. -SÖZ) KDP lideri Barzani'nin bir terör örgütünün lideriyle diyaloga girmeyi istemesi şeklinde yorumlamak istememektedir."

Gördünüz mü şu işi... Kazara biz böyle bir çağrıyı yapsak ve PKK ile aynı masaya otursak, bizim Dışişlerimiz de, içişlerimiz de herhalde bu denli nazik, bu denli diplomatik, bu denli anlayışlı olmaz, topumuzun çanına ot tıkamak için kolları sıvardı.

Geçelim...

Ve devam edelim. Sözcü yardımcısı şöyle söylüyor: "Esasen terör örgütüyle aynı masaya oturulduğunda nasıl bir sonuç alınacağı Barzani tarafından da iyi bilinen bir husus olsa gerektir."

Nedir bu esrarengiz sözler? Anlıyor musunuz değerli okurlar?!...

Anlatalım. Özal döneminde, yani 1993 yılının o "umut" dolu ilkbaharında PKK'nin ateşkes ilan ettiğini ve gerçekten de silahların bir süre için sustuğunu hatırlıyor musunuz?

İşte Dışişleri Sözcü Yardımcısı, telaş içinde bu ateşkes görüşmeleri sırasında Türkiye'nin Barzani ile birlikte PKK ile "masaya" oturduğunu itiraf etmiyor mu? Elbette biz burada "siz oturuyorsunuz da biz niye oturmayalım" demeyeceğiz. Bu bir hatırlatma...

Bunu da geçelim.

Şu soruyu soralım. Barzani PKK ile masaya oturursa ne olur? Bu soruya yanıt verebilirsek hemen şunu anlayacağız: Dışişleri'nin telaşı yerindedir. Çünkü Barzani PKK ile masaya oturursa, bu ABD'nin de masaya şöyle ya da böyle oturması ve Türkiye Cumhuriyeti'nin de bu masada PKK ile istese de istemese de, ister Dublin'de, ister Bekaa vadisinde bir araya gelmek zorunda kalması demek olurdu. İşte bizim saf, samimi ve sempatik sözcü yardımcımız - çok zorda kalmış olmalı ki- baklayı ağzından çıkarıyor ve "Ey Barzani, PKK ile aynı masaya birlikte oturduk da ne oldu, işte adamlar İran destekli Bedir kuvvetleriyle ve KYB ile üzerimize geliyorlar, gel vazgeç barıştan" demeye getiriyor.

İlahi medya... Öyle haberler veriyor ki, bu haberlerin ne anlama geldiğinden habersiz.

Ama şöyle bir anlayışa sahip devletlü büyüklerimizle birlikte... ABD savaş hukuku uygulansın derse hep birlikte seviniyorlar. Biz ve on bin tutsak aynı talebi savunsa, kırıyor, geçiriyorlar. Barzani "evet" derse onun yanı sıra PKK ile aynı masaya oturmaya hazırlar, kazara biz dersek (ilahi savcılar, hiç der miyiz) ne vatan hainliğimizi bırakıyorlar, ne bölücülüğümüzü...

Kısaca, başlıktaki gibi...Bize susmalar, ABD ve Barzani'ye konuşmalar...

Yetti artık... Konuşmak istiyoruz.

Çünkü bu memleketin evlatları konuşmazsa, başkaları daha çok şey hakkında konuşacaklar...

Söz'de yeni dönem, ayrılmalar ve künye..

Söz, hazırlık dönemi de dikkate alınırsa, neredeyse bir yılını doldurdu. Haftalık bir gazete olarak tasarlanan Söz, genel yayın siyasetini sadece sosyalistlerin gündeminden hareketle oluşturmadı; daha çok Türkiye gündeminden ve toplumun ihtiyaçlarından hareketle kurmaya çalıştı. Habere ve (daha çok) haber analizine dayalı, öncü tartışmalar yapan, editoryal olarak yetkin bir gazete amaçlandı. Gündeme müdahale etmeyi, basın tekellerinin kuşatmasını kırmayı, küçük de olsa bu alanda bir "özgürlük penceresi" açmayı hedefledi. Amaç, bir "karşı medya" oluşturmaktı.

Bütün özgürlükçü muhalefet odaklarını içermeyi amaçlayan Söz, sosyalist çevrelere, gruplara ve partilere eşit uzaklıkta durma ilkesini benimsedi.

Ancak, yukarıda çizgisini kabaca özetlemeye çalıştığım gazeteyi gerçekleştirmek, ona uygun bir teknik örgütlenmeyi, işletme sermayesini ve her bakımdan yeterli bir kadroyu gerektiriyordu. Ancak, biz bu yeterliliğe hiçbir zaman ulaşamadık. Büyük eksikliklerle ve neredeyse "sıfır" sermaye ile işe başladık.

Geride bıraktığımız sayılara baktığımda şunları söyleyebilirim; ortadaki ürün, belirttiğim nedenlerle, hedeflediğimiz haftalık gazete modeline tam anlamıyla ulaşamadı. Olanaklarımızla hedeflerimiz arasında bir uçurum vardı. Ancak yine de benzerlerine göre Söz'ün "iyi" bir dergi olduğunu ve bütün eksikliklerine karşın bir boşluğu doldurduğunu söyleyebilirim.

Söz, bundan sonra içerik, üslup, tavır ve görsel düzen bakımından daha çok dergi tarzına yakın bir yayın olacak. Oysa gerekli olanakları yaratmak mümkün olabilseydi, yapılması gereken şey, 15-20 bin tirajlı bir haftalık gazete yapmaktı.

Kurucuları arasında yer aldığım Söz'ün çıkışından bugüne kadar yayın yönetmenliğini yaptım. Bu görevimden ayrılmış bulunuyorum. Ancak bu durum dergi ile bütün ilişkimi kestiğim anlamına gelmiyor. Dört hafta önceki 'Söz' imzalı yazıda da belirtildiği gibi, dergiye her düzeyde katkı sunmayı sürdüreceğim. Çünkü Söz'ün, bütün eksikliklerine karşın yaşatılması gereken bir dergi olduğuna inanıyorum. Ancak yeni dönemde tam zamanlı/profesyonel bir katkının gerekmediğini düşünüyorum.

Yeni künyede yer almama nedenimi birçok arkadaş merak edip öğrenmek istedi. Bu durum bazı spekülasyonlara da yol açtı. O nedenle bu notu düşmekte yarar gördüm.

Merdan YANARDAĞ

Perinçek'le dayanışma içindeyiz!

Hayretler içinde şöyle bir haber okuduk Milliyet'in 16 Kasım tarihli sayısında:

"Devrim sözcüğünü Türkçe dışında başka dillerde kullandığı gerekçesiyle Beyoğlu Cumhuriyet Savcılığı Doğu Perinçek hakkında soruşturma açtı..."

Demek oluyor ki, Türkiye'de, eğer "devrim" sözcüğünü Türkçe söyler ve Türkçe "devrim" yaparsan bu tamamen serbest.

Yok eğer, devrimden bir başka dille söz eder, hele bir de bir başka dilden devrime gidersen bu yasak...

Bizim aklımıza takılan şu: Beyoğlu savcısı, Beyoğlu'nda "patlıcan musakkasını" Arapça yazmaya bir şey demiyor da, acaba neden "devrim" sözcüğünün mesela Kürtçe yazılmasına kızıyor?

Bir de şu var: Perinçek Kürdün -onların ifadesiyle yazalım- "milli devrimi"ne kızıyor da, durup dururken "devrim" sözcüğünü neden Kürtçe yazıyor?

Şu memlekette o kadar anlaşılmaz işler oluyor ki değerli okurlar, böyle manasız sorularla zaman öldürmeye değmiyor.

Biz yine de savcının Aydınlık'ta yazılanları okuduktan sonra, devrim sözcüğünü bu insanların neden başka dillerden yazdığını anlayamadığını, anlayamayınca işi kadıya havale ettiğini düşünmekteyiz.

Talebimiz şu: Savcılar anlaşılmaz işler hakkında dava açmamalı, Perinçek hakkında takipsizlik kararı vermeli ve "devrim"i gerçekten yabancı dillerde yazanların peşine düşmeli...

"Bu da talep mi, diyor yazıişlerinden Sezai, savcılar zaten öyle yapıyor, verdiğiniz haberdeki durum ise, işlerin ne denli komik hale geldiğini gösteriyor..."

Sonra ekliyor: "Savcının verdiği mesaj çok açık değil mi, 'eğer Perinçek devrim yapacaksa' diyor sayın savcı 'tastamam ve eksiksiz bir Türk devrimi yapmalı'."

Hazretin 1990'lı yıllarda, durup durup 19 Mayıs günleri Samsun'a çıktığına bakılırsa savcının ikazı hiç de boş sayılmayabilir.

C. Çandar'dan 'yorumsuz'

12 Kasım tarihli Sabah gazetesinde yapılan bir ankette, "Doğu ve Güneydoğu'da en çok sevilen yazar" olduğu açıklandığı için mi, yoksa bir başka nedenle mi bilmeyiz ama, Cengiz Çandar'ın son derecede ilginç bir yazısı yayınlandı. Bu yazıdan -eğer okumadıysanız bilginiz olsun diye- bir bölümü aynen aktarıyoruz.

"Güneydoğu'da ve batıdaki Kürt kökenli vatandaşlarımız nezdinde Refah'dan sonra en ciddi potansiyeli HADEP'in temsil ettiği bilinmesine rağmen ve böylesine omuz omuza bir yarış cereyan ederek olmasına rağmen, HADEP'e kimse 'ittifak' için yanaşmak istemiyor.

Niçin?

Çünkü 'devlet'in bu konuda 'kırmızı ışık' yaktığı varsayılıyor."

Çandar birbirleriyle 'ittifak' peşinde koşanların ise "devlet icazetli ve 'devlet' endeksli" olduğunu da, bunların HADEP'e ittifak teklifi yapmayışlarının nedeni olarak sözlerine ekliyor.

Şimdi C. Çandar'a düşen bir iş olmalı...

BSP HADEP'le ittifak yaptığına göre, onun "iyi" bir iş mi, yoksa "kötü" bir iş mi yaptığı hakkında konuşmalı...

Böylece Çandar'ın da "devlet icazetli ve devlet endeksli" olup olmadığı ortaya çıkabilir.

Türk'ün ulusal gururu

Dergimizin yazıişlerine girdiği zaman yüzü sapsarıydı. "Ben bir Türk devrimcisiyim dedi, ve Türk olduğum için -tarihimdeki utanç verici hiçbir şeyi unutmaksızın- yüreğimde Türk olmanın gururunu duyuyorum..."

Çoktan beri duymadığımız bu türden bir konuşma karşısında herkes şaşkınlıkla arkadaşa baktı.

O, elindeki Milliyet gazetesinin 12 Kasım pazar günkü sayısını uzattı. "Albay, dedi, yargısız infaz yapanları mahkemeye verdi ve tutuklattı ve ardından da Bozkurtlar komutanı vurup şehit etti..."

Yazıişlerinde gazeteler henüz taranmamıştı. Buna karşılık biz ne demek istediğini çok iyi anladık. Milliyet gazetesinde Yalçın Doğan Ezop diliyle bir yazı yazmıştı ve Albay Rıdvan Özden'in ölümünün ardındaki gizi büyük bir ustalıkla sıyırıp atmıştı. Adeta çelik zırhlarla kaplı, su sızdırmayan, Kürt sorunu ve kirli savaşla ilgili gerçeklerin dile gelmesine karşı binbir sansür ağıyla çevrili medyada derin bir rahne açılmıştı. 15 Kasım Çarşamba günkü Cumhuriyet gazetesinde ise, Oral Çalışlar bu yazıyı tüm şövenist ve militarist çevrelerin suratına, romantik çağın şövalyeleri gibi tiksintiyle çarpmıştı. Yaşama güvenmek gerek... Çünkü o, suçun gizlenmesine de, gerçek kahramanların tarihten silinmesine de izin vermiyor.

İşte Çalışlar'ın yazısından çarpıcı, düşündürücü, utandırıcı ve Albay Özden'in şahsında, Türk ulusal gururundan söz etmeyi mümkün kılan satırlar:

"Yalçın Doğan'ın Milliyet gazetesinde pazar günkü yazısını okudunuz mu? Okuyup da irkilmemek elde değil. Yalçın, ismi bilinmeyen bir ülkeden söz ediyor. Bir ülkede savaş oluyor, bu ülkede bir askeri komutan kendi komutası altındaki birliklerden bazı görevlilerin teslim olan teröristleri yargısız infazla öldürdükleri için mahkemeye verip, tutuklatıyor.

Bu komutanın tutuklattığı cinayet sanıkları kurtlarmış. Daha sonra bu kurtlar komutanı denk getirip öldürüyorlar ve teröristlerin öldürdüğünü öne sürüyorlar.

Komutanın karısı gelişmeleri az çok bildiği için kocasının savaşta ölmediğini iddia ediyor ve siyasete atılmaya karar veriyor ve büyük bir partinin üst düzey yönetimine seçiliyor.

Ancak kurtlar kadının etkili olacağından çekindikleri için komutanın eşi aleyhine kampanyalar yürütüp baskıyla istifa ettirip susturuyorlar. Yalçın Doğan komutanın öldürülmesi sonrasını şöyle anlatıyor: 'Şefin

ölümüyle hayat aniden rahatlıyor. Bir yandan savaş tüm hızıyla sürüyor, bir yandan şefin ölümüyle birlikte savaş bölgesinde her türlü 'örgütlenme serbest' hale geliyor. Kurtları şimdi orada şefin yanındakiler örgütlüyor.'

Yalçın Doğan'ın sözünü ettiği olaylar, herhalde Türkiye'de geçmemiş, yani bizim ülkemizde bir albay Güneydoğu'da çatışmada öldürüldüğü iddiasıyla şehit ilan edilmemiş. Bu albayın eşi CHP'den en yüksek oyla parti meclisine seçildikten sonra, bir kampanya ile istifaya zorlanmamış. Bu ülkedeki güvenlik güçleri içinde kurtlar yokmuş.

Eğer böyle olsa gerçekten ülkemizde bir albay sırf insani değerleri savunduğu için, kendi komutası altındaki kurtlar tarafından öldürülse, veya en azından bu konuda ciddi şüpheler bulunsa yer yerinden oynar, ordu yetkilileri hemen soruşturma açarlar, albayın öldürüldüğü yerde tatbikatlar yapılır, başbakan olaya el koyar ve gerçekler kısa sürede aydınlanır.

Yanılmıyor muyum? Türkiye demokratik bir ülke değil mi? Bu ülkede insan haklarına dikkat edilmiyor mu, işkence yasak değil mi? Devlet yetkililerimiz hep böyle söylemiyorlar mı? Onların yalan söylediğini düşünebilir miyiz?

Albay RIDVAN ÖZDEN'i hatırlıyor musunuz? Hani Güneydoğu'da bir çatışmada öldürüldüğü söylenmişti. Eşini de mutlaka hatırlarsınız. TOMRİS ÖZDEN 'Günydoğu'da savaş bitsin, eşim de böyle düşünüyordu' demişti. Sonra başına gelmedik kalmadı. Yalçın Doğan öldürülen şefin albay Rıdvan Özden olduğunu belirtmemiş. Herhalde elinde yeterince belge yoktu. Olayın geçtiği yerin Türkiye olduğunu da söylemiyor.

Ben yazıyı okuduktan sonra derin bir üzüntüye kapıldım. Heyecanla tanıdığım insanları aradım. CHP'li Algan Hacaloğlu'nu aradım. İnsan haklarından sorumlu Devlet Bakanlığı'na vekalet eden Abdükadir Ateş'i aradım. Ne yapacaklarını sordum.

Böyle bir yazı ve bu iddialar, demokratik bir ülkede olsa, yer yerinden oynar, gerçeklerin ortaya çıkarılması için bütün basın ve yayın organları ve insan hakları kurumları harekete geçerdi. Türkiye'de ise kimsenin kılı kıpırdamıyor. Tansu Çiller'in giydiği ayakkabının peşinde koşan ve bu konuda son günlerde inanılmaz bir yarışa giren TV'lerimizin ve basın mensuplarımızın hiçbiri Albay Rıdvan'ın ölümündeki sırrı merak etmiyor mu?

Şimdi tüm ilgililere soruyorum. Albay Rıdvan Özden'in kumanda ettiği askeri birlikte dört PKK'linin yakalandıktan sonra, bazı görevlilerce öldürüldüğü söz konusu edilmiş midir? Bu görevliler daha sonra, Albay Rıdvan Özden tarafından mahkemeye sevkedilip, tutuklanmışlar ve yargılanmışlar mıdır? Eğer böyle bir yargılama olmuşsa bu sanıklar kimlerdir? Genelkurmay Başkanlığı Albay'ın ölümüyle ilgili ciddi bir otopsi raporuna ihtiyaç hissetmiş midir? Bir soruşturma açmış mıdır?"

İşte yazı böyle...

Her Türk yapılanlardan utanç, Albay Özden'in tutumundan ise gurur duyuyor.

İktidar güçleri ve düzen partileri savaş cephesidir. Barış onların elinde soluyor. Ülkenin umudu sosyalistlerdedir. Çünkü yalnızca onlar Kürt kardeşlerimize el uzatıyor. Yalnızca onlar katillere canı pahasına karşı koyan Rıdvan Özdenler'in yanındadır.

Bu memleketin barışa ve o nedenle de sosyalistlere ihtiyacı vardır.

Bir anketin ve ittifakın ilk sonucu

Geçtiğimiz hafta SÖZ'de hem bir anketten, hem de "muhafazakar, faşist ve polis" ittifakından söz etmiştik. Hatırlanacağı üzere, polisin teröristleri ölü ele geçirmesine Türk ulusunun yüzde 68 oranında destek verdiği, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından bu anketle açıklanmış, medya da bu anketten heyecanla söz etmişti. Bizim çağrımıza karşın, ne yazık ki TOBB raporunun "bilimsel" olmadığı fetvasını veren "bilimci"lerimizden "tık" çıkmamıştı. Bize göre bu anket bir "cinayete teşvik" belgesiydi ve yargısız infazları ve katliamları meşrulaştırma amacı taşımaktaydı.

DGM Başsavısı'nın, Emniyet Genel Müdürü'nün ve İstanbul Emniyet Müdürü'nün DYP'den aday olduğu bir sırada, böyle bir anketle halk tarafından "aklanmaları"na çalışanların ne denli isabetli davrandığı hemen ortaya çıktı.

Gazi olayları sırasında 21 insanın canına kıyan yirmi polis hakkında Eyüp Cumhuriyet Savcılığı'nın açtığı ve güya güvenlik nedeniyle, gerçekte gözden uzak, gönülden ırak yargılama yöntemini uygulamak, böylece "yargının aleniyeti"ni fiilen ortadan kaldırmak amacıyla Trabzon Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülmekte olan dava, bir celsede durduruldu. Durdurma gerekçesi, "polisin görevi gereği öldürebileceği"...

Anketin ve DYP-polis ittifakının verdiği mesaj belli ki gereken yerlere ulaşmış... Biz de kendi mesajımızı vermeye çalıştık...

Gazi halkının davasının umutsuz bir dava olmadığını ise eklemek isteriz. Trabzon'a kaçırılan davaya otobüsler dolusu Gazi mahallesi emekçilerinin ve devrimcilerinin katılması sizce anlamlı değil mi?

Bu dava ya Gazi halkıyla hepimizin zaferiyle biter, ya da mahşere kadar sürer... Yakalar bırakılmayacaktır.

İttifak ve 'bekleme' taktiği

BSP Genel Yönetim Kurulu seçimlere HADEP, SİP ve DDP ile birlikte girme kararını Anayasa Mahkemesi'nin seçimlere ilişkin kararını beklemeden verdi.

Öteki partilere bakılırsa, BSP aceleci mi davrandı?

Gerçekten de Anayasa Mahkemesi'nin kararını geciktirmesi, düzen partilerini kara kara düşündürüyor. Ünlü "ittifaklar" bir türlü gerçekleşemiyor. DYP-MHP ittifakı askıda... ANAP-YDH–BBP v.s. ittifakı sallantıda...

Neden acaba?

Bir bakış açısına göre, bu partiler öylesine "taktik" ustalarıdır ki, yaş tahtaya basmıyorlar ve Anayasa Mahkemesi karar vermeden öyle "ittifak" falan gibi adımları atmıyorlar. Bir halk deyişiyle "etten önce kazana düşmüyorlar."

Nasıl? Müthiş bir taktik ustalık bu doğrusu... BSP ise, taktik filan bilmiyor. Anayasa Mahkemesi'nin kararını beklemeden ittifak kararını açıklıyor.

Oysa "bekleme" taktiğinden haberdar olsa, Anayasa Mahkemesi seçimleri iptal edebilir ve BSP de böyle bir seçim ittifakı sorunuyla uğraşmayabilirdi.

Her neyse...

Düzen partilerinin "beklemeye" geçmelerinin bir tek nedeni var. O da, seçimler iptal edilmeden "ittifak" adına önce koltukları, sonra da iktidarı paylaşma kararı aldıkları zaman onları bir tehlike bekliyor... Seçim iptal edildiğinde, daha önce isim isim yapılan paylaşmanın dışında kalan muhterem parlamenterler, yeni bir seçim yasasına direnecekler ve bu da başlarına bir hayli iş açmış olacak...

İşte "bekleme" taktiği budur.

Böyle bir taktikle BSP'nin ise hiçbir ilgisi yoktur.

BSP'nin seçim politikası ile ilgili ilk belirlemeleri diğer sayfalarımızda okuyabilirsiniz.

Aynılar aynı, ayrılar ayrı yerde buluştu

Seçim ittifakları, siyasal düzlemdeki güçleri bir kez daha ayrıştırdı. Bir savaş hükümeti kurmak amacıyla bir araya gelen DYP-MHP, ittifaklarını bağıtladılar. Emekten ve barıştan yana güçler de kendi ittifaklarını yarattılar. ANAP, şekilsiz bir muhalefet cephesi oluşturmaya çalışırken, sosyal demokratlar herhangi bir ittifakın odağı bile olamadılar.

Vehbi ERSAN

Siyaseti izleyen herkes son haftalarda en çok "ittifak" kavramını duydu, bu kavramı tartıştı ve halen tartışıyor. Erken seçimin gündeme gelmesiyle birlikte başlayan bu tartışma burjuva partileri olduğu kadar, sosyalistleri de sarmış bulunuyor. Burjuva siyasi partiler arasındaki ittifak trafiği bütün hızıyla sürerken, kimi partiler arasında anlaşmalar yapıldı, protokoller imzalandı; bu arada sosyalistler de belli netleşmeler yaşadılar.

İttifak; siyasetin bu vazgeçilmez kavramı, özünde iktidar savaşı yürüten partilerin uzak ya da yakın hedefler için, kendilerine en yakın buldukları partilerle saptadıkları ilkeler ışığında girdikleri işbirliği oluyor. İttifak, siyasi partilerin temel ilkelerde olmasa bile, ortak amaca ulaşmak için, bir anlamda birbirlerine verdikleri karşılıklı tavizleri içeriyor. İttifak, aynı zamanda hangi partinin kiminle nereye kadar gidebileceğini ve kime ne kadar yakın olduğunu da ortaya koyuyor.

Türkiye'de şu anda, gerek burjuva partiler, gerekse de sosyalist güçler arasındaki ittifak çabalarını, sadece basit bir seçim işbirliği çalışması olarak ele almak yanlış olacaktır. Bu ittifak çabaları aynı zamanda siyasal arenadaki güçlerin önlerine koydukları en azından yakın hedeflerin ne olduğunu açığa vuruyor; kimi noktalarda da derin yol ayırımlarını ifade ediyor.

Son günlerde yoğunlaşan ittifak görüşmelerinin tozudumanı arasında az-çok cepheler netleşmiştir. Burjuvazi cephesinde DYP-MHP ittifakı netleşirken, buna karşılık ANAP'ın odak olduğu, kimliği berraklaşmamış bir muhalefet cephesi söz konusudur. RP burjuva cephenin ayrı bir yerinde bulunmaktadır ve kendisine en yakın parti olarak Büyük Birlik Partisi'ni görmektedir. Sosyal demokratların bir güç odağı olamadığı, bir ittifak çabalarında sosyalist güçler, düzendışı cephede anlamlı bir sürece girdiler. HADEP, SİP, DDP ve BSP seçimlerde ittifak yapmayı kararlaştırdılar. İP ise müttefik olarak gördüğü CHP ve DSP'den beklediği ilgiyi göremedi.

İktidarın sahibi iki parti

Burjuva cephesinde en anlamlı ittifak kuşkusuz DYP-MHP ittifakı oldu. Prensipte anlaşan bu iki partinin ayrıntılarda karşılaştığı tıkanıklıklar her seferinde iki partinin liderleri, Tansu Çiller ile Alparslan Türkeş tarafından aşıldı ve sonunda ittifak protokolü imzalandı. DYP-MHP ittifakı, hem tarihsel kökleri itibariyle, hem de siyasal geleceği açısından bir seçim işbirliğinden ötede bulunuyor. 1960'lı, özellikle de 1970'li yıllarda MHP, o zamanın DYP'si olan Adalet Partisi'nin vurucu gücü olarak faşist Milliyetçi Cephe hükümetlerinin temel direği idi. Tarihsel bir geleneğe sahip DYP-MHP işbirliği cunta ve sonrası siyasal konjonktürde kesintiye uğradı, ama yıllar sonra 1991'de kurulan DYP-SHP hükümetiyle yeniden şekillendi. DYP ile MHP'nin işbirliğinin, iki burjuva partinin herhangi bir seçim ittifakından ne kadar farklı ve köklü olduğu, devlet bürokrasisinde yaşanan istifalarla daha iyi anlaşıldı. DYP ve MHP, devletin temel kurumlarının ellerinde bulunduran iki iktidar partisiydi aslında. İktidarı paylaşan bu iki parti, ittifak için gerekli her türlü formülü oluşturmaya hazırdı. Öyle ki MHP, yasal olarak iki kez seçime girmediği durumda kapatılabilirdi, bunun için bir yasa değişikliğini DYP hemen hazırladı ve TBMM komisyonlarından geçirdi. Şimdi DYP ve MHP, arada herhangi bir parti bulunmadan devlet içindeki iktidarlarını hükümet erkiyle tamamlamanın yollarını arıyorlar ve bunu bulmaya da kararlı görünüyorlar.

Şekilsiz burjuva muhalefet cephesi

DYP ile MHP'nin herkesin gözü önündeki iktidar hesaplarına karşılık burjuva muhalefet cephesi dağınıklık ve acizlik içinde bulunuyor. Büyük sermayenin gözünde ana muhalefet partisi olan ANAP, MHP-DYP ittifakına karşı DYP'den ihraç edilen Hüsamettin Cindoruk ve arkadaşları ile Büyük Birlik Partisi, Demokratik Sol Parti, Yeniden Doğuş Partisi gibi partilerle bir karşı cephe oluşturmaya çabalıyor. Bu muhalefet cephesinin en büyük handikapı, DYP-MHP ittifakında olduğu gibi net bir programa sahip olmayışı. ANAP alternatif bir politik program oluşturmak yerine, istifa edip DYP'ye doluşan polis şeflerine karşılık polisleri, MHP'li adaylara karşılık da eski MHP'lileri aday olarak göstermek çabası içinde bulunuyor. Yeni Demokrasi Hareketi lideri Cem Boyner'in ANAP ve diğer burjuva muhalefet partilerine yaptığı "Demokratik güç birliği" önerisi ise ayakları havada kaldı ve karşılık bulmadı. Demokratik Sol Parti, ANAP'la görüşmelere yanaşsa da bir ittifaka sıcak bakmadığını ifade etti. ANAP, ittifak görüşmelerinde en ileri adımı sadece BBP'yle atabildi. BBP, henüz kesinleşmeyen görüşmelerde en azından ANAP'la bir seçim ittifakı yapabileceğini ortaya koydu. Kısacası burjuva muhalefet cephesi, DYP-MHP ittifakına karşı ciddi bir politik alternatif yaratmaktan uzak bulunuyor.

Burjuvazinin aforoz ettiği parti

Refah Partisi ise burjuva

Savaşa karşı emek ve barış cephesi

HADEP ve onunla ittifak yapan partiler geçtiğimiz hafta HADEP İstanbul il merkezinde bir araya geldiler. Medyanın ilgi göstermediği bu toplantıda barış cephesi taraftarları seçim politikalarını ve görüşlerini açıkladılar.

HADEP İstanbul İl Başkanı Kemal Parlak erken seçim kararının hukuka aykırı olduğunu özellikle doğu ve güneydoğuda Kürt halkına yönelik saldırıların ve sürdürülen savaşın sonucunda 5 milyon seçmenin başka yerlere göç etmek zorunda kaldığına dikkat çekti. Parlak, bütün bu baskılara rağmen barıştan, demokrasiden ve emekten yana tüm demokrat, ilerici, sosyalist güçlerin bu barış ve emek çephesine katkılarıyla HADEP, BSP, SİP, DDP öncülüğünde Barış Emek Cephesi oluşturulduğunu söyledi.

SİP Genel Başkanı Aydemir Güler ise devletin "karanlık güçler" olarak niteledikleriniin aslında ortada olduğunu belirterek, "Bu karanlık güçler devlet içinde devlet değildir. Katliamlar yargısız infazlara imza atmış olanlar ne kadar kişi varsa bir seçim ittifakıyla meclise gidiyorlar. Devlet içinde devlet denilen şey partileşiyor" dedi. Güler bu seçimin bir tarafta düzen partisi öbür tarafta da emekten, barıştan ve özgürlükten yana güçler arasında olacağını vurguladı.

Bu ittifaka karşılık bazı kesimlerin sosyalist partileri Kürtçülük yapmakla Hadep'i ise sola komünistlere kucak açmakla suçlayacağnı hatırlatan Güler, "Türkiye de savaş mı barış mı" sorusuna barış diye yanıt verenlerin bu ittifakdan yana olduğunu açıkladı.

BSP MYK üyesi Ferhan Umruk, seçim sisteminin hakim sınıfların bir oyunu haline dönüştürüldüğünü söyleyerek, Türkiye'de yıllardır Türk ve Kürt emekçilerini yok eden bir savaş olduğunu belirtti. BSP'nin barış cephesi içinde yer aldığını ifade ederek, "Bu topraklarda barışın hakim olması için bu oluşumun seçimlerde izleyeceği politikalar, seçimlerde yapacağı çağrılar önemlidir. Türk ve Kürt emekçilerinin önünü tıkayan güçleri, savaştan çıkarı olanları teşhiri edecek bir seçim politikası izlenmelidir" dedi.

DDP İstanbul İl Başkanı Kemal Yüksel, barış cephesinin güçlenmesi gerektiğini kaydederek, "Savaş isteyenlerle barış isteyenlerin bir kavgası haline dönüşmüştür bu seçim. Savaş isteyen bir anlayışı meclise taşıyan bir anlayış ve bu zihniyete karşı barış ve demokrasi isteyen güçlerin bir araya gelmesi gerekmektedir. HADEP'le yapılan işbirliği Türkiye'de barış ve demokrasi güçleri açısından önem arzediyor" dedi.

DİSK Deri-iş Genel Başkanı Munzur Pekgüleç DİSK içinden bir çok sendikacının bu oluşuma destek vereceğini söyledi. Pekgüleç,

"İşçi sınıfı ve Kürt halkı üzerindeki uygulamalar, bizleri ortak bir cephede ve güç birliği yapma zorunluluğuna itti" diye konuştu.15 yıldır yaşananlar karşısında yeterli bir tutum alınamadığını anlatan Pekgüleç, toplusözleşmelerin yüzde 15 ve 16'larda bitirilmesinde savaşın çok büyük payı olduğunu,100 triiyona varan savaş harcamalarının işçi sınıfının önünde ekonomik olarak hak almada ciddi engel teşkil etttiğini açıkladı.

Petrol-İş eski Genel Başkanı, Münir Ceylan da yüreklerinde bir gram insanlık taşıyanların savaş cehpelerine karşı olması gerektiğini belirterek, "Kürt halkı özgürleşmeden Türkiye'ye demokrasi gelemez" sözleriyle bütün demokrasi güçlerini bu cepheye çağırdı.

Doç. Haluk Gerger de yaptığı konuşmada savaş cephesinin Kürt halkına karşı her gün insanlık suçu işlediğini söyledi. Gerger, "Bunun karşısında susmak suçu paylaşmaktır. Bu oluşuma destek vermek bizim görevimiz" dedi. Yazar araştırmacı Faik Bulut da barış cephesini eleştirenleri yanıtlayarak, "Kürtsüz seçime girerseniz en büyük bölücülüğü siz yapmış olursanız" dedi. Bulut "Filistin halkına destek veren Filistin Komünist Partisi hiçbir zaman Filistin Arap milliyetçiliğiyle suçlanmadı. Güney Afika'da komünist parti bütün o karalamalara rağmen siyahların yanında, Mandela'nın yanında yer tuttu. Burada ne ırkçılıkla ne de şovenistlikle suçlamadı. Dolayısıyla sosyalistlerin temel görevi burada ezilenlerle bir arada ortak cephe oluşturmaktır" dedi.

Yazar Sungur Savran ise devlet ve burjuvazinin kriz içinde debelendiğini ifade ederek, bir barış cephesi oluşturmanın öneminden sözetti.

Koalisyon hükümetinin dağılmasının hemen ardından kamuoyunun gözleri önüne serilen DYP-MHP işbirliği, aslında iki parti arasındaki çok eskilere dayanan köklü ittifakın dışavurumuydu. 70'li yıllarda Adalet Partisi'nin vurucu gücü olarak çalışan MHP, 90'lı yıllarda DYP'yle birlikte iktidarı paylaşan bir parti oldu. DYP-MHP ittifakı, bir seçim ittifakından öte gerçekte iktidarı elinde bulunduran iki partinin gelecekteki hükümeti de birlikte kurma çabasıydı. Bu nedenle pazarlıklarda ortaya çıkacak hiçbir ayrılık bu iki partinin iktidar ortaklığını sarsacak kadar önemli olamazdı.

cephenin lanetli partisi görünümünde. Büyük sermayenin asli partileri DYP, CHP ve ANAP, her ikisi de sözleşmiş gibi, ittifak çabalarına veya koalisyon görüşmelerine RP'yi katmıyorlar. RP, İslami yapısı ve "Adil Düzen" söylemiyle Avrupa sermayesinin antipatisini kazandığından, büyük sermayenin hoşlanmadığı, aforoz ettiği bir parti. İstanbul Ticaret Odası seçimlerinde de görüldüğü gibi Refah Partisi, diğer burjuva partiler açısından şimdilik ittifak yapılamayacak, hatta bir biçimde başarısı önlenmesi gereken bir parti durumunda. Hükümet kuruluşu için bir araya gelemeyen DYP ve ANAP, İTO seçimlerinde RP'li adaya karşı ittifak oluşturabildiler.

Laikliğin yılmaz savunucuları(!) CHP ve DSP de RP ile bir ittifakı öngörmeyince, geriye yalnızca BBP kalıyor. BBP, ANAP'la anlaşamadığı takdirde RP ile ittifakı kabul edilebilir görüyor.

Kimsenin kendisini müttefik kabul etmediği bu siyasal ortamda RP, yavuz hırsız misali, "Biz kimseyle ittifak yapmayacağız, tek başımıza katılıp, iktidar olacağız" propagandası yürütüyor. RP, "iktidar olacağız" abartılı propagandası bir yana bırakılırsa; mevcut siyasal partiler içinde en ciddi oyu alacak partilerin başında geliyor.

Sürünen sosyal demokrasi

Sosyal demokrat iddiası taşıyan CHP ile DSP'nin bir seçim ittifakı bile oluşturamayacağı kesinleşmiş görünüyor. Yer yér CHP'den gelen bu istek, DSP lideri Bülent Ecevit tarafından her seferinde kararlıca reddediliyor. Deniz Baykal'ın estirdiği fırtına dinince CHP yine kendi iç didişmelerine döndü. CHP içinde Ankara milletvekili Mümtaz Soysal'dan İstanbul milletvekili İsmail Cem'e ve hatta İzmir milletvekili Erdal İnönü'ye kadar birçok ağır top, seçimlerde aday olmayacağını açıkladı. Ayrıca bu ağır toplardan bir kısmının DSP'ye geçeceği söylentileri de yayılmış bulunuyor. 91 seçimlerinde olduğu gibi, Kürtlerle bir seçim ittifakına girme olanağını kaybeden CHP, yine kimi sanatçılardan, Alevilerin bir kısmının oylarından yararlanmaya, böylelikle barajı aşmaya çalışıyor. CHP, seçim öncesinde bir burjuva muhalefet cephesinin odaklarından biri olmayı bile şu an başaramayacak durumda bulunuyor.

İşçi Partisi'nin 'laik-bağımsızlıkçı' cephesi

12 Eylül 1980 öncesinde olduğu gibi, bugün de Türkiye sosyalist hareketinden kopan İşçi Partisi, şeriata karşı "laiklik", IMF ve Batıcılığa karşı "bağımsızlıkçılık" söylemiyle en keskin kemalizm savunuculuğuna soyunmuş bulunuyor. Haddinden fazla kemalistin bulunduğu Türkiye siyasetinde bu söylemleriyle politik bir şans yaratma olasılığı bulamayan İP, seçim politikasını "solda güç birliği" olarak belirliyor. Diğer sosyalist partileri, tırnak içinde değerlendiren İP, temel müttefikleri olarak CHP ile DSP'yi görüyor ve solda güçbirliği siyasetini bu partilerle kurmayı arzuluyor. Oy potansiyeli olarak CHP ile DSP için çok fazla bir anlam taşımayan İP'in ittifak çabalarından da pek bir sonuç alması mümkün görünmüyor. Burjuva muhalefet cephesinde kaale alınmayan İP, izlediği politikalar itibarıyla Türkiye sosyalistlerinin ittifak, güçbirliği çalışmalarının içinde de yer almıyor.

Ve sosyalistler

DYP-MHP ittifakına karşılık, en anlamlı ittifak sosyalist ve demokratik güçlerden geldi. SÖZ, sosyalist soldaki bu gelişmeyi geçtiğimiz haftaki kapağında, "Muhafazakar, faşist, polis ittifakına karşı sol blokla barışa" başlığı altında okuyucularına iletmişti. Sosyalistler açısından seçime katılabilecek iki siyasi parti bulunuyordu: HADEP ve BSP. BSP'nin, YSK'ya yaptığı itirazlara rağmen, basit bir bürokratik işlem nedeniyle seçimlere sokulmayışı, HADEP'i tek parti durumuna getirdi. HADEP'le bir seçim ittifakı, sosyalistler açısından tek seçenek olarak ortaya çıktı. HADEP, yalnızca seçime katılan tek parti olmasından ötürü değil, Türkiye'deki temel siyasal sorunlar açısından taşıdığı misyon itibarıyla da tek seçenek durumundaydı. Rejimin Kürt sorunu nedeniyle aforoz ettiği ve her fırsatta etkisizleştirmeye çalıştığı HADEP'in desteklenmesi, sosyalistler açısından önemliydi. HADEP'le ittifak, Türkiye siyasetinin temel sorunu haline gelen Kürt sorununun demokratik çözümü ile barış sorununa da sosyalistlerden gelecek bir yanıt olacaktı. Sosyalist İktidar Partisi, Demokrasi ve Değişim Partisi ile Birleşik Sosyalist Parti, seçimlerde HADEP'le ittifak kararı aldılar. Böylelikle sosyalistler, Kürtlere en azından ciddi bir moral desteği sağlamış oldular. Ortak sürdürülecek seçim çalışmalarının, Türkiye sosyalistleriyle Kürtler arasında, bir türlü kurulamayan dostluk ve güven ilişkilerine önemli katkılarda bulunacağı şimdiden söylenebilir.

Emek Partisi bağımsız adaylarla çıkacak

Birkaç hafta önce kuruluşunu kamuoyuna duyuran Emek Partisi, yasal koşulları henüz yerine getiremediği için seçimlere katılamıyor. En geç aralık ayının sonunda resmi olarak kurulacağı açıklanan partinin yetkilileri, seçimlere katılamasalar da bir seçim politikası belirleyeceklerini ifade ediyorlardı. Sosyalist partiler veya demokratik güçler arasında değil de öncelikle emekçiler, işçiler arasında birlik gerektiği vurgusunu yapan Emek Partililer'in, seçimlere bağımsız adaylarla katılacakları belirtiliyor. Emek Partililer daha önce yaptıkları açıklamalarda ya "antiemperyalist demokratik bir platform üzerinde bir seçim bloku" çalışması içine gireceklerini veya bağımsız adaylarla seçimlere katılacaklarını açıklamışlardı. İkinci seçeneği tercih ettikleri anlaşılan Emek Partililer'in sendikalar ve Alevi derneklerle görüşmelerde bulundukları belirtiliyor. Emek Partiler seçim kampanyalarında üç sorunu, empreyalizme karşı mücadele, Kürt sorunu, demokratik hak ve siyasi özgürlüklerin kazanımını işleyeceklerini kaydediyorlar. Seçimlerde benzer talepleri ileri süren, ancak HADEP'i desteklemeyi kararlaştıran sosyalistlerle Emek Partililer arasındaki farklı politikanın kaynağında ise köklü ideolojik-siyasi ayrılıklar bulunuyor. Köklü ideolojik ayrılıklar Emek Partililer'i, Kürtlerin özellikle DEP-HADEP geleneğinden gelen temsilcileriyle bir birliktelik oluşturmasını önleyen en önemli faktör oluyor.

Emek Partisi'ne benzer bir seçim politikası izleyeceğini belirten bir diğer grup ise Birleşik İşçi Emekçi Partisi kuruluş çalışmalarını yürütenler oldu. BİEP'liler, sosyalistlerin sendikalarla görüşecek ortak işçi ve emekçi adaylar çıkarılmasını ve bu adaylarla seçimlerde bağımsız olarak katılınmasını savunuyorlar.

Güçlü bir nehrin yatağında buluşmak için

Ragıp ZARAKOLU

Türkiye bağıra bağıra gelen bir sivil faşizm tehdidi atında. Artık polis devleti hazırlıklarını deşifre eden, sol ya da sosyalist parti ve kişiler değil, Cindoruk'lar...

Artık yok etmeci sistemin tasfiyeciliğinin boyutları 1946'lara gelmiş dayanmış.

Türkiye uzun bir "U" dönüşü yaparak zaten bütünüyle hiçbir zaman kopamadığı tek parti, tek şef, tek ideoloji, rotasına yönelmiş bütün hız tehditlerini çiğneyerek ilerlemekte.

Türkiye'deki tekçi, yok etmeci sistemin önünde durabilecek iki potansiyel müttefik var. Ezilen sınıf ve ezilen ulus ve bunların politik ifadeleri... Bunlar arasında sağlanacak ittifaklar çerçevesinde tüm baskı altındaki grupların desteğini de bulacaktır.

En fazla "direnme" edebiyatı yapanların, en fazla "birlik" konusunda kafa yormaları gerekir.

Bu işin alfabesi, yükselen faşizm tehdidine, askeri diktatörlüklere karşı birlik arayışları ile başlar.

Yalnızca faşizme karşı birlik arayışı değil, ayrıca ulusal sorun konusunda onurlu Marksist tavır da, ezilenlerle birlik arayışından geçer. Ne yazık ki, resmi ideolojinin soldaki destekçileri, egemen ulus solcusu olma tavrını, sahte bir sol söylemle örtebiliyor.

Ama sistemin kurucusunu, Mustafa Suphi'nin, yani Türk komünistlerinin öncüsünü katleden tertiplerin içinde olanları bile "komünizme dost" göstermeye kalkanların, bence bu tavırlarına şaşmamak gerek. Ve bu şovenist eğilimli sahte solcu, gerçek resmi ideoloji yandaşlarının, sahte Marksizm söylemleri deşifre edilmelidir. Bunların tavırları başlı başına Marksizmin kendisine hakarettir.

Bugün sol birlik konusunda kırıtmak bana göre,12 Eylül bozgunundan hala yeterli dersi çıkarmamak anlamına gelir. Küçücük Salvador solu 1980 yılında "cepheleşmeyi" ve bunun siyasal yapılarını kurmayı başarırken, aynı yıllarda hızlı bir yükselme ivmesi gösteren Türkiye solu, ne yazık ki sol fraksiyon-aşiretler yiyişmesine kurban edilmiştir. Bu sol aşiretçiliği, "benim küçük güzel dükkanım"cılığı, ne yazık ki, 12 Eylül'ün 10 yıllık zindan deneyimleri de yenememiştir.

Bu işin alfabesi, yükselen faşizm tehdidine, askeri diktatörlüklere karşı birlik arayışları ile başlar. Yalnızca faşizme karşı birlik arayışı değil, ayrıca ulusal sorun konusunda onurlu Marksist tavır da, ezilenlerle birlik arayışından geçer. Ne yazık ki, resmi ideolojinin soldaki destekçileri, egemen ulus solcusu olma tavrını, sahte bir sol söylemle örtebiliyor.

'80'li yılların başında beliren Direniş Cephesi arayışları da ne yazık ki aynı marazi mantıkla sabote edilmiştir.

Bugün en önemli direnme göstergesi, her platformda örgütlenme, partileşme refleksidir. Bunun dışındaki eğilimler bence eski "aşiretçiliğin" yansımaları ve direnişleridir.

Bugün BSP, sol birlik içinde, kimilerince yetersiz bulunsa, yeterince etkin ve aktif bulunmasa bile, son dönemlerin en önemli birlik arayışını sergilemiştir, '80'li yılların başlarındaki arayışlardan bu yana. Zaten, Türkiye solunda şu ya da bu birlik projesinin temelinde de o dönemin buzların ilk eriyişinin izleri vardır.

Tarih keşkelerle yazılmaz, ama keşke bu birlik arayışları daha 1982'lerde kök salsaydı, kendi aralarında bir diyalog sağlayabilseydi. Ne 12 Eylül sistemi böylesine oturabilirdi, ne emekçiler, ne de Kürt halkı bu kadar acı çekerdi. Bence birlik projelerini o zaman sabote edenlerin bugün gelinen tablodaki sorumluluk payları çok büyük.

O zaman bari bugünkü arayışları sabote etmesinler.

Emekçilere ve Kürt halkına kötülük eden bir pozisyona düşmesinler. Ben sonunda birçok projenin, kitlesel parti arayışlarının aynı nehrin yatağında buluşacağına inanıyorum. Siyasal aktivistler dirense bile, emekçiler, ezilen halk kesimleri bunu dayatacaktır. Brezilya, Salvador ve diğer örneklerde olduğu gibi. Bugün kitlesel parti arayışları Türkiye solunda bir olgunlaşma belirtisidir. Ne yazık ki, keskin sol söylem, hiçbir şey yapmamanın, bir çeşit pasifizmi ve kitlelerden kopma olgusunu maskeleme işlevi görmüştür.

Dünyada, kitlesel parti çalışmalarının önemini reddetmek çok eski bir çocukluk hastalığıdır. Kürt halkının bu alanda haklarına sahip çıkmaları ve inatla direnmeleri de bence Türkiye soluna iyi bir ders vermiş, terkedilen bu alanın önemini farketmelerini sağlamıştır.

Kürt halkı, mücadelenin her biçimini birlikte götürme, bu biçimleri birbirinin alternatifi olarak görme yanlışına düşmeme refleksi gösterdi.

Kitlesel parti inisiyatifi, emek partisi hazırlıkları, tabandan işçi partisi kurma çabaları, BSP projesi gibi umut veren çabalar. Ama bütün bunların güçlü bir nehrin yatağında buluşması gerekiyor, eğer Türkiye'nin gelecekteki tarihine damga vurulmak isteniyorsa ve bütün bu projelerin diğer bir sağlık belirtisi ise, ezilen halkla, onun siyasal platformları ile dostluk ve ittifak tavrı içinde bulunmaktır.

Yoksa yok etmeci sistem,1971 ve '86'dan sonra bir tasfiye dalgası estirecek, her projenin defterlerini ayrı ayrı dürmeye çalışacaktır. Ama defterler bir araya gelirse, bu kez yenilmese bile geriletilebilecektir.

Zor karar: BSP-HADEP işbirliği

Haber Merkezi- Samsun ve Mersin'de eksik olan iki belde örgütlenmesi dolayısıyla 24 Aralık seçimlerine sokulmayan Birleşik Sosyalist Parti'nin HADEP'in seçim ittifakını kabul etmesi kendi içinde çeşitli tartışmalara ve gerilimlere yol açtı. 12 Kasım Pazar günü yapılan BSP Genel Yönetim Kurulu toplantısında oy çokluğuyla alınan kararla birlikte HADEP'in seçim işbirliği önerisi benimsenirken; aynı zamanda bu kararın BSP ile Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi arasında yürütülen birlik sürecinde de bazı sıkıntılara yol açması bekleniyor. Ancak gerek BSP, gerekse de GBK Parti Girişimi yetkilileri ortaya çıkan sıkıntıların iki politik inisiyatif arasındaki birlik sürecini kesintiye uğratmayacağını vurguluyorlar.

İlk görüşme

24 Aralık seçimlerinin gündeme gelmesiyle birlikte, BSP'ye seçim ittifakı öneren HADEP'in 24 Aralık seçimlerinde ittifak önerisi ilk kez BSP'nin Merkez Yürütme Kurulu'nda (MYK)'nda 8 Ekim 1995 günü yapılan olağanüstü toplantıda ele alınmıştı. Daha sonra iki parti arasında yapılan görüşmelerin ardından, 28-29 Ekim 1995 tarihinde yapılan MYK toplantısında üç nokta üzerinde tartışmalar oldu; birincisi, ilkesel olarak BSP'nin seçimlerde HADEP'le bir ilişkisi olabilirdi. İkincisi, bu ilişki için bir 'sol blok' oluşturulmaya çalışılmalı ve özellikle BSP ile GBK Parti Girişimi arasında yürütülen birlik süreci dikkate alınmalıydı. Üçüncüsü ise bu ilişki sosyalist kimliği ortadan kaldırmamalı, BSP'nin bu kimliğini dikkate alan bir tarzda yaşama geçirilmeliydi.

Bu genel çerçevede yapılan görüşmelerde BSP ile HADEP arasında seçimlerde kurulacak ilişkinin hangi biçim ve yöntemler üzerinden gerçekleştirilmesinin uygun olacağı tartışıldı. Üzerinde durulan iki somut biçimden birisi yer yer HADEP'le ortak adaylar, yer yer bağımsız adaylar çıkarmak iken, diğeri ise doğrudan HADEP listelerinden adaylar göstererek ortak bir seçim kampanyası yürütmek idi.

GYK'ya sunulan iki önerge

MYK içinde ortaya çıkan bu iki öneri BSP'nin en yetkili organı Genel Yönetim Kurulu'na (GYK) götürülmek ve orada karara bağlanmak zorunda idi. Nitekim 4-5 Kasım'da Ankara'da toplanan GYK konuyu tartıştı ve BSP'nin seçimlere sokulmaması koşullarında işbirliği yapılabilecek tek partinin HADEP olduğunu ve bu partinin de içinde yer aldığı bir sol blok oluşturarak seçimlere katılmak çerçevesinde genel bir politika saptadı ve bu politikayı somutlaştırmak için MYK'ya yetki verdi. Ancak MYK'da konuyla ilgili öneriler üzerinde bir mutabakat sağlanamayınca ertesi hafta, 13 Kasım pazar günü GYK tek gündem maddesiyle olağanüstü olarak tekrar İstanbul'da toplandı.

Bu toplantıda tartışmalar iki önerge üzerine oldu. Kenan Kalyon tarafından verilen önergede şöyle deniyordu;

"Bilindiği gibi BSP-GYK 4-5 Kasım tarihli toplantısında seçimlere ilişkin olarak üç belirleme yapmıştı:

1- Emek, özgürlük ve barış şiarları etrafında HADEP'in içinde olduğu geniş bir sol blok oluşturulmalıdır.

2- Seçimlere giren partiler arasında işbirliği yapılabilecek parti HADEP'tir.

3- Seçim taktiği, GBK Parti Girişimi ile ortak ve yeni bir parti kurmanın BSP için kazandığı merkezi önem dikkate alınmalıdır.

Var olan bütün öğeleri kapsamayacak geniş kapsamlı bir sol blokun henüz oluşmadığı ve GBK ile seçim politikası üzerinde önemli bir açı farkının var olduğu koşullarda yukarıdaki saptamalar geçerliliğinden bir şey yitirmemiştir. Tersine gelinen aşamada daha kesin ve tanımlanmış bir seçim tavrı yukarıdaki saptamalarla tutarlılık içinde ve onların mevcut durumdaki somutlanışı olarak belirlenmelidir. Ayrıca hala var olan çeşitli belirsizlik ve olasılıkları karşılayabilecek bir tavra ihtiyaç bulunmaktadır. Buna göre;

1- GBK Parti Girişimi ile birlikte onların da benimsediği geniş bir sol blok oluşturma girişimleri devam etmeli ve belli temalar etrafında ortak bir seçim pratiği örgütlenmelidir. HADEP'le seçim işbirliği mevcut koşullar altında oy verme çağrısı, ortak adaylar, ortak

The day after...

Seyfi ÖNGİDER

Mart 1994 yerel seçimlerine Birleşik Sosyalist Alternatif (BSA) adı altında katılan sosyalist güçlerin oluşturduğu BSP 24 Aralık'ta yapılması beklenen genel seçimler öncesinde yine bir çalkantının içine sürüklendi. Yine diyorum çünkü BSP'nin önceli olan BSA da Mart 1994 seçimlerinde bir krizle karşılaşmıştı. O dönemde sosyalistlerin önemli bir kesimi seçimleri boykot eden DEP'le dayanışma adına boykot taktiğini savunmuş, BSA'yı oluşturan güçlerden Emek grubu da seçimlerden çekilme kararı vermişti. Emek grubunun çekilmesi ve sosyalist hareketin çeşitli kesimlerinden gelen ağır baskı BSA'yı bunaltmış ancak doğru tutumun Türkiye'de seçime girmek ve kampanyanın odağına Kürt sorununu oturtmak olduğuna karar verilerek yola devam edilmişti. BSA olağanüstü hal bölgesinde zaten seçimlere girmiyordu ve DEP'in tutumunu da tartışma konusu yapmadı. Nitekim daha sonra bunun doğru bir politika olduğu ve Kürtler açısından da bir anlam ifade ettiği dönemin DEP İstanbul il başkanının BSP'yi ziyaret ederek teşekkür etmesiyle de anlaşıldı.

Emek grubunun seçimlerden çekilmekle birlikte BSA'nın seçime girme tutumunun karşısına açıktan ve sert bir şekilde çıkmaması, seçim sonrasındaki ilişkileri ve süreci düşünerek sağduyulu davranması son derece önemliydi. Gerçekten de seçim çalışmalarından çekilen Emek grubu BSA'dan çekilmedi, seçimlerde ayrı tutumlar takınılması daha sonra BSP'nin birlikte oluşturulmasına engel olmadı. Bu deneyim birleşik ve çoğulcu bir yapıda egemen olması gereken politika yapma tarzının da öğretici ve somut bir örneğini vermişti.

Şimdi yine bir seçimin arifesindeyiz ve üstelik sosyalist hareketin birlik sorununu aşmada yeni bir sıçramayı ifade edecek BSP ve GBK Parti Girişimi'ni oluşturan güçler doğrusu son derece hazırlıksız bir şekilde yakalandı. 24 Aralık gibi çok erken bir tarihe alınan seçimler bu iki politik insiyatifin önüne iki önemli sorunu birden koydu; hem seçim politikası ortaklaştırılmaya ve seçimlere birlikte girilmeye çalışılacaktı, hem de oluşturulmaya karar verilen ortak partinin adımları hızlandırılacaktı. Seçim politikasında sorunsuz ve sancısız bir ortaklık her iki işi birden yapmayı kolaylaştırabilirdi. Ancak bırakın BSP ve GBK Parti Girişimi'ni, BSP bile kendi içinde seçim politikasını ortakça belirleme noktasında sıkıntıya düşmüş, üstüste GYK toplantıları yapmak zorunda kalmıştı. Aslında sunulan önergelere, yazılı metinlere bakıldığında ortada fazla bir farklılık görülmüyordu. Seçimde HADEP'le ilişki kurulmasına, ortak etkinlikler yapılmasına prensip olarak karşı çıkan yoktu ancak bunun biçimleri ve yöntemleri üzerine tartışılıyordu.

Günlük basına yansıyan demeçlerle ve açıklamalarla birlikte BSP için bir krize dönüşen bu durum karşısında sol kamuoyunda bir tedirginlik ve özellikle de birlik açısından endişeli bir ortam göze çarpıyor.

Seçim dönemleri açık ve net politik tutumları zorunlu kıldığı için uzlaşmalara, mutabakatlara sıkça başvururulmasını gerektiren birleşik ve çoğulcu bir örgütsel yapıda sorunlara, giderek krizlere yol açabiliyor. Bu açıdan 1994 yerel seçimleri daha en başında BSP'yi oluşturan politik güçleri böylesi bir krizle karşı karşıya bırakmış ancak sonuçta bu krizden güçlenerek çıkmasını ve BSA'yı BSP'ye dönüştürmeyi başarmışlardı. Peki, ya şimdi? Böylesi bir deneyimin sahipleri aynı beceri ve sağduyuyu 24 Aralık seçimleri dolayısıyla patlak veren bu krizde tekrarlayamazlar mı? Bu soruya olumsuz yanıt vermek BSP'ye ve bu arada BSP ile birlik doğrultusunda 'geri dönülmez' bir noktaya gelen GBK Parti Girişimi'ne haksızlık olur. İtiraf etmek zorundayız ki, Türkiye sosyalistleri olarak, birleşik ve çoğulcu bir örgütsel yapı içinde siyaset yapmaya, bu arada birlikte olduklarımızı ve ilişkilerimizi fazla kırıp-dökmemeye pek de alışık değiliz. Ancak böylesi deneyimlerden geçerek ve krizleri aşma becerisini ve sağduyusunu göstererek yeni alışkanlıklar kazanmak, geleneksel politika yapma tarzımızı yeni koşullara uyarlamak, daha doğrusu değiştirip, dönüştürmek zorundayız. Ne seçimleri unutabiliriz, ne de sosyalist hareketin birliğini. 24 Aralık seçimlerinde HADEP'le işbirliği yapma kararı bu iki sorunu içinden çıkılmaz bir duruma getirmez, getirmemelidir ve varolan politik birikim ve deneyim buna izin vermeyecektir. Buna inanmak için yeterince neden ve geride kalan yaklaşık iki yıllık bir tarih vardır. Mevcut koşullarda BSP bir yandan seçimlere ilişkin aldığı kararın gereklerini yerine getirirken öte yandan GBK Parti Girişimi ile yürüttüğü birlik sürecinin görevlerini ve sorumluluklarını da unutmaz ve duyarlılığını ortaya koyarsa gerçekten de telaşa mahal yoktur.

1994 yerel seçimleri 27 Mart pazar günü idi, ama herkes biliyordu ki, ertesi gün 28 Mart'tı ve yaşam, mücadele sürüp gidecekti. Bu gerçeğe göre hareket edildi.

1995 genel seçimleri 24 Aralık pazar günü ve ertesi gün de 25 Aralık...

etkinlikleri kapsayan bir aktif destek çalışma içerisinde ele alınmalıdır.

2- HADEP'le işbirliği noktasında GBK ile aramızdaki açı farkı taraflarca bilince çıkartılmalı ve alabildiğince güçlendirilmiş ortak bir seçim pratiği, hem de ortak parti yürüyüşünün gereklerinin tarafımızdan aksatılmadan yerine getirilmesi yoluyla telafi edilmelidir."

Kabul edilen önerge

Yapılan tartışmalardan sonra bu önerge 18 oy alırken, 39 oyla kabul edilen ve altında Saim Koç, Veysi Sarısözen, Ferhan Umruk, Hüseyin Hasançebi, Özlem Onaran, Mustafa Kahya, Hakan Tahmaz, Erdoğan Tatlav, İlkay Alptekin Demir, Temel Demirer, Tunç Kurtluoğlu ve Akın Birdal'ın imzalarının yer aldığı önergede ise şu görüşlere yer veriliyordu:

"Türkiye ciddi bir rejim bunalımı eşliğinde erken seçimle yüzyüze gelmiş bulunuyor. Düzen partileri rejimin içine girmiş olduğu bunalımı faşist, muhafazakar ve militarist bir blok ekseninde aşmaya çalışıyorlar.

Bilindiği gibi tüm bu gelişmelere yol açan temel etmen Kürt sorununun şiddet yoluyla çözümünde ısrar, yani savaşın tırmandırılarak sürdürülmek istenmesidir. Bu politika Kürtlere yıkım getirdiği gibi, işçi ve emekçi sınıfları, gençleri, kadınları ve çevreyi de yıkıma uğratmaktadır. Kürt sorunu eşitlik zemininde adil, demokratik, barışçıl bir çözüme kavuşmadıkça, başta sınıfsal sorun olmak üzere, başka birçok sorunun çözümü de zorlaşmaktadır.

Rejim kendisini militarist tarzda yeniden yapılandırmaya ve savaş cephesini genişletmeye çalışarak ezilenler ve sömürülenler karşısında durumunu sağlamlaştırmaya çalışmaktadır. Bu gelişmeler sosyalist sola, demokrasi güçlerinin önüne savaş cephesinin karşısına bir emek, özgürlük ve barış cephesini örme görevini yalın bir biçimde koymuştur. Çatışmanın böylesine keskinleştiği bir dönemde, emek ve barış güçlerine tarihte görülmemiş bir sorumluluk yüklenmiş bulunuyor.

Birçok deneyimden sonra cephelerin giderek netleşmesinin de yardımıyla Kürt dinamiğinin yüzü sosyalist sola dönmekle kalmamış, militarist yapılanışa, faşist yükselişe halkların kardeşlik barikatıyla yanıt vermek için kamuoyu önünde el uzatarak emek, özgürlük, barış cephesi için çağrı yapmıştır.

27 Mart seçimlerinde böyle bir çağrıyı önce bizlerin yaptığı anımsanmalıdır.

Gelişmeler karşımıza Kürtlerin bize uzatmış olduğu eli ikircimsiz bir tutumla kavramamızı dayatmıştır. Koşullar mümkün olan genişlikte bir sol blok oluşturulmasını gerektirmektedir.

Bu durumun ilk kez sosyalist ve demokrat güçlerin Türkiye'nin kaderi üzerinde etkili bir müdahale imkanı yarattığı görülmelidir.

Sosyalist solun birliği sorunu bir başka düzey olarak bu gelişmelere paralel bir tarzda ilerleyecektir. HADEP'le yapılacak seçim işbirliği ve onun sonuçları sosyalist solun birliğinin daha sahici bir zeminde gerçekleşmesinin yolunu açacaktır. Seçim kampanyası boyunca geçerli olacak olan bu işbirliğinin gelecekte nasıl şekilleneceğine ilişkin bütün sorunları GBK Parti Girişimi ile birlikte belirleyeceğimiz açıktır.

Bu nedenle;

1- GYK'mız gelinen noktada HADEP'in kamuoyu önünde partimize yapmış olduğu seçim işbirliği önerisini kabul etmiştir.

2- İşbirliğinin somut sorunlarını görüşmek ve seçim kampanyasını yürütmekle MYK'yı görevlendirmiştir."

Kürkçügil'in açıklaması

GYK toplantısından sonra oturum başkanı ve BSP Genel Başkan Yardımcısı Masis Kürkçügil imzasıyla yapılan açıklamada da, HADEP'in BSP'ye önerdiği seçim işbirliğinin uygun görüldüğü belirtilerek şöyle deniyordu;

"Birleşik Sosyalist Parti Genel Yönetim Kurulu (GYK), 12 Kasım 1995 tarihinde 'Seçimlerde BSP'nin tutumu' başlığı altında tek gündem maddeli bir oturum yaptı.

BSP, 24 Aralık 1995 erken genel seçimlerine iki ilde beldelerin ilçe olması sırasında örgütlenmesini tamamlamadığı gerekçesi ile seçimlere sokulmamaktadır. GYK bu durumu göz önüne alarak, HADEP tarafından BSP'ye önerilen seçim işbirliğini görüşmüş ve 24 Aralık 1995 seçimlerinde mevcut koşullar göz önüne alınarak bu seçim işbirliği önerisini oy çokluğuyla benimsemiştir.

BSP - GYK, emek, barış ve özgürlük güçlerinin düzen güçlerinden bağımsız bir siyasal oluşumu yönünde GBK Parti Girişimi ile birlikte yürütmekte olduğu yeni bir parti çalışmalarının aksatılmayacağını da bir kez daha doğrulamıştır.

Kürt sorununun barışçıl, siyasal, demokratik çözümünün demokrasinin derinleştirilmesi ve geliştirilmesi açısından önemine dikkat çeken GYK, BSP'nin tüm emek, barış ve demokrasi güçlerine içinde bulunulan bunalıma toplu bir yanıt üretmek üzere emekçilerin, ezilenlerin en geniş birlikteliğini sağlayarak, kendi geleceklerine dair iradelerini beyan etmeleri yolunda seçimi değerlendirmeleri ve bu yolda bir sol blok oluşturmaları çağrısında bulunmayı karar altına almıştır. BSP bu yönde girişimlerini sürdürmeye devam edecektir."

Aday isimleri

Yetkili organlarında süren yoğun tartışmalardan sonra böylece HADEP'le seçimlerde işbirliği yapma kararını alan BSP'de gerilimler ve tartışmalar yine de sona ermedi. Günlük basına da yansıyan tartışmalarda, BSP'lilerin yanı sıra GBK Parti Girişimi'nin bilinen isimleri de görüşlerini açıkladılar. Ancak bu arada GYK kararı doğrultusunda çalışmalar da hız kazandı. HADEP'le görüşmeler yoğunlaşırken BSP'nin göstereceği veya destek olacağı adayların isimleri de belli olmaya başladı. Örneğin Veysi Sarısözen, Bülent Uluer, Teslim Töre, Akın Birdal, Metin Çulhaoğlu, Ersin Önsel ilk belirlenen adaylar olurken SÖZ'ün Ankara Temsilcisi Mustafa Erdoğan da BSP'nin öncelikle destek olacağını açıkladığı adaylar arasındaydı.

Bu arada, çeşitli illerde yerel düzeylerde HADEP, BSP ve GBK Parti Girişimi arasında ortak seçim platformları da oluşmaya ve adaylar belirlenmeye başladı. İskenderun, Adana, Konya, Mersin ve Samsun'da bu platformlar faaliyete başladılar ve ortak adaylarını belirlediler. Önümüzdeki günlerde bir yandan tartışmalar devam ederken, öte yandan hem merkezi, hem de yerel düzeyde ortak platformlar örgütlenmeye devam edecek ve ortak seçim bildirgesi hazırlanacak.

İnsanlığın ütopyası ve maddi güç

Yıldırım KOÇ

Binlerce yıldır milyonlarca insanın arzusu, insanın insanı sömürmediği, yöneten yönetilen ayırımının olmadığı, eşitlik, özgürlük ve demokrasi temelinde bir dünyanın yaratılmasıdır. Böyle bir dünyanın yaratılabilmesi ise, belirli engellerin aşılabilmesine, gerekli güce sahip olunmasına bağlıdır. Bu güç, insanların iradeleriyle yaratılmaz. İçinde yaşadığımız toplumun içinde zaten var olan belirli çelişkiler, toplumu dönüştürmenin maddi veya temel gücünü oluşturur.

Türkiye solu 1960'lı yıllarda, işçi sınıfının kendiliğindenci hareketinin veya sınıf hareketinin yeterince güçlü olmadığı koşullarda, dünyadaki coşkunun da etkisiyle, toplumsal değişimde iradenin (volantarizmin) rolünü abartan bir çizgi geliştirdi. İşçi sınıfının yeterince gelişmediği koşullarda, "işçi sınıfının ideolojik öncülüğü" anlayışı ileri sürülerek, komünist partisinin önderliğinde ve topraksız ve az topraklı yoksul köylülüğün temel güç oluşturacağı kuramlar üretildi. 1960'lı yıllarda geliştirilen ve 1970'li yıllara da sarkan "yoksul köylülüğün temel güç" oluşturduğu tezleri çöktü. Türkiye'de yoksul köylülüğün bir toplumsal dönüşümün maddi veya temel gücünü oluşturamayacağı ortaya çıktı. Aynı dönemin, öğrenci gençliği militan kaynağı ve kitle gücü olarak gören anlayışları da başarısız kaldı.

Türkiye bir etnik mozaiktir. Cumhuriyetin kuruluş yıllarında bir ümmet konumunda olan bu etnik mozaik, Mustafa Kemal Atatürk'ün ırkçılığı yadsıyan çağdaş ulusçuluk anlayışı içinde Türk kimliğinin önde olduğu bir senteze dönüştürülmeye çalışıldı. Ancak farklı etnik kimliklerin kendini ayrı bir ulus haline dönüştürme çabası da günümüzde, bazılarına göre güçlenen, bazılarına göre ise zayıflayan bir süreç içinde mevcut. Toplumu insanlığın ütopyası doğrultusunda dönüştürme çabasında bu etnik tepkiye ve kimliğe dayanmak başarılı sonuç verebilir mi? Kanımca, bu etnik tepkinin insanlığın binlerce yıllık ütopyası doğrultusunda bir potansiyeli yoktur. Ayrıca bu etnik kimlik içindeki sınıf mücadelesi önümüzdeki dönemde hızla keskinleşecek ve başat durumunu daha da pekiştirecektir. Diğer taraftan, PKK'nın eylemleri ve devletin uyguladığı karşı strateji nedeniyle, kendi içine kapalı ve bu etnik kimliği yüzyıllardır yeniden üreten kırsal mekanizma hızla çözülmekte ve dağılmaktadır. Büyük kentlere göçle birlikte, etnik kimliğin ikinci plana itildiği bir süreç yaşanmaktadır. Ayrıca, televizyonun tüm ülkede izleniyor olması, bu süreci daha da hızlandırmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde ezilen ve buna bağlı olarak ve ayrıca anlayışı gereği muhalif bir gelenek oluşturan Aleviliğin, insanlığın ütopyasının yaratılmasında maddi veya temel gücü oluşturması olanaklı mıdır? Kırsal yapının çözülmesiyle ve kapitalist ilişkilerin yaşamın her alanında hızla yayılması ve hakim olmasıyla, böyle bir olasılığın söz konusu olmadığını düşünüyorum. Nitekim, Aleviliğin yüzlerce yıldır sürdürdüğü insancıl gelenek toplumun diğer kesimlerine yayılmamış, aksine kapitalizmin karşısında direnemeyerek çözülmeye başlamıştır. Son dönemde Alevilerin iç örgütlenmesindeki gelişmeler de Aleviliğin kendi iç dinamiklerinin yarattığı bir atak değil, Sivas ve Gazi Mahallesi saldırılarına karşı duyulan savunma tepkisidir. 3 trilyonluk devlet desteği konusunda Aleviler arasındaki farklılıklar da, tek başına Alevi kimliğinin insanlığın ütopyasının yaratılması açısından temel bir potansiyel taşımadığını göstermektedir.

Çağdaş teknolojinin çevreye verdiği zarara karşı çıkan çevrecilerin veya erkeğin binlerce yıllık egemenliğine karşı çıkan feministlerin de böyle bir potansiyel taşımadığı ortadadır. Çevrenin korunması da, erkek egemen toplum yerine, her açıdan eşit bir toplum yaratılması çabası da önemlidir; ancak bu hareketler, insanlığın ütopyasını yaratmanın temel gücünü oluşturmaz.

Dönüyoruz, dolaşıyoruz, 150 yıl önce yapılan saptamaya geliyoruz.

İnsanlığın ütopyasını gerçekleştirme potansiyeli yalnızca işçi sınıfında vardır. Türkiye işçi sınıfının bu potansiyeli ise, nicel ve nitelik olarak, hızla artmaktadır. Toplumdaki başka çelişkilerin yarattığı olanaklar doğal olarak önemlidir. Ancak, eğer bu diğer çelişkiler, temel güç olan işçi sınıfı hareketini zayıflatma ve hatta bölme tehlikesi taşıyorsa, bu konuda olağanüstü duyarlı olmakta yarar vardır.

Türkiye'de kırsal kesimde gecikmiş ve sermaye tarafından geciktirilmiş bir mülksüzleşme hızlı bir biçimde gündemdedir. 1980 yılında 100 olan yabancı sermayeli şirket sayısı, 1995 yılı Eylül ayında 3067 olmuştur. Uluslararası tekelci sermaye, Türkiye'yi bir ucuz işgücü kaynağı olarak değerlendirme çabasında başarılıdır. Bu yatırımlar daha da artacaktır. Sermayenin denetimi altında ve çıkarları doğrultusundaki bir küreselleşme, Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını daha da zedelemekte, bütünlüğünü tehdit etmektedir. Toplumun yarısı şimdiden ücretlidir; ücretli emek ile sermaye arasındaki çelişkiyi her geçen gün daha da keskinleşen ve keskinleşecek bir biçimde yaşamaktadır. Ekonomik bunalım, yüksek oranlı işsizlik ve Sovyet sisteminin çöktüğü koşullarda, sermaye iyice pervasızlaşmış ve saldırganlaşmıştır. Diğer taraftan, işçi sınıfının sermayeye karşı mücadelesi ile işçi sınıfının ülkemizin bağımsızlığı ve bütünlüğü, demokrasi ve emeğe saygı mücadelesi özdeşleşmiştir. Bir dönem Türkiye işçi sınıfını zayıflatan işçi aristokrasisi ve yapay proletarya olguları ortadan kalkmıştır. İşçiler geleneksel siyasal tercihlerinde bağımsızlaşmakta, sınıf olarak politize olmaktadır.

Bu koşullarda, Türkiye solu bir tercihle karşı karşıyadır. Ya hızla gelişen işçi sınıfı içindeki etnik ve mezhepsel kimliği öne çıkaran, kolaycı, başarısız kalmaya mahkum ve işçi sınıfı hareketini bölecek bir çizgi izleyecektir; ya da sınıf kimliğini öne çıkaracak, her etnik kökenden sermayedara ve vurguncuya, her mezhepten sermayedara ve vurguncuya karşı sınıfın bütünlüğünü sağlamaya çalışacaktır. Hem etnik kimlik kozunu, hem sınıf kozunu birlikte kullanmak olanaklı değildir. Hem mezhepçiliği temel almak, hem de sınıfın bütünlüğünden söz etmek olanaklı değildir.

Bu yazıyı niye mi yazdım? SÖZ'ün 11 Kasım 1995 tarihli sayısında işçiler, kamu çalışanları ve sendikalarına ilişkin yalnızca tek bir yazı bulabildim de ondan ("Parlamentoya bir onlar *giremedi*"). Kamu çalışanları sendikaları 11 Kasım günü *Konfederasyonlaşma* Kurultayı'nı toplarken, SÖZ'de bu konuda bir *yazı yer almıyordu.*

Felaketzedelere milliyetine göre muamele

İzmir'de Yamanlar, Çiğli ve Örnekköy'de derelerden ceset aktı. Gecekondularıyla birlikte sele kapılıp gidenler, Mardin'den, Ağrı'dan Muş'tan göç etmiş, savaşın acılarından, koruculuğa zorlanmaktan, boşaltılan köylerden kaçmış Kürtlerdi.

İki ay önceden tehlike bildirildiği halde önlem alınmamasına, yakınlarının cesetlerini ararken, suları boşaltacak bir vidanjör gönderilmemesine tepki gösterdikleri zaman televizyonlar bunun "kışkırtıcıların" eseri olduğunu ilan ettiler. Başka yerlerde "galeyana gelen halk" diye tarif edilen öfke, burada "bölücülerin kışkırtması" diye tanıtıldı. Çünkü Kürt oldukları için onlara potansiyel suçlu gözüyle bakılıyor.

Onlara karşı İzmir'e "vize" konulmaya kalkışılmıştı. Sel felaketinin ardından, Dinar depreminde olduğu gibi günlerce televizyonlardan ilan edilen yardım kampanyaları değil, İzmir'den kovma kampanyaları açıldı. Geri dönmek isteyenler, kriz masasına adlarını yazdırmaya çağrıldı.

Şimdi bu insanlar yaşam savaşı verirken polis yardımları engelliyor. Halkın oluşturduğu yardım komitelerinin depoları "PKK'ye yardım ediliyor" iddiasıyla polis tarafından boşaltılıyor. İzmir'de üniversite öğrencileri topladıkları yardımları polis engeli nedeniyle teslim edemiyor. Sivil polisler yardım dağıtmak için gelen öğrencileri izliyor ve denetliyor.

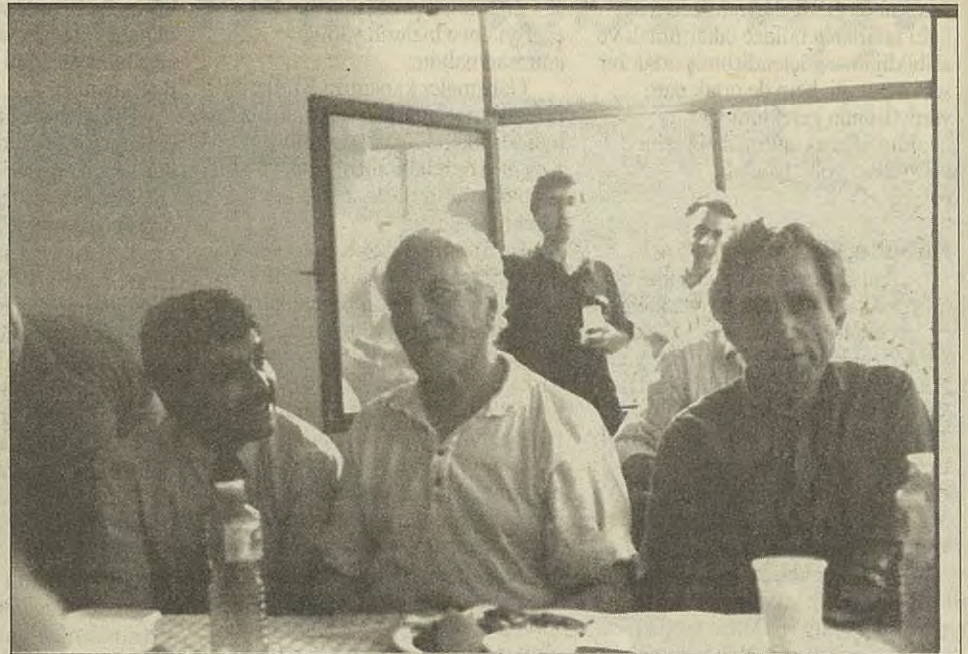
ARKADAŞIMA DOKUNMA kampanyasını destekleyen bizler, "Yamanlar, Çiğli ve Örnekköy mahallelerindeki polis ablukasına son!" diyor ve bu mahallelerin halkına milliyetleri nedeniyle düşmanca davrananları, ırkçılığa ve milliyetçiliğe karşı çıkan bütün insanlar adına suçlu ilan ediyoruz.

Armağan Yuvanç, Asiye Müjgan, Aynur Sağ, Ayşe Günaysu, Ayşe Yılmaz, Derya Okçelik, E. Rona Beşparmak, İnci Erterzi, Ergül Sönmez, Fahriye Aslan, Fatma Mefkure, Fethiye Çetin, Figen Eriş, Filiz Karakuş, Filiz Koçali, Füsun Kurtuluş, Gönül Erdem, Gönül Morgül, Gülay Bakdır, Gülefer Gökçe, Gülgün Efendioğlu, Gülgün Korkusuz, Gülnur Türüdü, Gülperi Dilek, Gülten Bilgi, Gülten Karoğlu, Güzin Ağan, Güzin Özlen, Halide Beşli, Hilal Savaşçı, Hülya Cimenev, Hürriyet Özçelik, Müberra Erhan, Nejla Saruhan, Neriman Altun, Nesime Ülker, Nihal Esinsel, Nuray Göçer, Nurgün Korkusuz, Nuriye Dilek, Olcay Arslan, Özen Dinleten, Rezzan Konakoğlu, Sabahat Bozkurt, Sabiha Kaya, Saniye Tekel, Selma Çelikyay, Semra Somersan, Serap Akyüz Küçük, Sevil Üzrek, Sevim Sarıoğlu, Seyhan Palaz, Sonat Zelyut, Songül Doğuer, Süeda Gelişli, Süheyla Polat, Şadiye Çetintaş, Şenay Taluğ, Şengül Sümer, Şirin Küçüktabak, Şükran Çavdar, Şükran İrençin Akın, Ümran Gökçe, Yelda, Yıldız Gökçe, Zerrin Altınay, Zühra Erdal.

Kürt Kültür ve Araştırma Vakfı uzun bir hukuk savaşı sonucu kuruldu

Kürt Kültür ve Araştırma Vakfı Başkanı Şerafettin Elçi, açılış kokteylinde konukları karşılıyor.

1991'deki ilk açılış kokteyline katılan Musa Anter, vakfa önemli katkılarda bulundu.

Artık Kürtlerin bir vakfı var

▼ Açıkça hiçbir yasada, 'Kürt adıyla kurulamaz' denmediği halde, 'bölücülük' yapıldığı gerekçesiyle, TC tarihinde Kürt adıyla başlayan bir kurum yasal olarak var olamadı. Dernekler ve Kürt kültürüne yönelik merkezler zaman zaman kurulsalar da kısa sürede devletin hışmına uğradılar, yöneticileri de cezaevini boyladı. Geçtiğimiz günlerde uzun bir hukuk savaşı maratonu sonucu tescillenen Kürt Kültür ve Araştırma Vakfı TC belgelerine Kürt ismini geçirdi.

Fatma Kayhan

Kürtlerin, Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan bu yana hiçbir alanda, kendi ulusal kimlikleriyle bir organizasyon oluşturamadıkları herkesin malumu. Açıkça hiçbir yasada, "Kürt adıyla kurulamaz" denmediği halde, "bölücülük" yapıldığı gerekçesiyle, Kürt adıyla başlayan bir kurum yasal olarak var olamadı. Farklı isimler altında Kürt kültürüne yönelik faaliyetlerde bulunan dernekler, kültür merkezleri zaman zaman kurulsalar da kısa sürede devletin hışmına uğramaktan kurtulamadılar. Yani, onlar bile uzun ömürlü olamadılar, yöneticileri de cezaevini boyladı.

En son, 1919'da İstanbul'da faaliyette bulunan Kürt Teali Cemiyeti'nden bu yana geçen 76 yıldan sonra ilk kez Kürt adıyla bir kurum yasallaştı. Geçtiğimiz ay içinde (16 Ekim günü) sonuçlanan mahkeme kararıyla Kürt Kültür ve Araştırma Vakfı resmen kuruldu. Artık, Kürtlerin de kendi ulusal kimlikleriyle ifade edildikleri bir kurumları var. Bence bu son derece önemli bir aşama. Açıkçası, bu haberi ilk duyanlarda ciddi bir şaşkınlık oldu. Çünkü, beklenmiyordu böyle bir sonuç. Ardından doğal olarak sevinildi.

Artık, açıkça en resmi ağızlarda dahi Kürtlerin adı telaffuz edildiği bir dönemde, kültürel bir kurumun yasallaşması doğaldır. Zaten, Kürtler bu ülkede çok uzun yıllardır kendi ulusal-kültürel hakları için mücadele ediyor. Son yıllarda bu mücadelenin dozu arttı ve dünyanın da gündemine girdi.

Vakfın yasallaştığı dönemde, İHD Kürt Komisyonu için daha önce açılan dava da sonuçlandı ve beraat kararı verildi. Bu, zaman olarak birbirine yakın bir süreçte oldu. Tabii, bunun devletin demokratlaştığı şeklinde yorumlanmayacağını da söylemekte yarar var.

Vakıf nasıl kuruldu?

Kurucular daha başında bir vakıf kurmak amacıyla bir araya gelmedi. Süreç içinde böyle bir fikir ortaya atıldı ve çoğunluk tarafından benimsenince de kuruldu. Çalışmaların başına dönersek, mütevazı ve son derece güncel bir taleple bir araya gelen bir grup Kürt aydınının çalışma sürecine tanık oluruz.

1990 baharında, yine Saddam Kürtlerin başına bomba yağdırmış ve Güneyli Kürtler, ikinci kez sınıra dayanmıştı. (Hatırlanacağı üzere ilk sınıra dayanma, 16 Mart 1988'de Saddam'ın Halepçe'de beş bin Kürdü katletmesinin ardından olmuştu). İran ve Türkiye sınırına dayanan yüzbini aşkın Kürdün dramına Kuzeyli Kürtler kayıtsız kalamazdı. Birçok ilde olduğu gibi, İstanbul'da yaşayan Kürtler de acilen "Soykırımı Önleme Komitesi" adıyla bir araya geldiler. Bir grup aydının kurduğu bu komite son derece ilgi gördü ve aktif çalışmalarda bulundu. Ardından, "bu çalışmalar kalıcı bir organizasyona dönüştürülemez mi?" sorusu gündeme geldi. Bu soru çerçevesinde tartışmalar yapıldı, toplantılar organize edildi. En son yapılan ve 60 kişinin katıldığı toplantıda, katılımcılar kalıcı bir organizasyona ihtiyaç olduğunu belirttiler. Aynı toplantıda, 20 kişilik bir komite kuruldu ve buna "Kürt Hak ve Özgürlükler Girişim Komitesi" adı verildi. Hızla, kurucu olabileceklere çağrı yapıldı ve ve 11'i kadın olmak üzere, 98 kişi kurucu oldu.

Hukuk savaşı maratonu

Bu komite hemen, Beyoğlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne kuruluş için başvurdu. Bunun üzerine mahkeme, vakıf senedinin Vakıflar Yasası'na uygun olup olmadığı konusunda fikrini almak üzere, dosyayı Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne gönderdi. Müdürlüğün görüşü olumsuzdu. Türk Medeni Kanunu'nun 174. maddesinin ikinci bendine göre kurulamayacağını öne sürüyordu. Söz konusu madde şöyleydi:

"Ahlaka, edebe, milli menfaatlere aykırı ve cemaatin mensuplarının menfaatini korumak amacıyla kurulan vakıflar teşkil edilemez."

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün muhalefetine rağmen, mahkeme heyeti teşkil işlemini reddetmedi. Kendi isteğiyle bilirkişiye havale etti. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden bilirkişi olarak, 3 profesör atandı. Ama, mahkeme tarafından bu bilirkişiler, iki kez uyarılmalarına rağmen dosyayı incelemek ve bilirkişilik yapmaktan kaçındılar.

Yani kısacası, Vakıf Genel Sekreteri Yılmaz Çamlıbel'in deyişiyle, Kürt meselesi, öylesine terörize edilmiş bir durumda ki, bu korku adliyeyi de etkisi altına almış.

Yani hakim inisiyatif kullanıp karar veremiyor, bilirkişi cesaret edip böyle bir dosyaya bilirkişilik yapamıyor. Akademisyenler, Kürt konusunda bilirkişilik yapma cesaretini dahi gösteremiyor. En sonunda mahkeme bir bilirkişi buldu. O da,İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakultesi öğretim görevlilerinden Prof. Hüseyin Hatemi idi. hazırladığı olumlu bir rapordu ve Kürt adıyla bir vakıf kurmanın sakıncasının olmadığını belirtiyordu. Ancak, hazırlanan rapora göre vakıf senedinde birtakım değişiklikler yapılması gerekiyordu. Buna göre, vakıf senedinde istenilen değişiklikler yapılarak, tekrar mahkemeye verildi. Yani iki yılın sonunda, artık karar aşamasına gelindiği sanıldı. Oysa, başından beri ilgili mahkeme Beyoğlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesi iken, tam da bu aşamada, mahkeme bir sürpriz yaparak, görevsizlik kararı aldı. İki yıl boyunca baktığı davanın yetki alanına girmediğini, bu aşamada farkettiğinden olacak, davayı Bakırköy Asliye Hukuk Mahkemesi'ne gönderdi. Belli ki, verilecek kararın vebalini taşımak istemiyordu ve topu başka yere atmayı daha uygun görmüştü.

Beyoğlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesi, gerekçeli kararında vakıf kurucularından birçoğunun Bakırköy'de oturduğu iddiasına yer verdi. Oysa, 8 kişi orada oturuyordu. Çoğunluk, baz alınacak ise, kuruculardan çoğunluğu (23 kişi) Diyarbakır'da oturuyordu. Buna rağmen Bakırköy Asliye Hukuk Mahkemesi de dosyaya bakmadı. O da kendisini yetkili bulmadı, reddetti. Sonunda Uyuşmazlık Mahkemesi'ne Ankara'ya gitti. Oradan tekrar, İstanbul'a havale edildi. Ve ilk duruşmanın yapıldığı mahkemede, yani Beyoğlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde tekrar dava görülmeye başlandı. Bu işlemler de yaklaşık bir yıl sürdü. Böylece, üçüncü yılına giren mahkeme maratonu sonunda burada karara bağlandı ve vakıf böylece yasallaştı. Bu aşamadan sonra, Vakıflar Genel Müdürlüğü eğer isterse Yargıtay'a götürebilir. Vakıf açısından bir problem kalmadı şimdilik. Kürt Kültür ve Araştırma Vakfı, Taksim'de bulunan binasına nihayet tabelasını asabilecek.

Tüm bu mahkemelik işler sürerken, vakıf yine de kendini meşru gördüğünden çalışmalarını sınırlı ölçüde de olsa sürdürdü. Ama yasallaşmadığı ve mahkemelerde süründüğü dönemde gerçekten yol alıcı çalışmalar yaptığı söylenemez. Vakıf senedinde yapmayı taahhüt ettiği, planladığı işlerin birçoğuna başlayamadı bile. Örneğin Kürtçe okul yaptırmaktan, dil kursları, kültür dergisi ve çeşitli kültürel etkinliklerin birçoğu yasallaşmayı bekledi. Yapılması düşünülen projeler içinde kadınlar için bir sığınma evi de vardı.

Bağımsız olmak...

Vakıf daha kurulmadan önce de, kurucuların üzerinde anlaştığı çok temel kriterleri vardı. Bunlardan biri bağımsız olmaktı. Tüm siyasi çevrelere eşit mesafede durmak, hiçbiriyle doğrudan siyasi temas içinde olmamak, çok önemsenen bir ilkeydi. Buna özen de gösterildi. Kürt kültür ve sanatına ilişkin çalışmalar içinde olmayı temel hedef haline getirmişti. Yasal zeminde mücadele verirken, vakıf senedinde birtakım değişiklikler yapılabildi. Ama, Kürt isminden hiçbir şekilde taviz verilmeyecekti, nitekim verilmedi de. Çünkü, Kürt adını yasal anlamda meşrulaştırmak vakfın var oluş nedenlerinin başında geliyordu. Ayrıca, vakfın Kürt kültür ve sanatına yönelik çalışma yapacağı da üzerinde anlaşılan ilkelerdendi. Bu üç ilke genel kabul gören ve vakfın iskeletini oluşturan anlayıştı.

Adı Kürt Hak ve Özgürlükler Vakfı iken, bu ad politik çağrışım yaptığı gerekçesiyle, değiştirildi ve Kürt Kültür ve Araştırma Vakfı oldu.

Kurucular...

Vakıf merkez binası İstanbul'da olduğu halde, kurucuların hepsi burada ikamet etmiyor. Çoğunluk Diyarbakır olmak üzere, Van, Bitlis, Siirt, Ankara, İzmir, Adana gibi kentlerde oturanlar da var. Başkanlığını başından beri, Kürt toplumunda özgün bir yere sahip Şerafettin Elçi, başkan yardımcılığını Mehmet Ali Eren, genel sekreterliğini de Yılmaz Çamlıbel yürütüyor. Vakfın 98 kurucusu da, uzun yıllar demokrasi, ulusal haklar, insan hakları veya kadın hakları mücadelesinin bir yerlerinde yer almış veya halen yer almaya devam eden kişilerdir. Buna rağmen, vakfın Kürt toplumunda ayrı alan tüm anlayışları içinde barındırdığı öne sürülemez ise de en geniş yelpazeye sahip tek kurum olduğu da açıktır.

Bir milyon siyah adam ve cinsiyetçilik

Yelda

Çoğunluğu erkek ve Müslüman olan Siyahlar ABD tarihinin gelmiş geçmiş en büyük gösterisini yaptı. Bugüne kadar yapılan geniş katılımlı mitinglerde 250 bin, 500 bin, en fazla 1 milyon yürüyüşçü yer alırken, Siyahların "Amerikan toplumundaki yıpranmış imajını düzeltmek ve dayanışmasını güçlendirmek" amacıyla, 16 Ekim'de Washington'da İslam Milleti Örgütü (Nation of Islam) tarafından düzenlenen yürüyüşe, aralarında çok az kadın ve Beyazın da bulunduğu 2 milyona yakın kişi katıldı. Katılımcılar arasında düzenleyici örgüt karşıtlarının ve binlerce Hıristiyan'ın da bulunduğu mitingte Kur'an ve İncil'den bölümler okundu. Düşündürücü değil mi?

Gazetelerde yer alan haberlere göre, farklılıklarını belirtmek, geçmişte kendilerine karşı yapılan haksızlıkları hatırlatmak ve bunları kınamak amacıyla bir araya gelen Siyahlar ezilmişliklerini, kötü yaşam şartlarını anlattılar. Şiddeti kınadılar, kendilerinin de şiddete başvurmayacaklarının yeminini ettiler. Ve eylemde tek bir olay bile çıkmadı.

Ama bu barışçı yürüyüşte Siyah lider Louis Farrakhan, başta Yahudiler olmak üzere Filistinli Araplar, Koreliler, Vietnamlılar ve diğer bazı etnik grupları 'kan emiciler' diye nitelendirdi. Siyah kadınların davet edilmemesiyle ilgili olarak da, onların zaten toplumsal prestij sahibi oldukları (!) iddia edildi ve kadının yeri evidir, annelik kutsaldır, başka bir iş yapmalarına gerek yoktur dendi.

Gösteriye katılanlar arasında O. J. Simpson ve eski başkan adayı Jesse Jackson da vardı. O. J. Simpson'un avukatı da önce katılacağını açıkladı, daha sonra, kadınların çağrılmaması ve Farrakhan'ın Yahudilere nefret saçan demeçleri nedeniyle bundan vazgeçti. Siyahların yanında olmakla Beyazlara karşı olmayı birbirinden ayırmak gerektiğini söyleyen bazı Siyah gruplar yürüyüşü destekledi, fakat katılmadı. Bazıları da, Yahudi karşıtı, Beyaz karşıtı mesajları eleştirip, bölünme olmaması için katıldı. Aşağıdaki sayılara bakınca insan bu duyguyu anlayabiliyor:

• ABD'de Siyahlar toplam nüfusun yüzde 12'si.

• Her üç Siyahın biri ya gözaltında ya da tutuklu.

• 16 yaş ve yukarısı işsizlerin yüzde 70'i Siyahlar...

• Siyahların ortalama ömürleri, Beyazlardan 7 yıl daha kısa... (17.10.95 Cumhuriyet)

ABD'de "normal" vatandaş; Beyaz, Hıristiyan, bir işi olan adamdır. Bu bakımdan mesela kadınlar ve Yahudiler en beyaz değildir; ekonomik güçleri olmaması gerekenlerdir. Beyaz nüfusun çoğunluğu Siyahları insan bile saymazken, Siyahların en nefret ettikleri Beyazlar, Yahudiler?.. Ezilmişliğine isyan eden, güç edinmek isteyen siyah erkekler, siyahı da dahil olmak üzere, kadınları güçlü görmek istemiyorlar. Diğer beyaz, sarı, kırmızı, yeşil erkekler gibi...

ABD'deki Siyahların kendi aralarında birlik sağlamaları amacıyla düzenlenen yürüyüş, ülkede ırkçılığı körükleyeceği endişelerini doğurdu. Beyazlar, Siyahların ödeşme isteyeceklerinden korkuyorlardı. Yürüyüşün yapıldığı gün işe gitmeyerek ve para harcamayarak ekonomik güçlerini beyaz Amerikalılara göstermek isteyen Siyahlardan korkuldu. Bu korkudan mıdır bilinmez, Türkiye'deki bazı gazeteler de haberi, 'Washington karardı', 'ABD'de siyah gün' başlığıyla verdi... Serdar Turgut, ırkçı ve cinsiyetçi yazısında siyahların potansiyel suçlu olduklarını şu istatistiki bilgilerle açıkladı:

"• Amerika'da doğan Zenci çocukların yaklaşık yüzde 70'i gayrimeşrudur.

•18 yaşına gelmeden hamile kalan Zenci kadınların yaklaşık yüzde 95'i evli değildir.

• Üniversite bitiren Zenci kadınların evlilik dışı hamilelik oranı, üniversite bitirmiş Beyaz kadınlara göre sekiz misli fazladır.

• Zenci Amerikalıların AIDS hastalığına yakalanma oranı Amerika'nın diğer ırklarına göre yaklaşık üç misli fazladır. Durum böyle olunca da Zencilerin suç işleme oranı durmadan yükselmektedir. Gayrimeşru çocuk yaratma makinesi haline gelmiş olan Zenci erkeklerin neden böylesine kısırlık korkusu yaşadıkları da bence özel bir inceleme konusu yapılmalıdır." (17.10.'95, Sabah)

Son kongre ve senato seçimlerinde Beyaz seçmenin, Siyahlara karşı aldığı acımasız tutum ve kızgınlığına, Siyahların toplu siyasi cevabı niteliği aldığı yorumu yapılan yürüyüş, Türkiye'de yaşayanlar için de düşündürücü olmalı. Çünkü burada da "beyaz" (müslüman Türk) olmayanların seçilme, hatta aday olma şansları çok düşük. Milletvekilliği şöyle dursun, belediye başkanı, hatta muhtar kaç tane var? Ve bu sadece yönetimin yaklaşımından dolayı da değil; müslüman Türk olmadığını açıklayan birine oy verecek kaç seçmen çıkar?..

İzel Rozental, Şalom, 3 Mayıs 1995

Milliyetçi evlilik

Milliyetçilik karşıtı bir yazıda nasıl milliyetçilik yapılır, ya da cinsiyetçilikle milliyetçilik nasıl birbirlerinin içine geçer? "İşte böyle" dedirten bir yazıdan söz etmek istiyorum.

Selanikli bir Rum kadınla evlenmeyi düşünen Gündüz Taner Cangil, kendi davranışından yola çıkarak, "milliyetçilik karşıtı" bir yazı yazmış. Belçika'da Selanikli bir Elen kızı olan Stella ile tanışan Gündüz Taner Cangil kendisini tanımlıyor: "Erternasyonalist -yani 'normal'- bir eğitim almış ve iç pazarda insanları kandırmaya yönelik 'palavra milliyetçiliklerden' uzak birisi"... Stella hakkında ise şu bilgileri veriyor: "Türklerin ve Faslıların 'aşağı' kültürden ve 'barbar' olduklarına inandırılmış, kiliseye giden, ama dini özel hayatından uzak tutan, İstanbul'a tüm Elenler gibi ısrarla Konstantinopolis diyen ve beni 'Osmanlı' zanneden bir Yunan kızı."

Stella, milliyetçiliklerden uzak Gündüz Bey sayesinde, "Yunan eğitim sisteminden ve reform görmemiş kiliseden gelen önyargıların bir kısmını" aşmışmış. Haksızlık etmeyelim, kendi kazandıklarını da teslim ediyor doğrusu: "Ben de Yunanlı komşularımızı daha iyi tanımış oldum." Cangil'in, artık daha iyi tanıdığı Yunanlı komşularımız hakkında görüşü ise şöyle: "Ne Amerika'da, ne de İngiltere'de gördüğüm bir garip Yunan cemaati." Evliliği tek kişilik bir eylem olarak gören Cangil son sözünü söylüyor: "Stella ile evlenerek ve Yunan paranoyasına Türk kuşkuları ile cevap vermeyerek büyük bir milliyetçilik gösterisi yapmaya hazırlanıyorum." (24.9.'95 Y. Yüzyıl)

Kendisi hakkındaki yazıdan haberi olduktan sonra Stella hâlâ evlenmeyi kabul edecek mi merak ediyorum... Eğer kabul ederse, bir süre sonra, kocası için nasıl fedakarlıklar yaptığını, onun işyerini nasıl sabunlu sularla sildiğini anlatan yazıyla da karşılaşabiliriz...

Bu yazıdan on gün önce ise Nakşi Tarikatı'nı benimseyen bir kadının, sonradan Hıristiyanlığı seçen kocasını boşadığını haber veriyordu aynı gazete (14.9.'95). Boşanma öncesi ve sonrası kısa süre de olsa yanyana gelen çiftin birbirlerine karşı oldukça hoşgörülü davrandığı gözlemlenmişti. Hoşgörülü boşanma, hoşgörülü evlilikten daha iyi görünüyor...

Bıyıklı 'kıro'lar'

Sosyalist Feminist Kaktüs'te (Haziran 89, sayı 7), "Erkekler güzellik uğruna, kadınlara güzel görünme uğruna sıkıntıya katlanmazlar. Kadınlar ağda acısı çekerken, onlar suratlarındaki kılları bile kendi haline bırakabilir; yüzleri kıldan görünmez olabilir" diye yazmıştım. Yine böyle düşünüyorum; erkeklerin çoğu her halleriyle dayanılmaz olduklarını sanıyor olmalılar ki, kendilerini beğendirmek için pek çaba harcamaya gerek görmüyor, ama kadınların en azından "bakımlı" olmasını bekleyebiliyorlar. Sonradan, bazı "beyaz Türk" erkeklerin, Doğuluları, özellikle de Kürtleri aşağılamak için onların bıyıklarıyla uğraşmalarından, maganda diye nitelemelerinden de rahatsız oldum. Bu beyazlarla aynı safta görülmek istemediğimden aramdaki farkı belirtmek ihtiyacı duyuyorum. Bıyıksız da pekala maço olunduğunu, dayağın, tecavüzün bıyıklılara mahsus olmadığını hemen her gün görüyoruz.

Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne girişi çeşitli açılardan tartışıldı, tartışılıyor. 12 Mart günü iki gazete almıştım. İkisinde de Gümrük Birliği "bıyık meselesi"yle birlikte ele alınmıştı. Ne ilgisi var değil mi? Mesela Cem Özer "Gümrük Birliği ve Bıyık" başlığı altında, vermiş veriştirmiş bıyıklı "kırolara". Bıyıklıların tam tanımı barbar'mış. Dudaklarının üzerinde bir ayakkabı fırçası bulunduran Anadolu'nun maço kırolarından farklı olarak, kendileri daha insan, daha uygar, daha yakışıklı bir bıyıksızmış efendim. Çağdaş Türkiye'nin uygar erkeği olarak, bıyıklıların kendilerini daha erkek, daha güçlü bulmasına, kendi gibilerine sanki organı eksikmiş gibi davranılmasına içerliyormuş. Erkeklerin kendi aralarındaki sorunu dert edecek değilim. Erkekler daha az erkek bulduklarını eşcinsellikle suçluyorlar. Bu neyse de Cem Özer, neden lezbiyenlerle alay edilmediğine kızıyor. Bu toplumun lezbiyenleri bağrına basmasına (?) karşı çıkıyor. Sanki böyle bir toplumda yaşıyormuşuz gibi.

Cem Özer bunları Dünya Kadınlar Günü'nün kutlandığı haftada söylemiş olmasının tamamen tesadüf olduğunu da yazıyor. Belli oluyor; bu sözlerin kadınlar için değil, Batı için olduğu apaçık ortada. Benim için böyle bir gün yoktur diye de ekleyen Özer, Dünya Kadınlar Günü'nün erkekler için olduğunu mu sanıyor, kendini kadın mı sanıyor, anlaşılmıyor...

Şiddet karşıtı bir kadın olarak, her dizesini onaylamasam da, Yahudi kadın şairimiz Estreya Seval'in 'Mutlu Maganda' şiirine burada yer vermek istiyorum, çünkü Cem Özer gibi "beyefendi"lere çok iyi cevap olacağını düşünüyorum.

Mutlu Maganda

Bıktım kibar insanlardan
Yolda selam duranlardan
Kapıyı yüzüme çalan
Magandaya kaçacağım

İş olamaz nazeninde
Her an özür dileyende
Vurduğunu devirende
Magandaya varacağım

Usandım pak kılıklıdan
Misler gibi kokanından
Alnından tozlu ter akan
Magandaya kaçacağım

Mutlu edemez hiç beni
Okuyup çok dertleneni
İflah olamaz medeni
Magandaya varacağım

Sevmem hafif dokunanı
Fısıl fısıl konuşanı
Yeğlerim ben morartanı
Magandaya kaçacağım

Altın takıya bürünen
Yumruklarıyla düşünen
Bastığı yeri titreten
Magandaya varacağım

Estreya Seval, Geometrik Aşk, Utku Yayınları, 1. Baskı, Nisan 1995.

Kıbrıs bavulunu topluyor

Avrupa'ya kaç kapıdan girilir?

Neşe YAŞIN

Pamuk nine masalında tembel kötü kız kapıdan geçerken üstüne katran yağar. İyi kalpli çalışkan kız fırından "Bizi kurtar" diye bağıran ekmekleri çıkarmış; "bizi topla düşeceğiz" diye bağıran elmaları toplamış ve kapıdan geçerken başına altın yağmıştır.

5-7 Kasım'da Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grubu'ndan Mechthild Rothe'un Brüksel'e davet ettiği Kıbrıslılar'dan biri olarak güvenlik görevlilerince Avrupa Parlamentosu'nun bir kapısından öteki kapısına gönderilirken ve muhteşem binanın sayısız koridorlarında "tavşan havuca en kısa yoldan nasıl ulaşır" oyunu örneği, toplantı salonunun yolunu bulmaya çalışırken, uluslararası diplomasinin ünlü "havuç" ve "sopa" formülüyle uğraşıyordum.

Avrupa sözü Kıbrıs semalarında bir nirvana gibi yükselirken, Kıbrıslılar yeni bir "kurtarıcı"ya kavuşmaya çalışıyorlar. Daha önceki "kurtarıcı"lar hep "kim kurtaracak bizi en son kurtarandan" sorusunu ortaya çıkarmış olsa da, yeni kurtarıcının bir başka özelliği var. Yeni kurtarıcı ilk kez iki toplumu ortak bir vizyonda birleştiriyor; onları her türlü belanın başı haline gelmiş "Anavatan"lardan özgürleştiriyor. Sivil toplum düzeyinde Avrupa cephesi oldukça güçlü görünüyor. Tarihsel ve kültürel bağlarımızla ne denli Avrupalı olduğumuz savı her yerde... Avrupa'ya karşı olduğunu söyleyen hiçbir parti (Türk ve Rum kesiminde) yok gibi. Sonunda AKEL de parti meclisinde yüzde 80'lik bir çoğunlukla Avrupa'ya "Barış için evet" dedi... Nirvana'ya kim hayır diyebilir.Toplum bu gelecek düşünü şimdiden sahiplenmiş bile. Kimse "hayır" diyemiyor. Yalnızca "Evet, ama" diyor.

'Evet, ama'dan asla'ya aslan politikacı

Dünyanın en büyük "Evet, ama"cılarından Rauf Denktaş'la ilgili bir espriyi Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin hemen ertesinde bindiğim minibüsün şoförü yapmıştı. "Oturan Boğa ve Bomboka Kabilesi sonsuza dek barışacaktır."

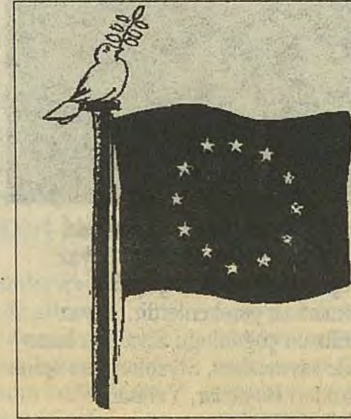
Denktaş'ın Avrupa'ya "Evet, ama"sı önceleri "Önce Türkiye; sonra biz'di... "Türkiye olmadan ve Yunanistan Avrupa'dayken Avrupa'ya girmek 'Enosis' anlamına gelir..." Rauf Denktaş'ın Vasiliu'nun ardarda gelen önerilerine "Şunu da kabul edersen..." diye yanıt verdiği günlerde ortalıktaki espri "Hepsini kabul edersen en sonunda, 'sünnet olursan olur' diyecek" şeklindeydi... Şimdilerdeki yeni argüman "Rum tarafı, Kıbrıs Cumhuriyeti olarak tek taraflı başvurdu. Bizi kapsamaz. Avrupa onları kabul ederse, biz de Türkiye ile birleşiriz" biçiminde...

Türkiye'ye entegrasyon'a şiddetle karşı çıkılıyor olunsa da, argümanın birinci kısmı muhalefet partileri dahil, herkesin dilinde... "Rumlar, yalnız başvurdular... Önce çözüm, sonra Avrupa."

Denktaş, Avrupalı yetkililerle görüşmeyi reddediyor. Artık Avrupa sözünü duymak bile istemiyor. Rum tarafının başvurusu bir "ihanet"olarak tartışılıyor.

Rum tarafı Avrupa'ya daha önce de başvurmuştu ve "Önce Kıbrıs sorununa siyasal bir çözüm bulun sonra gelin" yanıtını almıştı. Şimdi ise, Avrupa Kıbrıs Cumhuriyeti'nin başvurusunu kabul ediyor, ama Kıbrıslı Türkler adına da... Avrupa'ya giriş sürecinin "çözüm" için bir katalizör rolünü oynaması düşüncesiyle... Bunun birlikte var oluş için bir çerçeve oluşturacağı düşünülüyor. Avrupa artık BM ile birlikte Kıbrıs Sorunu'nun çözüm sürecine dahil olmak istiyor. Kıbrıs Sorunu'nun çözümü Türk-Yunan ilişkilerinin geliştirilmesinde bir basamak olarak da görülüyor. Çözüm sürecinde silahsızlanmayla birlikte, silahlardan gelişmeye akacak paranın (peace devident), ekonomiye katkısıyla Avrupa'ya uyum için ekonomik gelişmeyi hızlandıracağı düşünülüyor...

Kıbrıs Türk liderinin "Evet, ama"sının "asla"ya dönüştüren bu

Denktaş, Avrupalı yetkililerle görüşmeyi reddediyor. Artık Avrupa sözünü duymak bile istemiyor. Rum tarafının başvurusu bir 'ihanet' olarak tartışılıyor. Rum tarafı Avrupa'ya daha önce de başvurmuştu ve 'Önce Kıbrıs sorununa siyasal bir çözüm bulun, sonra gelin' yanıtını almıştı. Şimdi ise, Avrupa Kıbrıs Cumhuriyeti'nin başvurusunu kabul ediyor, ama Kıbrıslı Türkler adına da... Avrupa'ya giriş sürecinin 'çözüm' için bir katalizör rolünü oynaması düşüncesiyle... Bunun birlikte var oluş için bir çerçeve oluşturacağı düşünülüyor. Avrupa artık BM ile birlikte Kıbrıs Sorunu'nun çözüm sürecine dahil olmak istiyor.

başvuru ve "bizi dikkate almadan yalnız başvurdular" argümanının büyük oranda toplumda kabul görmesi, "Bana ne ben küstüm" sürecini başlatırken; Denktaş'ın geçen yıl gazeteci Nezire Gürkan'la yaptığı söyleşide dile getirdiği gerçek vizyonuna çanak tutuyor: "Türkiye ile bağların güçlenmesi ve entegrasyon". Lidere rağmen toplum Avrupa sürecine girmiş durumda. Geçenlerde Türk ve Rum Genç İşadamları'nın Brüksel'e yaptıkları ziyaret ve geriye olumlu izlenimlerle dönmeleri sürecin sivil örgütler düzeyinde başladığına işaret ediyor... Kadınlar ve gençlik grupları da Brüksel'e ziyaret yapmak için fon arıyorlar. Mechthild Rothe'un muhalif parti liderleri, bazı aydınlar ve gazetecilere yaptığı davet de bu sürecin bir parçası... Bir bilgilenme ve bilgilendirme toplantısı...

Friedrich Ebert Vakfı'nın evsahipliğini yaptığı toplantıya EDEK lideri Vassos Lyssarides ile YKP lideri Alpay Durduran'ın yanı sıra, EDEK'in Genel Sekreteri Dimitris Eliades ve TKP Genel Sekreter Yardımcısı Kudret Akay ile Giogros Tsalakos, Andros Pavlidis, Renos Prentzas, Antonis Loukaidis, Niyazi Kızılyürek, Neşe Yaşın, Gülev Sıdal ve Oğuz Özen katıldılar.

Avrupalı parlamenterler ve akademisyenlerin konferanslar verdiği iki günlük toplantıya Kıbrıslı Türk ve Rum katılımcılar soruları ve değerlendirmeleriyle katkıda bulundular...

Avrupa'ya giriş sürecinin hızla başladığına da işaret eden bu toplantının on gün kadar öncesinde Türk ve Rum konuşmacıların katıldığı ve ara bölgedeki Ledra Palace Otel'de yer alan bir başka toplantıda açılışı yapan AB yetkilisi adeta, "Avrupa daha beyaz yıkar" diyordu... Vurgu ise AB sürecinde Kıbrıslı Türkler'in elde edeceği avantajlaraydı...

Satsalar da kurtulsak

Kıbrıs Türk lideri "küstüm" dese de, Avrupa'nın papatya falından "sever" çıkıyor. Hediye paketinde kalkınma gelişme ve barış var...

Rum toplumu hızla Avrupa'ya hazırlanıyor. Pakette onlar için "fedakarlık" olması muhtemel. Kıbrıs Rum ekonomisi Avrupa ile rekabet edecek düzeyde, ama bütün ada adına yapılan başvuruyla kötü durumda olan Kıbrıs Türk ekonomisinin düzeltilmesi, fonların Kıbrıslı Türkler tarafına akmasını gerekli kılıyor. Tipik birleşme örneği oluşturan, Almanya'daki gibi güçlü tarafın öteki taraf için fedakarlıkta bulunması gündeme gelebilir. Her ne kadar silahsızlanmadan ortaya çıkacak bir barış girdisi öngörülse de...

Avrupa Kıbrıslı Türkler ve Türkiye'ye sopa ucunda havuç gösteriyor. Türkiye'ye rağmen adım atılamayacağı ortadayken, Kıbrıslı Rumlardan "Avrupa Kıbrıs'ı Türkiye'nin rehinesi durumuna sokuyor" sesi yükseliyor... Uluslararası diplomasi taktikleri gündemde. Biraz Gümrük Birliği, biraz ödün... Hani "Kıbrıs'ı satıyorlar" deniyor ya... Kıbrıslı Türk muhalifler hep bir ağızdan bağırıyorlar: "Satsalar da kurtulsak!"

Aç kapıyı bezirganbaşı

DAR KAPI: Kıbrıs Cumhuriyeti şemsiyesi altında iki halk olarak.

(Avrupa Birliği devletler değil halklar federasyonudur savı.)

GENİŞ KAPI: Federal bir cumhuriyet olarak. (Birleşmiş Milletler anlaşmaları çerçevesinde çözüm.)

İMKANSIZ KAPI: İki ayrı devlet olarak.

(Uluslararası hukuka uymuyor. Kuzey kendi başına Avrupa'ya girecek düzeyde değil.)

Kimse hayır demiyor, soru: 'Avrupa'ya hangi kapıdan girilecek?' Kıbrıslılara göre de "Avrupa daha beyaz yıkar." Avrupa'ya girişi savunanların argümanına göre Avrupa :

1- Etnik sorunun çözümüne yardım eder.
2- Savaş'a karşı garanti oluşturur.
3- Yurttaş hakları temelinde yaklaşım bir toplumun ötekini domine etmesini önler.
4- Ekonomik destekle eşitsizliği dengeler.
5- Yasal düzenlemelerle demokratikleşmeye hizmet eder.
6- Birlikte varolma için çerçeve oluşturur.

Sonuç olarak belki de Kıbrıs kendi tarihi içinde bir "kıssadan hisse" ile karşı karşıya...

Kendi kaderini tayin ederken ötekinin kaderini de tayin ediyorsun. Avrupa ikiz bir kader olur mu?

Fidel Castro:

İnsanlığın geleceği kapitalizme bırakılamaz

▼ Los Angeles'de yayınlanan New Perspectives Quarterly'in editörü Stanley K. Sheinbaum; Birleşmiş Milletler'in kuruluşunun 50. yıldönümü kutlamaları sırasında Fidel Castro ile bir söyleşi yaptı. Bu, yazılı medya için yapılan tek röportajdı. Arkadaşımız *Cengiz Onur* çevirdi.

Farzedelim, ABD Küba'ya karşı uyguladığı ambargoya son veriyor. Bu durumda Küba nasıl davranacaktır? Miami'deki Kübalılar değişik sistemlere sahip siyasi bir ekonomi içinde bir işveren konumuna gelebilme hakkına sahip olabilirler mi? Florida'da sürgünde yaşayan Kübalılar'ın sermaye ve olanaklarını Küba'ya çekebilmek Küba ekonomisi için yararlı değil midir?

Ülkemizin dışında bulunan Kübalıların Küba'da yatırım yapmasını biz engellemiyoruz. Hatta bu Miami'dekiler için de geçerlidir. Burada önkoşul elbette ki, bu yatırımcıların makul ve Küba kanunlarına saygılı olmalarıdır. Ticari ambargo gündemde olduğu sürece bunlar dıştalanmayacaklardır. Bu durum abluka kalktığı zaman da geçerliliğini koruyacaktır. Biz kimseyi engellemiyoruz. Kübalıların ve Amerika'daki diğer işadamlarının Küba'da yatırım yapmasını engelleyen Amerikan hükümetidir. Bize karşı yürütülen ticari ambargo bile kimseyi dıştalamamıza yol açmadı. Yabancı sermayeye kapıları açma politikası problemlerimizi çözmeyi hedefliyor. Paraya, teknolojiye ve pazarlara ihtiyacımız var. Bu alanlardaki ihtiyaçları doyurmaya hizmet eden ve firma, mülk, arazi edinme konusundaki yeni düzenlemeleri ihlal etmeyen her sermaye akışına kapılar açıktır.

Gelecekte muhalif partiler, gazeteler, TV ve radyo kanalları konusunda nasıl davranacaksınız?

Muhalefet tarafından denetlenen popüler medya mı? Herkes tarafından bilinmektedir ki, Küba'daki popüler medya politik sistemimizin çerçevesi içerisinde, gerek ekonomik, gerekse de politik yapısıyla, özel çıkarların himayesinde değildir. Popüler medyamız tüm toplum için var. Bugüne kadar, popüler medya üzerindeki özel mülkiyetin daha fazla demokrasiye yol açtığını ve bunun gerçek düşünce özgürlüğünü teşvik ettiğini hiçbir ülkede görmedim.

Devrimin ayakta duran ve elden çıkarılmayan, sağlık ve eğitim sistemi alanlarındaki gibi kazanımlar var olduğu sürece, neden ülkenizin gelişmesine sınırlar çiziyorsunuz?

Sağlık ve eğitim sistemindeki gibi kazanımlardan dolayı haklı olarak övünüyoruz. Devletsel bağımsızlığımızın ve etkinliğimizin, sistemimizdeki sosyal adaletin ve eşitliğin muhafaza edilmesi, aynı bunun gibi vazgeçilemez bir konudur.

Sovyetler Birliği'nin çökmesi ve kapitalizmin galibiyeti sonrası gelişen karşı-coşku azaldı. Serbest pazara ait olan şok terapisinin bir sonucu olarak, eski Doğu Bloku'ndaki milyonlarca insan yoksulluk içine düştü. Son iki yılda Polonya gibi ülkelerde komünist bir partiye yeniden akış var. ABD'de yoksullar ve zenginler arasındaki mesafe, diğer hiçbir OECD ülkesinde görülmemiş boyutlarda arttı. Sadece Brezilya'da 32 milyon insan yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Bütün bunlar sizde, sosyalizmin tekrar bir geleceğe sahip olduğu düşüncesini uyandırıyor mu?

Bir sistem olarak, sosyal dayanışmayı teşvik eden sosyalizm, geçerliliğini yitirmemiştir. Bu benim için tartışmasız bir durumdur. Sosyalizmin bazı ülkelerde çökmesi, hiç de yanlış olduğu anlamını içermez. Değişik faktörlerden dolayı -buna ihanet de dahildir-, sosyalizm bir savaşı kaybetmiştir. Ben, eşitsizlik ve menfaatperestlik, insanlar arasında acımasız bir rekabet, akıldışılık ve en kriminal bir şekilde dünyamızın doğal varlıklarının israfı üzerine kurulmuş olan kapitalizm gibi bir sisteme insanlığın geleceğinin bağlı kalacağına inanmayı reddediyorum.

Benzerini yaşama geçirmeye esinlenebileceğiniz toplumsal modeller görüyor musunuz?

Çinliler, politik sisteme el sürmeden hayret edici ekonomik başarılara ulaştılar. Tarihimizden, kültürümüzden ve şu andaki yaşam koşullarımızdan da görüleceği gibi; Çin ve Küba arasında bir benzerliğin olmadığı açıkça belli olmasına rağmen, Küba'da bizler ilgi ile Çin tarihini inceliyor ve analiz ediyoruz. Aynı şekilde büyük bir merakla, Vietnam'ın şu sıralarki inşasında edinmiş olduğu tecrübeleri de takip ediyoruz.

Belki Şili bir modelin unsurlarını göstermektedir? Bu ülke yüksek bir büyüme oranına ulaşmaktadır. Bu arada da zenginlik ve yoksulluk arasındaki fark da kapanmaktadır.

Bu konu hakkında benim bildiğim, Şili'deki zenginlik ve yoksulluk arasındaki uçurumun azaldığı doğrultusundaki iddianızı haklı çıkarmaz. Nasıl olursa olsun; belli bir ekonomik başarıya ulaşmış ülkelerde ekonomi politikanın destek aldığı, her zaman göz önünde bulundurulması gereken bir durumdur. Güneydoğu Asya ülkeleri veya demin de değinildiği gibi, Şili buna örnektir. Ve gözden kaçmamaktadır ki; bu ülkelerdeki işçiler, hızlanan büyümede ve yüksek sermaye kazanımında acımasız köklü tedbirlerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu başarılı devletlere karşı abluka uygulanmadı. Aksine tam tersi gündemdeydi.

Karaibler'deki diğer sol bir önder, Michael Manley, Jamaika Başbakanlığı'ndan istifa ederken şunları söyledi: "...Ulusalcı ve devletçi çözüm girişimleri işlemedi. Bugün benim için açıktır ki, yoksulların yararı için en etkili araç artık devletçilik değil, serbest pazardır. Eğer kapitalizmin mantığı dıştalanırsa, yoksulluktan çıkış yoktur. Jamaika'nın önünde sadece bir çıkış yolu vardır. Ülke, ürünleri için Avrupa Topluluğu'nda veya ABD'de pazar bulmak zorundadır." Manley'in bu tespitine katılıyor musunuz?

İyi niyet taşıyan tüm çözüm girişimlerine saygı duyuyorum. Manley'inki de buna dahildir. Fakat burada aksi kanıtlanamayacak bir gerçek vardır: Şu andaki uluslararası ekonomik düzen adil değildir ve bu düzenin iyileştirilmesi için mücadele etmek zorunludur. Pazarlara hakim olabilen bir finans yapısına, en gelişmiş teknolojiler üzerinde bir monopole ve en mükemmel araştırma merkezlerine sahip olan taraflar ile üçüncü dünya ülkelerinin bir rekabete girebilme olanağı hiç yoktur. Daha dün sömürge olan ülkeler, kendilerine ait olan en değerli cevherlerin soyulduğunu görmektedirler. Kendilerine, hammaddeleri ve ucuz tüketim mallarını teslim etmekten başka bir seçenek kalmamıştır. Küba'daki problemlerin çözülmesinde Manley'in düşüncelerinin uygulanması olasılığına gelince; burada sadece her devlet başkanının söylemek zorunda olduğu şeyi söyleyebilirim: Her ülke kendisine özgü koşullara uygun bir çözümü aramak zorundadır.

Brezilya Devlet Başkanı Cardoso bir zamanlar "Dependencia" Okulu'nun önde gelen teorisyenlerindendi. Buna göre, Latin Amerika'nın geri kalmışlığının nedeni, sömürüye sonuna kadar kapıları açan dünya pazarı sistemine olan entegrasyondu. Cardoso bugün, Latin Amerika'daki "bölünmüş refahı" yoksulluğun bertaraf edilmesinde en emin araç olarak görüyor. Cardoso aynen şunu söylüyor: "Biz bugün uluslararası entegrasyon ve partisipasyon sistemini zorluklarımızın nedeni olarak değil, aksine problemlerimizin çözüm yolu olarak kavrıyoruz" Buna ne diyorsunuz?

Bağımlılığın biçimleri değişmiş olabilir, fakat boyunduruk altında olmanın belli öğeleri varlığını sürdürmektedir. Bu unsurlar teşvik edici olanaklara ulaşabilmeyi tehlikeye sokmaktadırlar. Bağımlılığı bugün ekonomik entegrasyon ile ilişki içinde görmek bana saçma gözükmektedir. Elbette devletler ve bölgeler arasında karşılıklı bağımlılığın arttığı açık olan bir şeydir. Fakat dürüst ve adil bir uluslararası ekonomik sistem için gayret edilmesi zorunluluğu burada püf noktasıdır. Azgelişmiş ülkelerin önündeki, sistemden kaynaklanan engeller yok edilmek zorundadır. Eşit olmayan ticari koşullar, kredi vermede ve para değerinde zengin ülkelerin manipülasyonları, dış ticaret açığının dayanılmaz ağırlığının yoksul ülkeler tarafından omuzlanması ortadan kaldırılmak zorundadır.

Havana'da coşkulu 1 Mayıs törenleri...

‘Yalnız taşlar duv

▼ Okmeydanı’nda sıradan bir düğün salonu. Sosyalistler mahalle halkıyla toplantı yapıyorlar. Birisi konuşuyor: “TV’nizde güzel filmi seyretmek veya ailenizle oturmak isterdiniz belki bu akşam. Ama burayı tercih ettiniz ve geldiniz. Bugün birlikte yaptığımız ilk toplantı.. Bu proje, emek barış özgürlük isteyenlerin projesi. Eğer Menzir’in, Ağar’ın bakan olup Meclis kürsüsünden bize küfür yağdırmasını istemiyorsak, yeni emniyet müdürünün ben buraya kafa koparmaya geldim lafını yemek istemiyorsak...”

Ayla ÖNDER

Günlerden cumartesi.. Hava yeni kararmış. O saatlerde televizyonlarda şen şakrak eğlence programları var. Erkekler kahvelerde okey, tavla oynuyor. Genç, yaşlı işçiler atölyelerinden, fabrikalarından evlerine dönüyorlar.

Bir süre önce (Gaziosmanpaşa olaylarının sonrasında) sokaklardan insanların toplanıp götürüldüğü bir mahalle burası.. Sıradan insanlar bir yana, mahallenin muhtarları da “içeri”yi sık sık ziyaret ediyor bu mahallede..

11 Kasım’da, akşam saatlerinde Mercan Düğün Salonu’nun bulunduğu Kağan Sokak’ta yavaş yavaş toplanan insanlar göze çarpıyor. Düğün mü var?

Salondaki sandalyeler yavaş yavaş doluyor. Heyecanlı, umutlu bir bekleyiş sürüyor.. Toplantının duyurusu günler öncesinden yapılmış. “Sosyalist solda birleşme girişimlerini sürdüren BSP Beyoğlu ilçe örgütü ile Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi’nin Beyoğlu taraftarları düzenleyecekleri ortak toplantıda birliği tartışacaklar... Toplantının adı ilginç; “Yalnız taşlar duvar olmaz!”

Halkın meclisi

Salondaki duvarları süslemiş yapay çiçekler rahatsız ediyor insanı. Ancak içeri giren mahalle halkının diyalogları, tokalaşmaları, selamlaşmaları çok doğal ve samimi.

Beyoğlu’ndaki sosyalistler hep sözünü ettikleri “varoş”a kamp kurmuş bu akşam. Varoş sakinleri boş buldukları masaların etrafındaki sandalyelerde kümeleşiyorlar. Masalarda politika konuşuluyor. Birazdan burada bir meclis oluşturulacak. Halkın meclisi.. Sosyalistler Okmeydanı halkına “Birlik” projelerini açıklayacaklar.

Masalarda ikili üçlü muhabbetler hep “ne olacak bu memleketin hali” çerçevesinde dönüyor.

Geleceği Birlikte Kuralım (GBK) Parti girişimcilerinden Saruhan Oluç konuşmaya ülkenin genel durumundan söz ederek başlıyor. Faşist yapılanma.. Kriz.. Bunalım... Sermaye egemenliği altındaki çözüm önerileri.. Toplumsal dinamiklerin ayrı yollarda yürüdüğünden söz ediyor Oluç... “Artık” diyor, “Ne gençler, ne kadınlar, ne de toplum bugünkü gibi yaşamak istemiyor.”

“Solcuların yine politik hayata damgasını vurabileceğini, bu fırsatın yakalandığını” anlatıyor.. Ortalıkta çıt yok. Sigaralar peş peşe içiliyor. Salon soğuk. Paltolara, ceketlere sarılmış mahalleli sabırla dinliyor.

“Birlik”.. Bu söz uzunca zaman unutulmuşa benziyor. Bu söz tek tek bireylere dönüştürülüp, atomize edilen insanlara ne hatırlatıyor? Bu şimdilik meçhul..

Oluç Türkiye’de sosyalistlerin ilk fırsatı 60’lı yıllarda 1. TİP döneminde yakaladığını, ikinci fırsatın da 70’li yıllarda yakaladığını hatırlatıyor. Ya üçüncüsü...

Üçüncü fırsat

“Üçüncü fırsat şimdi yakalandı arkadaşlar. Bunalım koşullarında olgunlaşmış bir perspektife sahibiz.”

Geleceği Birlikte Kuralım Parti girişimcilerinden Oluç ülkenin koşullarını, yakalanan tarihi fırsatı çok sade bir ifadeyle anlatıyor.

“Eğer gerçek hareketle bütünleşebilirsek ve fikri sorunlarımızı aşabilirsek, politik bir örgütlenme yaratabilirsek, solcular politik hayata yine damgasını vuracaktır.”

Oluç’un ardından BSP Genel Başkan Yardımcısı Necmi Demir alıyor sözü. Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi taraftarlarıyla aralarında yüzde 90-95 gibi bir çakışma olduğundan söz ediyor. Demir de boğazımızı hergün biraz daha sıkan olguları sıralıyor.. “Toplumda ciddi bir sağa kayış yaşanıyor. Sosyal demokrasi de milliyetçi faşist dinamiklerin yörüngesine girdi artık.”

Birlik fikri nasıl doğdu, görüşmelerde ortak noktalar nasıl yakalandı.. Halk dinliyor bu soruların yanıtlarını. Ve sözünü noktalıyor; “Şimdi bundan sonraki süreci birlikte örmeye karar verdik.” Demir’e göre bu karar artık “geri dönülemez” bir yolda..

İki oluşumun birlikte kuracağı yeni parti nasıl bir parti?

-”Emek eksenli çoğulcu bir kitle partisi..”

- “Emperyalizme, faşizme her türlü egemenliğe karşı bir parti..”

Demir de “yakalanan fırsat”tan söz ediyor.

“Bence güçlü, etkili bir odak yaratmanın koşulları dünden daha çok vardır”.

Birliğin temsilcilerini Okmeydanı halkı dinliyor.

“Burası bir meclis”.. Halkın meclisi... Herkes çıksın düşüncesini söylesin”..

Halk hala çekinceli. Havayı biraz daha yumuşatmak, insanların kafasındaki soru işaretlerini biraz daha açmak için Geleceği Birlikte Kuralım girişimcilerinden Ahmet Asena çıkıyor bu kez.

-”TV’nizde güzel bir film seyretmek veya ailenizle oturmak isterdiniz belki bu akşam. Ama burayı tercih ettiniz ve geldiniz. Bugün birlikte yaptığmız ilk toplantı.. Bu proje, bu emek, barış, özgürlük isteyenlerin projesi. Eğer Menzir’in, Ağar’ın bakan olup Meclis’in kürsüsünden bize küfür yağdırmasını istemiyorsak, yeni emniyet müdürünün ben buraya kafa koparmaya geldim lafını yemek istemiyorsak....”

Okmeydanı sakinleri Menzir’in emrindeki polislerin coplarından nasibini birçok kez almış.

Mahallenin muhtarı tam yanımızda oturuyor ve kafa sallıyor bu sözlere..

“Bu süreç bütün devrimcilerin, sosyalistlerin barışseverlerin bir arada olduğu bu süreçtir. Ben geleceğe son derece umutla bakıyorum. İnsanlar geleceklerini kendileri kurma kararı vermiş durumdalar..”

BSP Beyoğlu ilçesi üyesi Musa çıkıyor. Sesi oldukça gür:

“Eskiden ‘Ayrı düşünen insanlar bir arada olamaz’ derdik.” Musa bağırıyor; “Hayır arkadaşlar farklı düşüneceğiz, ama bir arada yürüyeceğiz!”

Ayrı düşünüyoruz ama...

Musa mahallede sıradan vatandaşın sürekli “seçimlerde ne yapacağız” diye sorduğunu anlatıyor. Varoşlardaki yerel örgütlenmelerin çok önemli olduğunu da... “Kendileri başka yerde ama gönülleri bizde” diyor bazı “arkadaşlar”a..

Musa’nın çizdiği umutlu tablonun ardından panel yöneticisi halka soruyor.

“Biz sizin adınıza çok şey istiyoruz. Ya siz bizden ne istiyorsunuz!”

Ve bir işçi çıkıyor. PTT işçisi.. Haber-İş’ten bir işyeri temsilcisi.

İşçi Kadir’in ilk çağrısı CHP’lilere.. Partiye çağrıyor..

“Sözde emek ağırlıklı CHP emekçileri hergün daha da yoksullaştırıyor.” Kadir bağırıyor; “Emeğin gerçek temsilcisi sosyalistlerdir. Ayağa kalkın, uyanın. BSP’ye gelin. BSP’de yer almasanız da herhangi bir düzen partisinde yer almayın. Bunlar bizleri polis köpeklerine ısırtıyorlar!”

Kadir, bütün emekçileri partisine çağrıyor.

Artık halk ısınıyor... Orta yaşlı bir adam çıkıyor. Adı Ömer.

“Çok heyecanlıyım” diyor. Daha önce CHP’ye oy verdiğini itiraf ediyor. .Belediye’de işçiymiş o da.. Refahlı Belediye’nin işyerinde kendilerini Hak-İş’e üye olması için nasıl sıkıştırdığını anlatıyor. Sosyalistlere kızgın. “Niye ilgilenmiyorsunuz. Şimdi işçiler sahipsiz kaldı. Onların Hak–İş’e teslim edilmemesi için ne yapalım. Şimdi siz işçi sınıfını bıraktınız mı? Kafamdaki soru işareti bu.”

Ömer’in kafasındaki soru işaretlerinden biri şu;

“Çözüm bir parti deniyor. Bu doğru. Peki bizim bu partinin diğer partilerden ne farkı olacak?”

Piyale Paşa Mahallesi muhtarı İbrahim Çelik’in dertleri çok.

“Soruyorum. Cuntacı hükümetler varkene bu kurulacak partinin düzendeki mücadelesinin amacı ne olacak?”

“Burada konuşonuz ama düzenin pisliğinden habarınız yok. Ben 17 sefer işkenceye alındım Gazi olaylarında... Bu düzen, cunta şu partiye müsaade etmeyecektir!”

Mahalleliyi böyle keskin göri sosyalistler ne düşünüyor bilinm “Muhtar böyle olursa, halk nasıl acaba?” Kafalarda belki de bu so var..

Okmeydanı’ndan gençlerden muhtara yanıt vermek istiyor. Sö alıyor:

“Az önce muhtarımız bu parti düzen partisi olacak dedi. Madem öyle, kendisi düzenin biriminde görev yapıyor ha. Onu söylesin!”

Ve başka bir delikanlı çıkıyor

“Ben 40 dakikadır sizi izliyorum. Bugün ben yasal yollardan, demokratik yollardan hak aranabileceğine inanmıyorum. Gaziosmanpaşa olaylarından haberiniz var herhalde. Orada insanlar vuruldu. Polis hedef alar ateş açtı. Eğer işçi sınıfını gerçek tanısaydınız..” Delikanlı partiden kuşkulu.. “Düzen böyle bir partiy izin vermez!”

Mahallenin heyecanlı gençler birlik taraftarları ne yanıt verecek Herkes onu bekliyor.

BSP’li Zafer çıkıyor.

“Öncelikle duygularınıza hita etmeyeceğim. Yıllarca duygusal, derece önemli konuşmalar

ar olmaz!'

yaptığımızı söyledik. Birbirimizi yargıladık. Sonuçta bugün geldiğimiz noktada bütün bu didişmenin, hengamenin toplumsal hayatımızda yarattığı bir şey yok.

Bakın şurada bir söz var; yalnız taşlar duvar olmaz. Bu tesadüfi seçilmiş bir söz değil. Biz şimdi aynı zamanda bir model öneriyoruz topluma. Bu topluma bir zamanlar hep sizi kurtaracağız dedik. Ama gördük ki, ne biz bu kadar becerikliyiz, ne de toplumun bizden böyle bir talebi var.

Türkiye'de siyaset çok kirlenmiş. Siyaseti sadece profesyonellerin katılacağı bir hareket görüyorlar. Ama sizin katılmayacağınız hiçbir hareketin geleceği yoktur".

'Ölerek ve öldürerek olmuyor'

Sözü Ahmet Asena alıyor ve diyor ki:

HERŞEYE RAĞMEN UMUTLUYUM.

MARTI

"Kahve toplantılarında 'emeğin hakkını istiyorum' diyerek devrimci olunmuyor.

Ama, sadece ölerek ve öldürerek de olunmuyor. (Salondaki sesler kesiliyor. Pür dikkat kesilmişler). Biz sadece öldüğümüz zaman yiğit oluyoruz o kadar. Ama bana yiğit olmak yetmiyor."

- Bu parti herhangi bir polis saldırısında bütün mahalleyi ayağa kaldıracaksa..

- Bu parti toplumu dönüştürecekse, ben içindeyim..

- Geçmişte ben kendime devrimci diyordum. Sosyalistim diyenleri de revizyonist olarak görüyordum.. O zaman her bir sözcüğün oturduğu gerçeklik vardı"..

Muhtar kafa sallamaya devam ediyor.

"Politika kitleleri peşinize takmakla, politikalarınıza inandırmakla olur. O hepimizin özlediği 70'li yıllarda devrimciler bunu yaptığı için başarılı oldular.."

- Artık sadece 10 tane sosyalistin köşe başında mücadele etmesiyle bu olmaz! 'Bizden başka herkes yanlıştır' demek nereye götürecek söyleyin?

- 25 Aralık'ta gayrimeşruluğu bugünden tescillenmiş parlamentonun sokaklarda tescillenmesi lazım..

Bu parti sokokların partisidir!

Soruyor Asena. Halkta çıt yok;

- 15 yıldır bu gerçekliği niye dönüştüremiyoruz.

- Niye o mutlak doğrular Refah'ın iki örgütü kadar örgütlü değil.

- Hepsi medya mı, hepsi Çiller mi? Biraz da bizde suç yok mu?

- Neden maçlarda kurt başı yaparak çıkan delikanlıların yanında başımızı öne eğiyoruz öyleyse...

Son noktayı koyuyor;

"Bir dayanışmaya , bir kolkola girmeye ihtiyacımız olmadığını söylersek çok yanlış yaparız."

Okmeydanı sakinleri biraz daha rahat artık.

Saçları hafif dökülmüş bir adam çıkıyor.

"Saygı duyuyorum. Mücadele etsinler. Ama kendime de kızıyorum. İnsanlar açlık grevindeykene ben meyhanede içki içiyorum. Ne olacak bu seçimler. Bazıları oy yok diyor. Oy kullanmayınca da karşıya gidiyor. MHP'ye, Refah'a... Kan dökmeylen de devrimci olunmuyor. Konuşmaları dinliyoruz. Bu insanlar oyunu nereye verecek? Onlar da yorgun perişan. Arkadaşlar ağlamayacağımız, kanımızın akmayacağı bir çözüm bulalım."

Bu adamın kafası oldukça karışık. Şöyle diyor. "Kendi insanlığımdan nefret ediyorum.. Gittiğim yerlerde devrimciyim diyorum. Alakası yok! Meyhane kahve köşelerinden kalkmadığmız için kendimden utanıyorum. Çünkü bizler boş birer beyiniz."

Konuşması şiirselleşiyor.

Biz aynı yaprağa benziyoruz. Rüzgarın bir o tarafa, bir bu tarafa vurduğu yapraklar gibiyiz.

(Ah Nazım Hikmet.. 'kabahatin çoğu sende..' diyen ozan.. Nasıl anmam bu dizeni şimdi..)

Özeleştirisini veriyor ve yerine oturuyor bu açıksözlü mahalleli. Yerine giderken de geri alıyor sözünü;

"Aslında hep devrimciyem hep emekçiyem!"

Sorular sorular...

Toplantının yöneticisi soruları almak istiyor tek tek.

Soruyorlar:

- Özelleştirmeye karşı toplumsal mülkiyet dediniz. Ben bunu anlamadım. Açar mısınız?

- Kürt sorunu konusunda YDH da aynı şeyleri söylüyor...

Türkiye gibi bir ülkede 10 tane televizyon kanalı onlarca radyo, gazete var. Hepsi de sermayenin farklı kesimlerinin yayınları. Bir medya bombardımanına yakalanmış olan insanların sorularını dinledikçe gazetelerin manşetleri geçiyor gözümüzün önünden...

Sözü yeniden Saruhan alıyor.

"Parti bizim için sadece bir mücadele aracı. Ama tek mücadele aracı değil. Parti bizim sorunlarımızı çözecek sihirli bir değnek değil. Mahallenin muhtarı bu parti çin devlet müsaade etmez dedi. Biz müsaade talep etmiyoruz. Bunun için mücadele ediyoruz.

Necmi Demir eleştirilere ilişkin söz alıyor:

"Doğrusu buradaki eleştirilerden hiç rahatsız olmadım. Ben arkadaşları çok iyi anlıyorum. Bu varoşların çığlığıdır arkadaşlar. Bu çığlık toplumun bütün katmanlarından geliyor. Kentlerde işçilerden geliyor çığlık, Doğu'da Kürtlerin çığlığı duyuluyor. Bu çığlık tüm toplumun çığlığıdır."

Okmeydanı halkı ile sosyalistler arasında kurulan, bu ilk iletişim.. Sonuç?

Toplantının yöneticisi veda ederken şöyle söylüyor, çok iddialı ama..

"Arkadaşlar.. Bu parti solun 'Refah'ı olmalı. Başka çare yok. Olmalı."

Mahalleli evinin yolunu tutuyor.. Yüzlerde kuşku, umut bir arada..

'Şimdi dışarıda uzatmaları yaşıyoruz'

Bilenler bilir; içeriden çıkanlar toplanınca yürekler bir tuhaf olur. Bu nedenle "içeriden çıkanların basın toplantısı" benim içimde "Hayat bilgisi" dersinde sınıf geçenleri anımsayarak başlamalıydı... Başladı...

Bu denli kalabalık bir basın toplantısı İHD tarihinde sanırım birkaç kez olmuştur... Bütün basın hemen hemen orada... Bir saat önceden kurulan kameralar "hazır" bekliyor. Toplantı başlayınca "motor" diyecekler... Muhalif, insan hakları savunucusu Av. Eren Keskin'in bir başka "düşünce suçu"ndan duruşması olduğundan toplantıya gelemediğini öğreniyoruz... Hava–İş eski Genel Başkanı Atilay Ayçin ve Doç. Fikret Başkaya da bir başka nedenle gelememişlerdi... Ya içeride kalanlar; "Bir dahaki gelişte (de) dünyaya, nehir yollarından döneceğiz" diyen arkadaşlarımız...

Açılış konuşmasını İHD İstanbul Şubesi Başkanı ve İHD Genel Başkan Yardımcısı Ercan Kanar yapıyor... Kanar, 8. madde üzerinde yapılan son değişiklikler üzerine konuşuyor ve şöyle bağlıyor: "Yapılan değişiklik bir aldatmacadır. Beyinlere vurulan kelepçeyi cilalamaktır. Toplumun ihtiyacı düşünce ve basın özgürlüğü önündeki tüm engelleri kaldırmak ve ayırımsız bir genel affın yaşama geçmesidir. Kişilere hatır affı değil, yasalarda demokratikleşme ve ayırımsız bir genel af."

Haluk Hoca, kendinden emin, kısa, net ve çarpıcı konuşuyor herzamanki gibi... Sesini, edasını özlemişiz: "Her yer karanlık ancak karanlıkta her şey açık. Bize şu ilke dayatılıyor 'düşünüyorsun o halde teröristsin'... Biz ise cevaben 'evet düşünüyoruz, tekrar düşünüyoruz, tekrar düşünüyoruz ve o halde teröristiz' diyoruz. Biz biliyoruz ki, özgür değiliz, verili koşullarda da özgür olmayacağız. Biz biliyoruz ki, Özgürlük ile Barış arasında organik bağ kurulmazsa Barış olmayacak... Sahte demokratikleşme şovu bizi çok rencide ediyor. Biz onlara diyoruz ki, 'ayıptır bari gölge etmeyiniz'. Kutsal kavramları pazarlıklara alet etmesinler... Biliyorsunuz kırklı yıllarda 'emniyet gözetimi' vardı. Komünistler cezaevinden çıktıktan sonra, haftanın belli günlerinde karakola uğrayarak imza verirdi, il dışına çıkmaları izne bağlıydı. Biz Ankara'dan ayrıldıktan sonra polisler eve gelmişler ve komşulara 'onlar Ankara dışına çıkamaz' demişler. Şimdiden herkese ve ilgililere haber veriyorum, 'izinsiz çıktım, geri döneceğim, her seferinde tekrar izinsiz çıkıp döneceğim'. Baskılar beyhude..."

Hoca'nın daha sonra bir soru üzerine verdiği cevap ise çarpıcı bir imaj olarak akıllarda kalıyor:

"İki cephe var; Temiz Eller Cephesi, Kirli Eller Cephesi"...

Petrol–İş Sendikası eski Genel Başkanı Münir Ceylan, toplumda arzu edilen yankının olmadığını açıklayarak konuşmaya başlıyor. Bu sitemden öteye bir gereksinimin altının çizilmesi. Belli ki içi acıyor, sessizlikten ve örgütsüzlükten... Ceylan, demokrasi sorununun temelinde yatanın Kürt sorunu olduğunu ısrarla vurguluyor ve devam ediyor: "Sorunun özü özgürlük ve demokrasidir. Kurallara selam durmakla bir yere varılmaz. Bu işin bir bedeli var, ödeniyor."

Belge Yayınları Sahibi Ayşe Zarakolu'nun anlattıkları aslında bir karamizah örneği. Zarakolu sanki, "Devlet ve Basın" konulu bir tiyatro metni üzerine öğrencilere okuma yapıyor. Yayıncı olarak başına gelenleri alt alta toplasanız bir mizah dergisine özel haber olur. Zarakolu; "konuşulanlar bizleri utandırıyor, ama onları her nedense utandırmıyor" diye başlıyor ve devam ediyor: "Sanki duvara karşı konuşuyoruz. Yetkililer karşısındakini enayi yerine koyuyor. Lenin'in bir kitabını yayımladık, başlığında "Doğu", "Ulusal", "Kurtuluş" ve "Mücadele" sözcükleri geçtiği için olmadık işler geldi başımıza. Bunların hepsi bir şey çağrıştırıyormuş meğer."

Son yılların, zor yılların, uzun ince yolların insankarıncası Müzisyen Şanar Yurdatapan işin esasını bir çırpıda özetliyor. O daima hareket halinde gezgin bir müzisyen, bresempatik bir nota.

"Değişimi hiçbir devlet organından beklemeyelim, bu konuda yurttaşlara çok iş düşüyor. Bir tek suçlu vardır: Devlet. Biz yaptığımız işleri yapmaya kararlıyız. Düşünce Özgürlüğü kitabının ikinci baskısını daha güzel yapıyoruz. İmzaları çoğalttıkça ortaya yeni suçlular çıkaracağız. Dışarıda uzatmaları yaşıyoruz."

Bu sözler içeri ve dışarı arasındaki "kıldan ince" farkın altını çok güzel çiziyor...

Sinema ve tiyatro sanatçısı Lale Mansur'a söz geldiğinde neler söyleyeceğini doğrusu merak ediyordum... Mansur, hayat ve özgürlük ilişkisinde egemenler ve muhalifler cephesinin görüntüsünü o denli güzel çiziyor ki... Bir oyun oynamıyor ama, hayatta olup bitenlerin özüne dair bir saptama yapıyor: "Ben kendimi iyi oyuncu zannederdim. İyi oyuncu sayısı hükümette daha çok. Paranoyak bir toplum olduk. Bu kepazeliklerden utanç duyuyorum."

Ressam Murat Morova ise bir sanatçı olarak son fırça darbelerini yapıyor adeta: "Ben bir plastik sanatçıyım, olaya görsel bir imajla yaklaşacağım. Benim kanımca 8. maddeye makyaj, 'devletin yüzünde soytarı makyajı' demektir".

Aras Kargo'da 5 aydır süren grevin inanılmaz öyküsü

Patron kaçıyor, grevciler kovalıyor

▼ Mahkeme salonlarında da işçilere terörist muamelesi yapılıyordu. İşverenin avukatı, mahkemede grevcilerden 'yasadışı teröristler' diye söz ediyordu.

Asya DERELİ

Aras kargo grevcileri ve Nakliyat- İş Sendikası Genel Başkanı Ali Rıza Küçükosmanoğlu *(soldan ikinci)* duruşmalardan birinde ifade veriyorlar.

Alibeyköy'e hiç yolunuz düştü mü? "Nereden çıktı bu Alibeyköy şimdi?". Evet. Bir grev haberi yazacağım ve söze nasıl başlayayım onu düşünüyorum. Şu açık ki, Aras Kargo işçilerinin 5 aydır sürdürdüğü grevden çoğumuzun haberi yok. Ya dayanışma.. Doğal ki bu durumda bir dayanışmadan da söz edilemez. Kısacası unutulmuş bir grev bu....

Aras Kargo işçileri 5 ay önce grevi başlattıklarında sıcak yaz aylarıydı. Şimdi kış geldi ve hava sertleşti. Bizler evimizde sıcak koltuklarımızda otururken, kargocuların bir yandan patronla, bir yandan polisle, bir yandan da soğukla nasıl baş ettiklerini anlatmanın, "gündemi değiştirmenin" şimdi tam zamanı diye düşünüyoruz.

En iyisi bu grevin öyküsünü ta başından alıp anlatalım.

Adres; Alibeyköy, Baraj yolu No 9. Aras Kargo işçileri, iş koşullarından bunalmışlardı. Ölmeyecek kadar ücret, düzensiz çalışma saatleri.. Çözüm örgütlenmekteydi tabii. DİSK'e bağlı Nakliyat-İş Sendikası'na başvuran işçiler, ardından işyerinde gizlice örgütlenme çalışmalarına başladılar.

"Aras Kargo İstanbul Aktarma Merkezi" denilen bu işyerinde örgütlenme çabaları nisan ayında meyvesini verdi. Nakliyat-İş Sendikası işyerinde çoğunluğu elde etti. Sıra işverenle masaya oturmaya geldi. Ne var ki işveren, sendikanın toplusözleşme çağrılarını reddetti. Yasal sürenin dolmasının ardından 50 dolayında işçi 15 Haziran günü greve başladı. Aktarma merkezine grev çadırı kuruldu. Pankartlar asıldı.

İşçiler greve çıktıktan sonra patron Celal Aras'ı bir daha hiç görmediler. O gün bugün "işveren vekili" polisle hep karşı karşıya oldular.

Anadolu'dan grev kırıcılar geliyor..

İşçilerin yüzünü görmediği patron, grevi nasıl kıracağının planlarını yapıyordu. Bunun için yeni işçi almadı işe. Yasal olarak zaten grevdeyken işçi alamıyordu. Türkiye'nin birçok şehrinde kurulu aktarma merkezlerinden işçilerini aradı. Grevden hemen sonra Ankara Aktarma Merkezi'nde çalışan işçilerin bir bölümünü İstanbul'a çağırdı. Kargoya gelen paketleri taşıyan araçların bütün şoförleri grevdeydi. Bu nedenle esas olarak şoför ehliyeti olanları getirtti patron.

Ve 5 Haziran'da 24 şoför, işbaşı yapmak üzere Alibeyköy'deki aktarma merkezine geldi.

Grevci işçiler bu yeni gelen işçilere "hoşgeldiniz" ziyaretine gittiler. Onlara yaptıklarının "grev kırıcılık" olduğunu anlattılar. Uzun tartışmaların ardından "misafir" işçiler ikna oldu ve büyük bölümü Ankara'ya geri döndü.

İşveren pes etmiyordu. Bu kez Ağrı, Erzurum, Diyarbakır ve Adana'daki aktarma merkezlerinden şoförleri getirdi. Bu şoförler her seferinde polis nezaretinde aktarma merkezine geldiler. "Siz bunlara karışamazsınız" diyordu polis. Eyüp Emniyet Amirliği Sendikalar Masası'ndan polisler ve terörle mücadele ekiplerine bağlı çevik kuvvet, grev kırıcıları koruma görevini üstlenmişlerdi.

Bu arada Nakliyat-İş Sendikası olayın hukuksal savaşını veriyordu. Yasal grevde işçi çalıştıran işveren aleyhine açılan davayı sendika nihayet kazanmıştı.

Sendika, mahkemeye, ihtiyati tedbir kararı aldırmayı başarmıştı. Polisin bu kararı uygulaması ve içeride grev kıranları dışarı çıkarması gerekirken tam tersi oldu. Onları destekleyen bir tavır izliyordu polis. Olayın hukukdışılığı mahkeme kararıyla ortadaydı, ama bir şey yapılamıyordu.

Baktılar olacak gibi değil. Ağustos başında bir gün "çoluk çocuk" grev yerine geldiler. Mahkeme kararını kendileri uygulayacak, içerideki işçileri çıkaracaklardı. Ve sabah 04.00'te yığıldılar grev yerine. Her işçinin eşi, çocuğu, anası, babası desteğe geldi. İşbaşı yapmak için içeri girenler engellendi. Olay günü patron bir telefonla yine Eyüp Emniyet Amirliği'ni aradı. Polisler hemen grev yerine geldi. İşçiler polise yine mahkeme kararını uzattılar. Polis, yeni gelen işçilerin tek tek kimliklerine baktı. O kadar. "Girin çalışın" emri verildi.

İşçiler o günden sonra boş durmadılar. Grev kırıcıların yolları kesildi. Kaldıkları yerlere gidildi. "Ekmeğimizle oynuyorsunuz. Bırakın bu işi, gidin memleketinize" dediler grevciler. Ama ortada "Yukarı tükürsen bıyık, aşağı tükürsen sakal" misali bir durum vardı. Grev kırıcılığını reddeden işçi işten atılıyordu.

Grevci işçiler kimi zaman sertlikle, kimi zaman ikna yöntemiyle, yılmadan grevin kırılmasını engellemeyi sürdürdüler. Ve iş aksamaya başladı. Patron için sorun olmadı bu. Bu kez gitti; Topkapı'da köylerinden baskılar ve başka nedenlerle İstanbul'a göç eden gençleri topladı getirdi. "İş" umuduyla İstanbul'a gelen bu gençler bu kadar kolay iş bulmanın sevinciyle aktarma merkezine geldiler. Ama grev pankartını görünce şaşırdılar. Grevciler bu gençlere de durumu anlattılar. Hepsiyle tek tek konuşuldu.

"Bakın köyünüzden kovuldunuz. Buralara kadar geldiniz. Buraya ekmek parası için geldiğinizi biliyoruz. Ama biz de grevdeyiz. Bu iş bizim için de ekmek parası. Çalışmayın.."

Yoksul insanlar karşı karşıya geliyordu ve patron Celal Aras bundan gizli gizli sevinç duyuyordu.

Patron bu kez işyerini kaçırıyor

Bütün bu olaylar karşısında işveren çılgına döndü. Grevi engeleyemiyor, grev kırıcı olarak getirdiği işçileri grevciler ne yapıp ne edip vazgeçiriyordu. Bu kez yeni bir taktik buldu. Ve ağustos ayında işyerini gizlice taşıdı. Kemerburgaz sınırları içindeki ıssız Ayazağa Köyü'nde büyükçe bir yeri aktarma merkezi olarak kiraladı. Tabii grevciler hesaba katılmamıştı. Bu işyerine yeni işçiler alacak ve kimse bilmediği için bir engelleme olmayacaktı. Yani grev öteki tarafta "naylon" olarak sürecekti.

Grevci işçilerin bu olayı öğrenmesi uzun zaman almadı. Hemen toparlandılar. Çadırlarıyla, pankartlarıyla doğru Kemerburgaz'a gittiler. Ancak pankart asılamadı. İşveren yine polisi yardımına çağırdı. Orasının kendi işyeri olmadığını ileri sürerek, polisleri ikna etti. Olayın hukuki olarak tedbirini de almıştı. Derhal mahkemeye başvurdu. Grev pankartının buraya asılamayacağına dair karar çıkarttırmıştı. "Burası başka bir işyeridir. Kargo faaliyetleri Alibeyköy'de sürmektedir. Buraya grev pankartı asılamaz!"

Ama durum öyle değildi. Burada bütün kargo işlemleri gerçekleşiyordu.

İlk gidişlerinde polis zoruyla karşılaşan işçiler, ikinci gidişlerinde de saldırıya uğradılar. İçeride çalışan işçiler grevcilere saldırdı. Büyük bir arbede yaşandı. Çıkan kavgada grevciler Kemerburgaz'da çalışan grev kırıcıları dövdüler. Polis havaya ateş açtı. Kavga sona erdiğinde pankartı asıp asmama tartışması yine başladı. Araya yine polis girdi. Astırmadı pankartı. İşçiler o gün de başaramamışlardı.

Bütün bu olup bitenler gazete ve dergilerde çok az yer alıyordu. Bazı televizyonlar önceleri olayları duyurdu. Ancak sonra onlar da ilgisini kesti. İşçiler, Flash TV'den sık sık grev yerine gelen ve çekim yapan muhabirin işten kovulduğunu öğrendiler. O günden sonra Flash'tan tek bir kameraman gönderilmedi.

İşçiler grev pankartını tekrar eski işyerine astılar. İşveren orada sadece akaryakıt tankerini bırakmıştı. Bütün kargo araçları gelip buradan araçlara yakıt ikmali yapmak zorundaydı. Grevciler bu kez gelen araçların benzin almasını engellemeye başladılar. Yakıt almaya gelen her şoförle tek tek konuşuyorlar, "ya bize katılın ya da çekin gidin" diyorlardı.

Şoförler durumu patrona ilettiler. Patron çok öfkelendi. Kendine silahlı adamlar tuttu. İkmal yapmaya gelen araçları bunlar koruyacaktı. Bu olayı öğrenen işçiler polise haber verdiler. Ve araçlara refakat eden bu adamların da silahlı olduğunu bildirdiler. Polis bu insanları aradı; üzerlerinde silah, araçlarda ise sopalar ve şişler çıkmasına karşın, hiçbir şey yapmadı. Şoförler mazotlarını alıp gittiler.

Bu arada mahkeme cephesinden sevindirici bir haber geldi. Yeni açılan aktarma merkezinin kapatılması için patrona dava açan sendika davayı kazanmıştı. Tabii patron hemen bu karara itiraz etti. Ve dosya Yargıtay'a gitti. Yargıtay'da da karar işçilerin lehine onaylandı.

Patron boş durur mu. Bu kez bastıran soğuklara da güvenip grevcileri başka yollarla yıldırmayı denedi. Patron o iki sihirli sözcüğü polislerin kulağına fısıldıyordu. "Bunlar terörist!" Sadece polis tarafından değil, mahkeme salonlarında da işçilere terörist muamelesi yapılıyordu. İşverenin avukatı, müvekkilini savunurken grevcilerden "yasadışı teröristler" diye söz ediyordu. Ve iki hafta önce 4 aydan beri barındıkları çadır polisler tarafından yıkıldı. Eşyalar kırıldı, yiyecekler sağa sola saçıldı.

İşçiler 2. gün çadırı yine kurdular. Çadır dedikleri şey, dört sopa ucuna takılmış bir naylon parçasıydı. Maksat yağmurdan korunsun.

Grevcilerin tek amacı şuydu: İşveren ya toplusözleşme masasına oturacak ya da kapıya kilidi vurup gidecek.

İşçiler, "aç susuz da kalsak biz bunu gurur meselesi yaptık" diyorlardı.

Paravan şirketinde bütün kargo faaliyetlerini sürdüren işverenin keyfi yerindeydi. Ama geçen hafta onun da tahmin edemeyeceği bir şey oldu. Nasıl olduysa yasa işledi! İşyerine Bölge Çalışma'dan müfettişler ve icra memurları geldi. Grevdeyken, yasadışı biçimde başka bir şirket kuran ve kaçak olarak işlerini yürüten patronun işyeri Aras'ın kapısına kilit vuruldu!

Şimdi grev pankartı Alibeyköy'de, eski yerinde keyifle dalgalanabilir...

Ne diyelim. Aras Kargo grevcilerine helal olsun!

Kamu emekçileri konfederasyonlaştı

Haber Merkezi- Kamu çalışanları sendikalarının aylardır devam eden konfederasyonlaşma çalışmaları nihayet sonuçlandı ve11-12 Kasım günlerinde düzenlenen kurultayla 29 sendika Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu kuruldu. Ankara'da DSİ salonunda yapılan kurultay oldukça tartışmalı geçerken 91 kişiden oluşan GYK ve11 kişiden oluşan MYK'dan bazı sendikalar hoşnut olmadılar.

Kurultayın asıl amacı tüzüğü netleştirmekti. Üç ayrı tüzük taslağının sunulduğu ve tartışıldığı kurultayda 'Yeniden', 'Birleşik Sendikal Alternatif' ve 'Yurtseverler'den meydana gelen ve "Üçlü ittifak" olarak adlandırılan oluşumun hazırladığı taslak oy çokluğuyla kabul edildi.

Tartışmalar esas olarak örgütleame konusunda yoğunlaşırken farklı yaklaşımlar ortaya kondu. Örneğin her ilin oluşturduğu şubeler platformunun il örgütlerine dönüştürülmesi önerildi, ancak kabul edilmedi.

Toplam 500 delegenin katıldığı kurultayda konfederasyonun merkezinin nerede olması gerektiği üzerine iki ayrı görüş çıktı; İstanbul ve Ankara. 270 oyla konfederasyonun merkezi İstanbul olarak belirlenirken, Ankara'yı önerenler verdikleri önergeyi de geri çekerek salonu terketti. Fakat ertesi gün salona yine geldikleri görüldü.

Daha sonraki madde isim üzerineydi. İsim üzerine pek bir tartışma yaşanmadı. Kısaca KESK, yani Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu olarak onaylandı.

Genel Yönetim Kurulu seçimlerinde en fazla delegeye sahip üç ayrı grup birlikte hareket etme kararı almıştı. Diğer grupların delegeleri az olduğu için doğal olarak bu "üçlü ittifak" denilen oluşumda yer almamıştı. Gerekçeleri "grupçuluğa karşı" olmaktı. Ancak kendileri de bir "gruplaşmanın" içinde yer almış oldular.

Bu 'üçlü ittifak'a karşı olanlar tutumlarını kurultaydan önce, İstanbul'da yaptıkları toplantıda belirlemişler ve açıklamışladı. Üçlü ittifakın tutumunu "dayatma" olarak değerlendirerek, kurultayda da aynı tutum devam ederse protesto ederek çekileceklerini söylemişlerdi. Ancak kurultayın ikinci gününde seçimler başlayana kadar herhangi bir açıklama yapmadılar ve yönetim pazarlığını yürüttüler. Görüşmelerde istediklerini elde edemeyince yeniden karşı tavır aldılar. Ener-Sen Genel Başkanı Güven Gerçek bir açıklama yaparak, başta Ener-Sen ve Yapı Yol-Sen delegeleri olmak üzere, 100 imzalı bir deklarasyon yayınlayarak çekildiklerini bildirdi. Ancak, sözü edilen sendikaların delegelerinin tümünün bu açıklamaya uygun davranmadığı görüldü. Hatta bazıları aday oldu.

Sonuçta kamu çalışanları bir üst örgütlenme olarak konfederasyonlarını kurarken örgütlenme modeli ve işleyişinin, ilkelerinin ne olacağı sorularının yanıtlarının pratikte ortaya çıkacağı bu yeni örgütlenme birçok tartışmayı ve ayrışmayı da beraberinde getirdi. Konfederasyonun kamu çalışanlarının grevli-toplusözleşmeli sendikal hak mücadelesini nereye taşıyacağını önümüzdeki günler gösterecek.

Esmer ve bıyıklı erkekler topluluğu ile eser miktarda kadın

Nalan Temeltaş TÜRKMEN *

11-12 Kasım'da Ankara, kamu çalışanlarının konfederasyon tüzük tartışmalarına ev sahipliği yaptı. Kamu çalışanları 6 yıllık demokrasi ve hak alma mücadeleleri yolunda örgütlenme ve güçlerini birleştirme çabası içindeydiler. İki gün boyunca 500 delege bol sigara ve çaylı, uykusuz bakışlı sohbetlerde kıyasıya paylaşım mücadelesi vererek direngenliklerini ortaya koydular. Zaman zaman sertleşen kurultayda ilk göze çarpanları özetlersek; kıyıda köşede seçime yönelik pazarlık yapanlar, tartışmaya dalıp oy vermeyi unutan delegeler, ortalıkta aval aval dolananlar, sözcülerini kaybedince oy kartlarını kaldırsınlar mı indirsinler mi ikilemine girenler, maaş hesabı yapanlar, divanı sık sık "Kahrolsun Sendika Ağaları" diyerek yuhalayan radikal(!)ler, gazete satıcıları, köfteciler, ara sıralarda oturan tek tük kadın delegeler ve çoğunun oy kartını kaldırmasına yardımcı olan erkek delegeler, sıkça tansiyon yükselmeleri ve yumruklaşmaya ramak kalmalar, üç ana eğilim -nasılsa kazanacağız- rehaveti, dışında kalanların dayanılmaz muhalefeti, yaşananların iki milyona yakın çalışanın geleceğiyle ilgili olduğunu gözardı eden ve olanlarda haber değeri bulamayan İkitelli basın temsilcileri, ikinci gün solcu bir gazetenin muhteşem çıkışı (söyleyenlerin yalancısıyım; eskiden Aydınlık diye bir gazete böyle çıkışlar yaparmış), kendini saklamaya gerek bile duymayan siviller ve diğerleri.

Tüzük tartışmalarında en önemsenen ve üzerinde sayısız önerge tartışmaları olan organ dağılımı, örgütlenme biçimi ve yöneticilerin maaşları idi. Bu bölümde de tüm kurultay boyunca olduğu gibi divandan çoklukla şunu duyduk:

-Falanca önerge sahibi Günay ve 53 arkadaşı... Hadi elli ikisi neyse de, elli üçüncü kişiyi nasıl merak ettik bilemezsiniz...

Yöneticilerin maaş hesapları yapılırken oldukça cimri davranıldı. Çünkü delegeler arasında Türk-İş fobisi kol gezmekteydi.

Kaçırdıysam affedin, ama iki gün boyunca ne doğru dürüst bir politik tarz, ne üretim, ne ilgili sorunların tartışılması veya tartışmaya sunulması olmadan; kürsüye çıkan herkes kıyasıya savaş içerisindeydi. Karşılıklı tahammülsüzlük ve bunun erkeksi dışavurumu (Delegelerin çoğunun erkek olduğu bir ortamda kadınsı olacak değil ya).

Türkiye gündemini bir süredir meşgul eden seçim bizi ilgilendirmiyordu. Biz siyasi abi ve ablalardık, ama Jüpiter'de oy kullanacaktık.

Savaşa ilişkin konuşmamıza gerek yok, zaten karşıyız.

Kadınlar; öpüp başlarına koysunlar, işte şu üç ana eğilimin tüzüğünde yüzde 30 kota hakkı, kadın sekreteryası deniyor ya...

Çevre; bırakınız arkadaşlar böyle absürd şeyleri.

Bütün bunlara rağmen kamu çalışanlarının mücadelesini önemsemediğimi zannetmeyin. Yakın tarihte sınıf hareketinin sayfalarına küçük notlar düşen yine bu kamu emekçileriydi. Yine onlardı kentlerin sokaklarında sendikal mücadeleleri için sırtında polis jopu kırdıranlar. Yine onlardı Başkent Ankara'nın göbeğinde Kızılay meydanını iki gün boyunca özgürleştiren ve güzelleştirenler.

Ben hala ümitliyim kamu emekçilerinin yeni güzellikler yaratacağından. Çünkü onlar barış, ekmek ve özgürlük istiyorlar.

*Bir kamu çalışanı

Merkez Yönetim Kurulu

Kemal Bal (Eğitim-Sen Genel Başkanı), **İrfan Erdemoğlu** (Tüm Maliye-Sen Genel Başkanı), **Orhan Altuğ** (BTS Genel Başkanı), **Mehmet Görgülü** (Tüm Banka-Sen Genel Başkanı), **Vahit Genç** (Tarım-Sen Genel Başkanı), **Burhan Görür** (Tüm Sosyal-Sen Genel Başkanı), **Sevil Erol** (Tüm Sağlık-Sen Genel Sekreteri), **Faysal Özçiftçi** (Tüm Bel-Sen üyesi), **Kemal Keleş** (Tüm Haber-Sen Örgütlenme Sekreteri), **Fevzi Gerçek** (Tüm Sağlık-Sen eski Genel Başkanı), **Siyami Erdem** (Eğitim-Sen üyesi).

Fatma Aktaş (1953 -)

Bir yaprağımız daha düştü toprağa... O sustu. Biz ne söyleyeceğimizi bilemiyoruz, böylesi düşmelerde...

Ahmet Kaya, Ali Çetin, **Ali Küçük**, Arzu Yeşim, **Atilla Mermeroluk**, Ayhan Aras, **Ayşe Barış**, Celal Polat, **Cengiz Özkan**, Cihan Akkaş, **Dilek Öngider**, Doğan Fırtına, **Emel Korkut**, Fethi Aktaş, **Filiz Karakuş**, Gizem Aktaş, **Gönül Işık**, Gönül Morgül, **Gülseren Çetin**, Hasan Yılmaz, **Haşim Barış**, Hayriye İnci, **Hüseyin Kaya**, İbrahim İnci, **İhsan Zafer**, İlhami Aras, **İlkay Savran**, Kadir Akın, **Leman Fırtına**, Macit Güner, **Mehlika Güner**, Menekşe Kaya, **Metin Çetin**, Mustafa Yeşim, **Müjdat Savran**, Mükerrem Selçuk, **Nigar Yılmaz**, Osman Bozkurt, **Sabahat Bozkurt**, Sabiha Kaya, **Saynur Çetiner**, Seçim Pasinlioğlu, **Sevgi Sarıoğlu**, Seyfi Öngider, **Sezai Sarıoğlu**, Sinan Çetin, **Şengül Sümer**, Şenol Morgül, **Şevket Karakuş**, Şükran Akın, **Ülker Bilgin**, Yaşar Özbay, **Zekeriya Bilgin**, Zeki Işık, **Zeliş Aktaş**, Ziya Sümer.

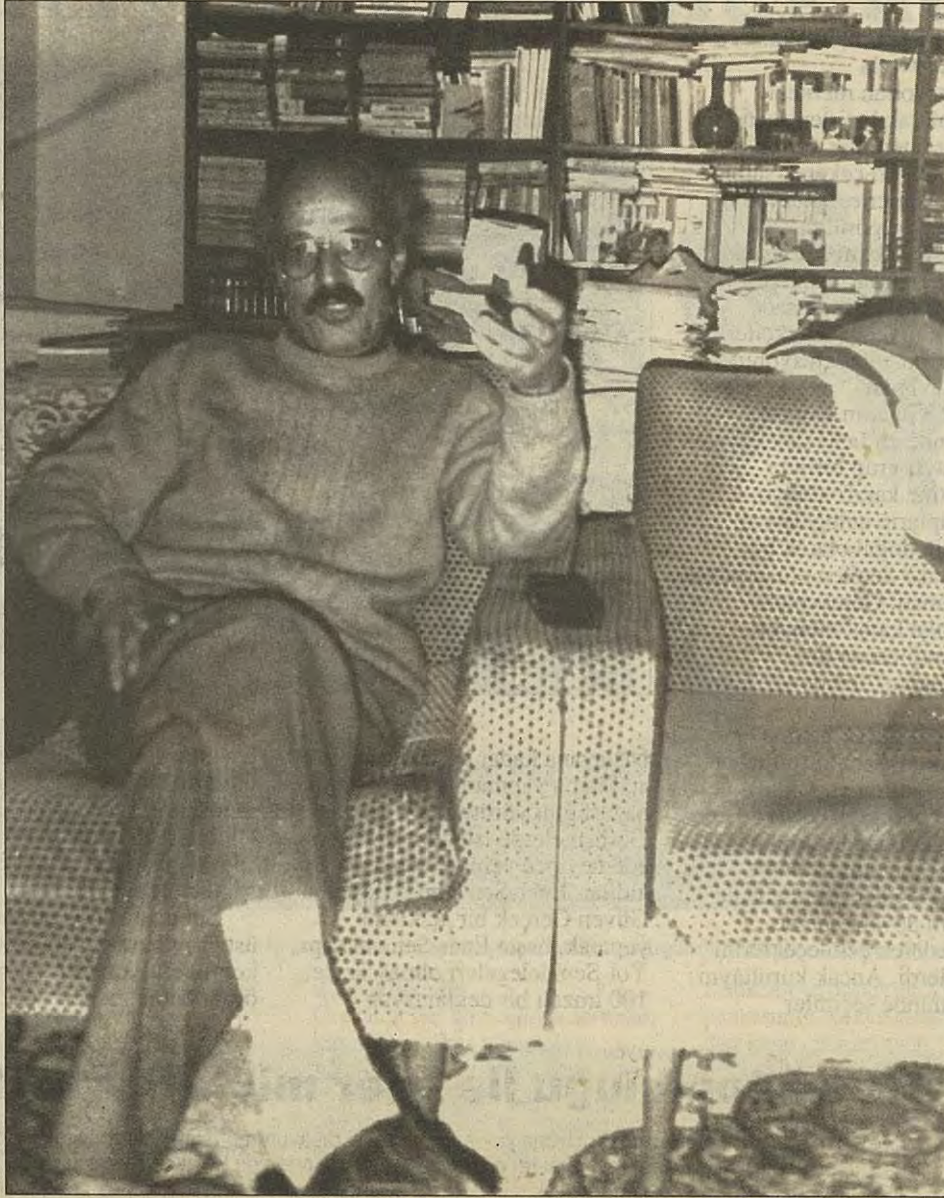
Fatma Aktaş (1953 -)

Acılı kuş hiç unutmaz,
Fatma'yı yitirdiğimiz gündü,
Arkadaş kuş hiç unutmaz,
Gözlerimizden, yüreğimize
Akdeniz damladığı gündü...

BSP Antalya İl Örgütü

'Kimler açıklayabilir çocukların olarak bizi?'

Fikret Demirağ, Kıbrıslı Türk şiirinin tarihini yaşamış bir insan. Bir 'şairler mezarlığı'na dönüşen edebiyat içinde ayakta kalmayı başarmış bir şair. 'Kimlik arayışı' diye tanımladığı ve Kıbrıslı Türklerin serüvenine denk düşen bir serüveni var. İlk kez TÜYAP'ın konuğu olan Fikret Demirağ ile Sezai Sarıoğlu görüştü...

Fuar'da görüntüler yüzeyde akıp gidiyordu. Egemen olan, görmek ve dokunmaktı. Siz neler gördünüz?

Fuara ilk katılışım, yararı oldu. Bazı yazarlarla tanışma olanağı buldum. Bazılarıyla ilişkilerimi yeniledim. Panel, söyleşi gibi etkinliklerden yararlandım, kaçırdıklarıma üzülüyorum. Bir yabancı bu kalabalığı görse, Türkiye'de bir kitap açlığı, müthiş bir okur potansiyeli olduğunu zanneder. Benim izlenimim, bir gezinti yeri, panayır olarak algılandığıdır. İnsanların büyük bölümünün poşetinde, kitap yerine broşürler ve kataloglar vardı. Organize bir fuar olduğu da söylenemez. Röportaj odası bile yok. Kurulan ilişkiler derinlikli değil. Yine de bu haliyle bile önemli. Belki bütün yıla dağıtarak daha derinlikli ilişkilerin kurulması sağlanabilir.

Kıbrıs Türkleri olarak ilk kez yer almamız çok önemliydi. Ancak gerek Kuzey Kıbrıs'taki yönetimden, gerekse de bizden kaynaklanan nedenlerle standımız ilgi görmedi. Kıbrıslı Türk şairler ve sanatçılar burada fazla tanınmıyor. Özdemir İnce ve Ataol Behramoğlu gibi tanıdıkların da içinde, kırk kadar şair ve yazarla görüştüm. Anlamlı bağlantılar kurduğum söylenemez. Bunun elbette politik nedeni var. Medyatik olgunun önemli rol oynadığı bir gerçek. Dağlarca gibi birçok ünlü yazar ve ozana ilgi yokken, yazar kimliği olmayanların bol bol kitap imzaladığını gördüm. Attilâ İlhan ise hala çok aranan bir şair.

Kıbrıslı Türk şair M. Yaşın'ın hazırladığı, 'Kıbrıslıtürk Şiiri Antolojisi'nde şöyle bir saptama var: "Soyut şiirin asıl temsilcisi ve Çağdaş Kıbrıslıtürk Şiiri'nin en uzun soluklu imzasına gelince, bu Fikret Demirağ'dır. (d. 1940) (...) Fikret Demirağ, Kıbrıslıtürk toplumunda süregelen kimlik bunalım ve arayışına ilginç bir örnek oluşturan şairlik serüveni boyunca... (...) Örneğin, savaşa karşın haykıran 'Umut ve Dehşet Çağından Şiirler' (1978) adlı kitabında, 25 kadar yabancı ülke ya da kentin, dahası Merih, Jüpiter gibi gezegenlerin adı geçer. Ne var ki, daha birkaç yıl önce çok yıkıcı bir savaşa sahne olan Kıbrıs'ın ya da Adaya ilişkin herhangi bir şeyin adı anılmaz. Böylece soyut şiir geleneği, Adadaki toplumsal gerçeklere pek bağlanmayan ya da şairin kendi bireysel yaşamındaki karşılığını bulamayan soyut bir barışseverlik, Türkiye'deki gibi sadece bireysiz değil, ama aynı zamanda toplumsuz da kalan bir toplumculuğa dönüşür."

Önce antolojinin bütünü ile ilgili görüşümü söyleyeyim. Bugüne kadar, Kıbrıs Türk şiiri hakkında en kapsamlı, çok önemsenmesi gereken bir çalışma. Antolojide merkez–çevre ilişkileri ve azınlık şiirine yönelik uzun bir araştırma yer alıyor. M. Yaşın'ın "Kıbrıs Türk Şiiri"ni kuşaklar değil de kimlikler bazında ele alması; Osmanlı, Türk ve Kıbrıslı Türk kimliği diye üç kategoride incelemesi oldukça kaba bir saptama. Antolojide en çok haksızlığa uğrayanlardan birisi de benim. Nedir bu haksızlık? Bence Kıbrıs'taki soyut şiir aslında iki sağlam nedene dayanır. Önce Türkiye'deki İkinci Yeni'nin tarihine bakalım. Birincisi, Garip Şiiri'nin ikinci elden şairlerin elinde yozlaşması, adeta herkesin yazabildiği basit birtakım ürünlere dönüşmesi, şiirde yeni bir dil arayışını gündeme getirmiştir. Bu yeni arayışı, Fransız gerçeküstücülerinin, Amerikalı Villi Camin'in, Galli şair Dylan Thomas'ın, Fransız Mallarmé ve Rimbaud'nun dil olarak etkilediği kesin. Bunun şiire yeni bir dil kazandırdığını düşünüyor ve olumlu buluyorum. İkincisi, sorunun siyasal boyutudur; Demokrat Parti döneminin baskıcı polis devletinde yazarların kendilerini güvencede hissetmemeleri olgusu da, kapalı, zor anlaşılır şiir dilini dayatmıştır. Buna benzer iki neden bizde de vardı. Ben Türkiye'de okuyup döndüğümde tematik olarak, büyük bir şovenist şiir/edebiyat akımının içine düştüm. Bu şiirin en iyilerinden Özker Yaşın bile, sık sık manzume düzeyinde şiirler yazıyordu. Yani özetle; şiir yerlerde sürünüyordu. Biz, hem tematik olarak resmi görüşe karşı çıkmak, hem de şiiri süründüğü yerden, hiç değilse dizleri üzerine kaldırmak amacıyla İkinci Yeni'ye yakın bir anlayışla bir dönem şiir yazdık. Bu, sadece birkaç kişinin, özellikle de benim götürdüğüm bir çabadır. İkinci Yeni'den farklı olarak biz, tam tersine anlamlı bir şiir yazdık. Mehmet Yaşın'ın sözünü ettiği, Attila İlhan etkisinde şiirler yazdığım dönemle ilgilidir zannediyorum. Ben o döneme köryordamı dönem diyorum. Ayaklarımızın havada olduğunu iddia etmek büyük bir haksızlıktır. O dönemde açık politik bir tavır ortaya koymak, içerdiği tehlikeler ve bilinç düzeyimiz açısından çok güçtü. Alttan alta muhalif biçiminde gelişen bir karşı şiirdir bu.

"Yabancı" sözcükler ve "Kıbrıs'ın unutulması" meselesine gelince. Yaşın, bu sözcüklerin en az dörtte üçünün kitabın son şiirinde geçtiğini unutuyor. Benim toplumcu şiire geçtikten sonra yazdığım bu şiiri okuyanlar, nükleer tehlikelere değindiğimi bilir. Ayakları havada değil, dünyalı bir kimlikle yazılmıştır. Mars sözcüğü geçiyor ama, ne bağlamda geçiyor, onu nedense belirtmiyor. Özetle, uzaya açılıp dünyayı unutmak anlamında bir şiir değildir.

M. Yaşın ve kuşağının yetişme ortamları, 1974'ten sonra tarihin Kıbrıs'a dayattığı kimlik arayışını savunmaları bizim dönemimizde sözkonusu değildi. Onların koşulları çok daha iyiydi, tarihin de getirdiği bir şans vardı ve kimlik arayışının şiirde başlatıcıları oldular. Yaşın'ın bende bulduğu "kimlik bunalımını", "kimlik arayışı" diye tanımlamak istiyorum. Bir insan kimlik arayışına düştü mü, yeni kimlik için yola çıkmış demektir. Bu süreç zaman almışsa, kültürel/siyasi ortamın ezici atmosferini, kültürel altyapının son derece cılızlığını ve kendi kendinin eleştirmeni durumunda kalan insanların ürettiği bir şiir olduğunu da hesaba katmak gerekir. Ben, bugüne kadar doğru dürüst bir eleştiri alabilmiş değilim. Belki en ciddi, benim için yararlı olan –bütünüyle katılmasam bile– eleştirilerden birini bundan bir yıl önce, "Başka" dergisinde Neşe Yaşın yaptı. Her zaman şiirimi kendimce sorgulayarak bir yerlere getirdim.

Antoloji ile ilgili bir şey daha söyleyeyim: Kıbrıslı Türk kimliği arayışı, yetmişdört kuşağı ile başlamış değildir. Sözü edilen kimlik bunalımı aslında bir kimlik arayışının başlangıcıdır. En azından benim açımdan yetmişdörtten önce de bu tür bir kimlik arayışı vardı. Öncesinden ve benim kuşağımdan Kıbrıs'taki resmi ideolojiye ödün vermeyen, o çizgiye şöyle bir girip çıkmayan, tek şoven mısra yazmayan şair benim. Toplumsal isteri haline gelen militarist kalkışmadan hiç etkilenmeyişimle ve egemen çevrelerin kullanabileceği bir tek şoven dizemin olmayışıyla da ayrıca övünüyorum.

Şiirlerinizin bir diğer özelliği, tarih ve şiir bağlamı... Son çalışmalarınız bir tragedya biçiminde ve sanki şiir yoluyla bir "tarih yazımı" var. Ritsos veya Melih Cevdet tadı var gibi...

Ben kendimi, özellikle son onbeş yıldır kendi toprağımı, kendi kültürümü kazmaya başlamış bir insan olarak adlandırıyorum. Kendimize kültürel ve tarihi kökler bulmak zorundaydık. Bu, kimlik arayışının ihmal edilen bir boyutudur. Kıbrıslıların sekizbin yıllık bir tarih/kültür geçmişi, bir mitologya zenginliği, kendine özgü tınıları var. Sadece yetmişdörtten sonraki olgulardan yola çıkarak, o olgulara yaslanarak, bu kimliği bütün boyutlarıyla ortaya koymak, özel, özgün bir şiir yaratmak olanaksız bir şey. Bunu bir ölçüde başarmış Neşe Yaşın, Mehmet Yaşın gibi arkadaşlar var. Ben kültürümüzü/tarihimizi daha da köklü bir biçimde araştırmak için insan kazıbilimciliğine giriştim. Çünkü sonuçta tarihi yapan insandır. Bu Rum kesimindeki edebiyat çevrelerinde çok ilginç karşılandı. Ben kendimi ve Kıbrıs Türklerini 1570'li yıllarda Kıbrıs'a gitmiş Osmanlı göçmenlerin torunu olarak saymıyorum, ya da onunla sınırlı saymıyorum. Yedi sekiz bin yıllık tarihe kök salmış, Rumlar kadar onun mirasçısı bir toplum olarak görüyorum. Çünkü biz oraya bir kültür götürdük, ama o kültüre eklemlendik, onların kültürü bizim kültürümüzle yoğruldu, bizim kültürümüz de onlara bir şeyler verdi. Bizim kültürümüz kimin kültürü, aslında bunu da bilmiyorum. Ben bunca yıl sonra kendimi salt Türkiye'den

NE YAPIP EDELİM

Şair Petros Sofas'ya

Ne yapıp edip bulalım/ Tek yıldızlı bir konyak,/ kapının önüne atalım masayı–/ Belki çok şey değişecek (mi?)/ geçmeye başlarsa yeniden/ sokaktan, yasemin satan çocuk–/ Büyüyüp gitmiştir çoktan/ ve, ya unutmuştur çocukluğumu/ ya da ölmüştür savaşta/ yıllar öncesinin/ yaseminci çocuğu./
Bir bağ bulalım gidip/ hüznün denize bakan yamaçlarında,/ sorularımıza yanıtlar hazır edelim,/ verelim yıllar önce/ dost olan ellerimizin/ sonra neden koptuğunun/ zor verilir yanıtını–/ Dağlarımız da soruyor/ çocukluğumuz da/ bize aynı soruyu./
Bir şiir vardı yıllar önce/ kanat çırpan aramızda/ –sessiz, sözsüz, uçucu–/ ne yapıp edip bulalım onu;/ belki çalıların arasına sinmiştir/ yaralı bir keklik gibi:/ Yaralarının kapanmasın/ bekliyordur (yıllardan beri!)./ ya da ölmeyi./ Belki de cılız, ürkek/ bir sesle deniyordur/ ıssızlıkta hâlâ ötmeyi/
Bir şey vardı aramızda,
yıllar önce uçup gitti,
ne yapıp edip bulalım onu.

(Lefkoşa, 5.11.1986. Hüzün Ana)

... okuduklarım bende coşku, umut gibi duygular uyandırdı. (...)
Bu şiirden bir parça: "Bu küçük güneşli anne toprakta/ bir mızrak yarasından başka ne kaldı/ Üçüncü Tuthmosis'in Eski Mısır'ından?/ Hitit ki o da bir rüzgâr gibi geçti buralardan/ ne kaldı şimdi, ne kaldı şimdi? (...) Yanıt ver ey tarihin yaşıtı zeytin/ ey yırtığından incir fışkıran kaya."
Fikret Demirağ'ın şiirinin tümünü merakla bekleyeceğim. (Melih Cevdet Anday)

gelmiş atalarımın çocuğu olarak sınırlandırmak istemiyorum. Akalar'ın, Dorlar'ın, Lüsünyanlar'ın, Venedikliler'in de benim atalarımdan sayılması gerekir. Kıbrıs'ta ne tür bir melezleşme oldu, bunu bile tam bilemiyoruz. Önemli olan damarlarımda yüzde ne kadar Türk ya da başka kan dolaştığı değil. Ben şu anda Kıbrıslı bir Türküm, Türkçe konuşuyor ve yazıyorum. Doğarken zaten bana sorulmadan müslüman yazılmış. Kıbrıs'ta bir sürü uygarlık iç içe gelip geçmiş. Bu temel üzerine oturan bir kültürün mirasçılarıyız. Dolayısıyla kendi tınılarımızı, kendi kültürel zenginliklerimizi büyük oranda ve ağırlıklı biçimde kendi çoğrafyamızda aramalıyız. Ama bu Türkiye şiir değerlerinden, bir Yunan şiirinden ya da dünyanın bütün edebiyatlarından yararlanmayacağımız anlamına gelmiyor. Türkçe edebiyatın diğer edebiyatlar karşısında tek özel yanı, aynı dilde yazılıyor olmasıdır.

Dörtlü diziyi Kıbrıs'ın tragedyasının destanı olarak düşündüm... Salt şiirle bu destanı anlatamayacağımı farkettim ve birinci cilde, ürettiğim bileşik sözcükle; şiiryazılar dedim. Başvurduğum bu "düzyazılar" da şiirdir. Şiiryazılar sonuçta sekizbin yıllık tarihin şiirleştirme girişimidir. Ben nedense şiirimde M. Cevdet etkisini görmüyorum. Onun mitolojiye merakı, antik dönemlerle ilgili olması, zaman zaman imgeleriyle böyle bir şiir kurmasından ötürü bir akrabalık yakıştırıldı. İkinci kitabım, Türkiye'de de, Yunanistan'da da çok fazla farkedilmeyen, algılanamayan, resmi görüşün gürültüsü içinde kaynayıp giden benim yaşadığım son otuz–kırk yılın tragedyasının şiirleştirilmesidir. Birinci kitap bir bütünlük içinde yazılmasına karşın, diğerleri tamamen farklı zamanlarda yazılan metinlerin bir tür tarih ve konu sıralamasıyla kitaplaştırılmasıdır. Sonrakiler birinciyi bütünleyerek bir tragedya bütünlüğü sağlanmıştır. Son iki kitabım aynı cilt içinde yayınlandı; "Sırrı Dökülmüş Kök Ayna" ve "Yalnızlık Gece Müziği". Kıbrıs Türkleri uzun bir süredir kimliğini kaybetmektedir, paradoksal olarak da kimliğini koruma ve geliştirme gibi bir çalışma içerisine girmiştir. Treni büyük ölçüde kaçırdık, ama savaşın sonuna kadar sürdürülmesi gerekir. Üçüncü ciltteki, birinci kitap benim çocukluğuma ayna tutuşumdur. Kıbrıs Türkleri kimlik yozlaşmasıyla karşı karşıya, tehlikeli sapmalar içerisindedir. Karakterlerindeki aşırı bireycilik, acımasızlık olguları toplumumuza ağırlıklı olarak son yirmi yıldır yerleştirilmiştir. Belki biraz da "biz bir zaman böyle değildik", "biz bir zaman şöyleydik" deyip çocukluğuma dönmek ve onun şiirini yazmak istedim. Aynı ciltte yer alan "Yalnızlık Gece Müziği" ise, son yıllarda yaşadığımız ve adeta bir içkanamaya, kirlenmeye dönüşen toplumsal yok oluşun ya da kimlik açısından büyük bir gerileme, parçalanma içinde oluşun şiirleri, tanıklıklarıdır. Bu yalnızca Kıbrıs Türklerinin sorunu da değildir. Medyaların etkisi altında küreselleşen dünyada kimlik bunalımı genel bir sorundur. Ama Kıbrıs'ta bir yandan yakın Kuzey'den gelen kültürel saldırı/arabeskleşme var, bir yandan da, bütün dünyadan gelen bir saldırı var.

Ben bu saldırılara karşı şair olarak sesimi yükseltmek istedim. Ama bir şiirin/şairin bu olguyu tek başına dönüştürücü olabileceği düşü içerisinde değilim. İster Nazım'ın, ister başkalarının, şiirin tek başına bu olguyu tersine çevirecek güçte olduğuna inanmıyorum. Şiir bir elmadaki şeker gibidir. Toplumu yönlendirecek, öncü rol oynayacak insanlara şiirlerimiz bazı şeyler verebilirse etkileyici ve özgürlüğe katkısı olabilir.

Yani bütünlüklü bir özgünlük problematiği içinde şiir kendi varoluşuyla ilişki kurabilir...

O palyaçoyu hiç küçümsemeyin

Ayşe Nur ZARAKOLU

Yıl 1982...

12 Eylül faşizmi bütün hışmı ile toplumu kasıp kavurmakta... Bir yasaklar çemberi sarmış dört bir yanı. He şey yasak. Siyaset, düşünmek, yazmak, yayınlamak... Hele kitaplar rejimin baş düşmanı. Temmuz 1982'de Mete Tunçay'ın "Eski Sol Üstüne Yeni Bilgiler" adlı kitabı toplatılmış ve yayınevi sahibi olarak Gayrettepe 1. Şube'ye götürülmüştüm. İşlemlerin yapılmasını beklerken, odaya gözleri kan çanağı bir yetkili girdi. Hırsından ateş püskürüyordu. "Kim ulan bu kitabı yayınlayan?" diye gürledi. '82 yılında "eski" de olsa, "sol" üzerine bilgiler yayınlayan kimdi? Odada 4-5 kişiydik. "Benim" deyince müthiş şaşırdı. Herhalde kendisi gibi iri yarı bir yayıncı bekliyordu. Hasmının bir bayan olmasından, hem de ufak tefek bir bayan olmasından hiç hoşlanmadı. Ama yine de tehdit etmekten geri kalmadı: "Biz bir nesli mahvettik, siz neyi hortlatmak istiyorsunuz?" Evet, bu sözler o günkü rejimin (hoş, bugün de farkı yok ya) kitaba, bize, nasıl baktığının somut bir deliliydi. Nesil mahvedilmiş, ama bizler onları yine hortlatmak istiyorduk.

İşte o günlerde, bir kurum, rejimin baş düşmanı kitaplara "merhaba" der. TÜYAP, kitap fuarı düzenler, yayıncıların büyük çoğunluğu ilk yıl fuara pek ilgi ve yakınlık duymaz. Oysa bizim için müthiş bir olaydı. Fuara o yıllarda çalıştığım CEMMAY Dağıtım olarak katılmıştık. Küçücük bir standda tüm ilerici-sol yayınları sergilemiş, bir anlamda, "yasağı delmiş"tik. 9 gün boyunca akıl almaz bir coşku yaşadık. Marx, Engels, Lenin, Che... Yine okuyucularına kavuşmuştu. Galiba "bir nesli mahvetmeyi" tam becerememişlerdi!

Yıl 1983... Bir yıl önceki fuara katılmayan yayıncılar, bu kez standlarda yerlerini almışlardır. Birden fuar salonundan belli belirsiz bir ses yükselir: Venseremos, venseremos... Tüm faşist rejimlerin baş belası bu türküleri algılayan insanlar, bir cezbeye kapılmışcasına bizim standa doğru geliyorlardı. Arka arkaya venseremoslar, enternasyonaller, 1 Mayıs'lar... Hay Allah, yine bir şeyleri "hortlatmak" istiyorduk...

Yıl 1984... 12 Eylül'ün perde arkasını anlatan ilk kitap yayınlanır. Mehmet Ali Birand'ın 12 Eylül kitabı... Bu kez Alan-Belge olarak katıldığımız fuarda, standın önemli bir bölümünü boydan boya bu kitaba ayırmıştık. Birand, bir yandan kitaplarını imzalıyor, bir yandan da gençlerin sorularına cevap vermeye çalışıyordu. Adeta 12 Eylül'ü sorguluyordu gençler. Sıradan bir imza olayı değildi standda yaşanan.

Ve yıl 1988... Bu kez 12 Eylül faşizmine karşı direnişin başını çeken anaları görüyoruz standların önünde. O günlerde tüm cezaevlerinde yeniden açlık grevleri gündeme gelmişti. Sultanahmet'te oturma eylemi yaparak cezaevlerinde yaşananları protesto eden analara polis müdahale eder. Fuara koşar bu insanlar. Aydınlara, yazarlara Sultanahmet'teki açlık eylemlerini anlatırlar. Onlardan destek isterler. Başta Mehmet Ali Aybar ve birçok aydın, gazeteci İHD İstanbul Şubesi'ne gelip, açlık grevlerini burada sürdüren anaları ziyaret ederler. Fuar artık sadece okuyucuların, sadece yayıncıların değil, kendilerini ifade etmek isteyen herkesin platformu olma yolunda bir adım atmıştır...

Yıl 1990... "İdam cinayettir" diyen insan hakları savunucuları, fuarda imza kampanyası sürdürürler...

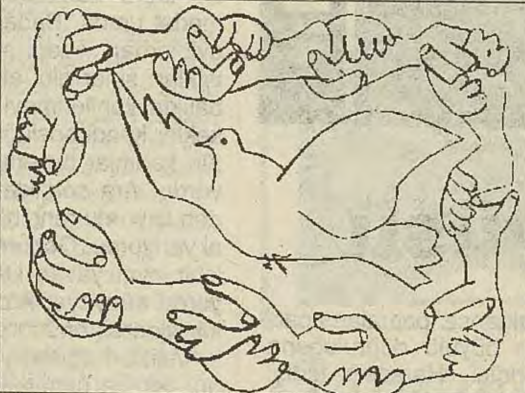
Yıl 1992... İnsan hakları savunucuları bu kez anadil yasağına karşı bir imza kampanyası düzenlemişlerdir. Artık sivil toplum kurumları da, inisiyatifler de fuarın bir rengi ve zenginliği olmuştur... Zincire vurulu kitaplar sergileniyor, düşüncenin, kitapların suç sayılması değişik biçimlerde protesto ediliyor, "Barış, hemen şimdi" deniliyor, savaşa karşı barış sesi yükseltiliyor. Artık kitap fuarı çok değişik bir kimlik kazanıyor.

Ve biz Belge Yayınları olarak her keresinde yeni bir "olayla", "ses"le okuyucumuzun karşısına çıktık. Kimi zaman o an yaşanan bir güzelliği, kimi zaman geçmişte kalan, kaybettiğimiz bir güzelliği anlatmaya, tanıtmaya çalıştık.

Yıl 1995... Standın önünde bir baba, yanındaki iki oğluna, duvarda asılı büyük Harun Karadeniz resmini gösteriyor. "Sıra arkadaşımdı" diyor. Yakasında, "Ferman devletinse, üniversiteler bizimdir" kokartlı genç, babasına soruyor: "Elinde buruşturduğu paket ne?" Adamın gözleri dalıp gidiyor, bir an susuyor, "Bafra sigarası paketi" diyor, "O yıllardaki tütün mitinglerinin sembolü idi." Ağabeyi ile babası arasındaki bu konuşmayı ilgi ile izleyen çocuğun sırt çantasında belki on kokart takılı. İdama, savaşa, YÖK'e vb. karşı onlarca kokartı sırtına yüklenen bu ufaklık, kimbilir belki geleceğin sembolü.

Bütün bu güzellikleri algılayamayan, kitap fuarını panayıra benzeten asık suratlı beyler, bari susun; yazarkasanızın önünde, imza standınızda oturun. Resmi suratlarınızla çocukları korkutmayın, onların coşkusunu küçümsemeyin. Hele o palyaçoyu hiç küçümsemeyin.

BARIŞ AÇISI

Neşe YAŞIN

Ben gidersem ağaçlar ölür

Eğer yabancı bir gazeteci iseniz ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti denen yere gelmişseniz devlet yetkilileri sizin için bir program hazırlamışlardır. Cumhurbaşkanlığına ait bir araba sizin için tahsis edilir. Yanınıza özel bir görevli verilir. Konukseverlik bu kadarıyla da kalmaz bir sivil polis peşinizsıra dolaşır. Mutlaka görmeniz gereken yerler ve dinlemeniz gereken hikayeler vardır. Lefkoşa'daki "Barbarlık Müzesi" bunlardan bir tanesidir.

Albay'ın karısının ve üç çocuğunun banyo küveti içinde öldürüldüğü evdir burası. Anneleriyle birlikte çocukların kanlar içinde yattığı o korkunç, acı veren fotoğraf1963 savaşının ve Kıbrıs'lı Türklerin mazlumiyetinin simgesi haline gelmiştir. Barbarlık Müzesi'ni en iyi, çocuklar bilir. İlkokullar müzeye geziler düzenlerler ve çocuklara "Rum mezalimi" tanıtılır. "Düşmanlarımız" bu korkunç cinayetin katilleridirler. Müzenin duvarları kanlar içindeki ölülerin resimleriyle doludur. Kurşun izleri, kanlı giysiler hâlâ oradadır. Bu cinayeti işleyen o vahşi insanlarla "barış" yapmamızın asla mümkün olmadığı vurgulanır.

Çocuklar bu geziyi ömür boyu unutmazlar. Müzeye yapılan ziyaretten sonra bazı aileler çocuklarını psikoloğa taşımak zorunda kalırlar... Çocuklar evde yalnız kalmaktan korkmaya başlarlar... Küvet korkusu, Kıbrıslı Türklerde görülen önemli bir fobidir. Banyo küveti bir tabut gibidir. Küvetin içine yatmak ölümü çağrıştırır... Banyoda öldürülen çocukların fotoğrafları her yerdedir. Okul kitaplarında, duvarlarda, televizyonda...

Küçük bir kızken ilk kez bu müzeye gidişimi anımsıyorum... Olayın çok daha yeni olduğu günlerde... Radyoda "Kin" şiiri okunmaktadır:

"Bu kin benden vallahi de gitmez
Bu kin benden billahi de gitmez
Bin gavur kellesi bir kin ödemez".

O günlerde evimizin terasına çıkar; hayaller kurup dans ederdim. Bir Rum askerinin beni gözetlediğini ve vurmak istediğini, ama dansımı beğendiği için vurmayacağını düşünürdüm.

Evimizin yanındaki şehitliğin önünden geçerken koşmaya başlar; şehitlerin kanlı giysiler içinde beni kovaladıklarını kurardım. Hep bir ağızdan bağırırlardı: "Bir Rum askeri seni vuracak!.. Bir Rum askeri seni vuracak!.."

Bir gün "düşmanlarımızla" tanıştım ve onların da acıları olduğunu öğrendim... Katillerin her iki tarafta da var olduğunu ve milliyetleri olmadığını öğrendim. Yine de banyodaki çocukların hayaletleri beni ziyaret etmekten vazgeçmedi... Küvet korkusundan kurtulamadım. Oğlum ilkokuldayken okul müdürüne telefon ettim ve onu "Barbarlık Müzesi"ne götürmelerine rızam olmadığını, gezinin yapılacağı gün oğlumu okuldan arayacağımı söyledim... Yine de bir gün eve gelip "Anne, bugün okula kanlı ölülerin resimlerini astılar" dedi.

Geçenlerde yolum yine "Barbarlık Müzesi"ne düştü. Yusuf Hasan, cinayetin işlendiği evin sahibi. Olay gecesini yaşamış; karısını kaybetmiş; kendisi ise yaralanmış. 33 yıldır o evde, bir odada yaşıyor. Müzeye bekçilik yapıyor.

Finlandiyalı gazeteci Irma Swan'la birlikteyim... Yusuf Hasan, hikayeyi anlatıyor, ben İngilizceye çeviriyorum. "Yusuf amca, 33 yıldır bu evde anılarla birlikte yaşıyorsun... Çok zor değil mi? Niye burada yaşıyorsun?" diye soruyorum...

"Bahçedeki ağaçlar, çiçekler için" diyor... "Yazık değil mi, ben gidersem ağaçlar ölür..."

SAHAF GÜNCESİ — Oğuz ÖZDEM

Yaşamın içindeki hoş olan nahoş sözler

Çok kullandığımız kalıp sözler vardır; deyim, atasözü, özdeyiş gibi... Bunlar bir yerlerden gelip girmişlerdir beynimize, ne yaparsak yapalım atamayız. Hangi konuda konuşmak istesek gelip yerleşirler sözün ortasına. "El elden üstündür" deyip, hemen kullanırız onları. Düşüncelerimizi söze dökemediğimizi, tükendiğimizi o yüzden onları yardıma çağırdığımızı düşünmeyiz bile. Düşünmediğimiz gibi, onları kültürel zenginlik kaynağımız olarak kabul ederiz. Doğrudur, öyledir ama o sözler kültürel zenginliğimizi, tarihimizi açıklamakta, yorumlamakta birer araçtır sadece. Bizlerse onları her düşüncenin kapısını açan anahtar olarak görmek eğilimindeyiz çoğu zaman. Bu özlü sözlerin anlatım olanaklarımızı, kelime dağarcığımızı kısırlaştırdığını, kalıplaştırdığını görmezlikten geliriz. İçerik olarak sorgulanmasını ise, hiç yapmayız. O sözlerin çıkış kaynaklarını, sınıfsallığını araştırmayız bile. "Beş parmağın beşi bir olmaz." Ne demeye getirilmek isteniyor söz. En önemlisi kim doğaya aykırı bir eşitlemenin peşinde koşturuyor. Doğru, parmakların beşinin de bir olması mümkün değil; ama beş yüz bin lirayı beş kişi arasında eşitlemek mümkün. Ayrıca her koyunu kendi bacağından asmadan kesmek de mümkün. Ayağını yorganına göre uzatmak yerine, yorganı ayağa göre uzatmak daha da mümkün.

Bu sözlerin hiç mi yararı yok?

Yaşamın her aşamasında karşımıza çıktıklarına göre, mutlaka bir işlevi de vardır. Bu işlev sözü ilk söyleyen ata'nın dönemsel gerçekleri özlemesi bakımından da önemlidir. Benim "ilk ata" olmak gibi bir düşüncem yok, ama bazen yaşamın içinde kalemle dolaşmak hoşuma gidiyor; hoş olan nahoş sözler bulurum diye. İşte bunlardan birkaçı. Çoğumuzun içeceklere karşı bir tutkusu vardır, bu çaydır, sigaradır, alkoldür... Bunlar zevk maddeleridir, ama toplumumuzda da bu zevkleri yok etme "tiryakiliği" vardır. Gerekçeleri hep zarar üzerine oturtulur, yararları unutulur. Ben yasağın kaynağının sağlık değil de, ekonomik olduğuna inanırım. Neyse sözün kısası işlerimiz aksileştikçe biz içkiyi terketmeye çalışırız, ama en sağlıklı çözümü Çiçek Pasajı'ndaki bir biracı bulmuş. "İçki işinize engel oluyorsa işinizi bırakın."

Sanatta etkilenme... nerede başlar, nerede biter, pek bilinmez. Eğer yabancı diliniz varsa çalışmışsanız bu övgüye değer bir durumdur. Yok bir Türk şairinden etkilenmişseniz mahvoldunuz demektir. Ortak duyuşların, görüşlerin bir önemi yok. Bunlar bir yana bu konudaki en gerçekçi görüşü şair Metin Cengiz özetledi: "Bana esin veren bir şiire her an tecavüz edebilirim."

Bir kolej furyasıdır gidiyor. Çocuk koleji kazanacak, İngilizce okuyacak. Bunu duyan özel okullar da tedbirini hemen almış, daha ilkokul birinci sınıfta İngilizce okutmaya başlamışlar. Böylelikle çocukların da artık niye "dıgıl dıgıl" diye değil de, daha acayip sesler çıkarmaya başladıkları anlaşılmış oldu. Neyse kolejdekilerin İngilizceyi öğrenip ne olacaklarını düşünedurالım (belki İngiltere başbakanı) bir de anaokulu olayı var. Neyse ki onların anaokulunu bitirince ne olacaklarını Hazım Ruhi daha önce düşünmüş: "Ana okulunu bitirince ne olacak, yoksa anneanne yüksek okuluna mı gidecekler."

Adam köyün muhtarı, herkesçe seviliyor düşünceleri köylülere uygun. Bir gün köye vali gelir. Bizim o muhtar gider bambaşka bir muhtar gelir; bütün söyledikleri köylülere terstir. Vali gittikten sonra köylüler muhtara yüklenirler: "Yahu muhtar sen bizimle farklı konuştun, valiyle farklı", niye böyle oldu. Muhtar: "Benim her zaman iki düşüncem vardır; biri sivil, diğeri resmi."

Malumunuz eğitim sistemi bozuk. Sürekli değişen ders kitapları, yönetmelikler vs... Bunu bilmek için uzun uzadıya araştırmalara gerek yok. Bir kitapçı dükkanında olmanız yeterli. Öğretmenler şaşkın, öğrenciler bin kat şaşkın. Aynı yazarın, aynı kitabı, aynı yayınevinden dört-beş baskı yapmış. Çocuk listeyle geliyor, hepsi var alıyor, ama öğretmen kabul etmiyor; ille de son baskısı olacak. Böyle bir ortamda çocuklar dükkanda... Çocuk listesine bakıp hangi kitabı alsa arkadaşı müdahale ediyor; "o değil son baskısı olacak". Bir kitap böyle, iki kitap böyle... Artık dayanamamış olacak, çocuktan al son haberi derler ya... "Vay, o kitabı yeniden basana basam..." (af buyrun)

İnsanın Acısını İnsan Alır

Şükrü ERBAŞ

Uzakların büyüsü

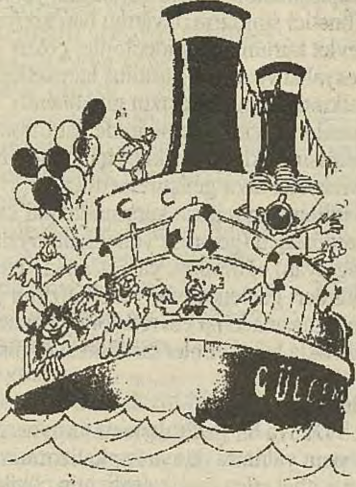
İki valiz, bir omuz çantası ve üzerinde büyük mağazalardan birinin adı ve arması bulunan büyükçe bir naylon torbaya doldurduğu gücenik geçmişiyle, terminalin, yüzlerce sesin kesişmesinden oluşan duman rengi uğultusu içinde, geldiği yere benzeyen bir boşlukla bakıyordu gideceği yöne. Aklıyla yüreği arasındaki uzun meydan savaşlarına yol açan yolculuk öncesi hesaplaşmasının, onu yola çıkaran sonucuna karşın, otobüsün perona girmesinden korkan bir bulanıklık içinde emiyordu elindeki sigarayı. Önünde yalnız onun gördüğü bir uçurum varmış ya da ardından binlerce kişi çekiyormuş gibi bir gerilim içindeydi. Yola çıkmasına sebep ne varsa gideceği yerde onu karşılayacak olanın, aynı inatçı talihsizlik olacağı gibi anlaşılmaz ve açıklanamaz bir sezgiyle daralıyordu gövdesi. Onun dışındaki tüm yolcularda tuhaf bir teslim olmuşluk vardı. Herkes önündeki en iyi seçeneğin bugün, bu saate, bu yerden, bilet alınan yere yapılacak bu yolculuk olduğuna inanmıştı. Öyle bir iç titreme içindeydi ki, yalnızca onun gölgesi rüzgârlı bir yapraktı camlarda. Terminalin kalabalığı ile verdiği kararın yalnızlığı arasına sıkışmış, pişmanlığa pencereler açan katıksız bir keder, yedi renkli bir ikircimdi. Otobüs görevlisi çantalarını bagaja koymak için uzandığında sahip olduğu her şey elinden alınıyormuş gibi bir panikle çantalarına sarıldı. Sonra, alnında ve kirpiklerinde biriken boncukları silerek, bir yangın yeri tıkanmışlığı ile gülümsedi görevliye. Akşama yakışan yolculuk başlıyordu. Bütün yürek çırpıntısını, alacakaranlığın ağırlaştırdığı ayrılığa teslim ederek son noktayı koydu kararına.

Kitapların, filmlerin, türkülerin ve ufukların başka dünyalara yağdırdığı yağmurların bir iyilik, bir arınma gibi insanı köpük köpük çoğalttığına inanarak büyütmüştü bu yolculuğu. Ne zaman geceye çıksa ayın gümüş hançeri kapanmaz gedikler açardı gerçeğinde. Başka insanların baktığı pencereler güleç, başka güneşlerin vurduğu sular derin ve maviydi. Sabahın ılık soluğuyla ışıyan yataklar, dışarı saldığı herkesi akşamlara kadar kucaklardı ardından. Evlere dönüş hak edilmiş bir şenlikti başka dünyalarda. Bir ip gibi boğazına oturan sokaklar, ufukların ardında insan içine karışmış bir gökyüzüydü. Burada mutluluk kişiliksiz bir duyguyken, uzaklarda acı bile yaşama bağlıyordu insanı. Durduğu yerde değersiz bir bütün olarak kalmaktansa, parçalana parçalana gitmenin büyülü doğruluğuna inandırmıştı kendini. Herkesin iğdiş, köşeli ve meşru dayanaklar içinde güvenlik ve haz bulduğu yerde, eşiklerde yaşamanın ayrıcalığı ile güçlü ve güzel kalabilmişti. Yalanın, zorun, paranın ve sığlığın kuşattığı sesine, aşınmanın küf kokan lekeleri düşmeye başlamıştı yine de. Gözlerini olanca büyüklüğü ile açmasına karşın, gördüğü şeylerin artık değişmediğini görüyordu. Her şey öyle bir hızla yineliyordu ki kendini, giderek bir devinimsizliğe dönüyordu yaşadığı gerçek. Alnındaki çizgiler çeşitlenerek çoğalacağı yerde, silinerek azalmaya başlamıştı. Hiçbir omuzdan hiçbir kuş havalanmıyordu, kanat sesleriyle düş kurabilsin insan. Anılarından başka gerçeği kalmamıştı. Gitmek diye oturduğu her yerden gitmek diye kalkıyordu.

Kimse yaşamadan bilemezdi elbet, nereye, neden giderse gitsin, tüm yolculukların insanı çocukluğuna götürdüğünü. Geçmişini bir mühür gibi gözlerinde ve adımlarında taşıdığını insanın. Bir deniz kenarında valizlerini çözdü, bağladı bir süre. Ana rahminin kokusu iyot kokularıyla daha bir büyüdü. Sonra bir taşra kasabasının yalnızlığından medet umdu. Babasının sesiydi bütün avlulardan esen soğukluk. Geceleri, ışıkları sular gibi akan kentlerde kalabalıkla yenilenmeyi denedi. Bütün erkekler kendi boşluğuna yaslanmış, bütün kadınlar bir erkeğin kolunda yürüyordu. Ara sokakların hepsi ya evlerden alıyordu rengini ya da evlere rengini veriyordu. Görkemli yapılarda oturan kibir aynı yavan küçümsemeyle bakıyordu dünyaya. Ardında bıraktığı boşluk giderek önüne geçmeye başlamıştı. Valizleri ağırlaşıyordu gittikçe. Soluğu aşk ve özgürlük kokan herkes bir başka yere yolculuğa çıkmıştı. Bu yüzden gittiği yerlerde onu karşılayan, geride bıraktığı sığlıktı. Bütün taşıtlar, gerçeğini yeniden keşfeden insanları indiriyordu bir zaman sonra.

Kendini yenileyen, kendine sahip çıkan bir yalnızlıkla dönmüştü, yedeğinde insan gerçeğinden binlerce altın anahtarla. Yolculuk öncesi söndürdüğü bütün ışıkları yaktı yeniden. "İnsanın düşleri nasıl kendi gerçeğinden doğuyorsa kendi gerçeğinde gerçekleşmeli" diyordu, soru soran bir bunalmışa. Gözleri, binlerce görüntüden menevişler almış bir zenginlikti.

Eşber Saati'nde anonim hatıralar...

Eeee, devlet bu, hiçbir işine akıl sır ermiyor. Eeee, devlet bu; sağı belli oluyor ama solu hiç belli olmuyor. Zaman öyle bir med–cezir ki arkadaşlarımızın bazıları cezaevinden çıkıyor, bazıları ise o'saat içeriye giriyor. Yani, yatağımız, yorganımız cezaevinde serili duruyor.

Eşber Yağmurdereli geçtiğimiz hafta "göz göre göre" tutuklanınca Gülcemal Vapuru, cezaevine dümen kırdı. Enözel Tip Ümraniye Cezaevi'nin kapısında görüş için beklerlerken, içlerinden Eşber'i tanıyan bir arkadaşları diğerlerine onu anlatmaya başladı. Eşber'in "görmez" ya da "ama" olduğunu söyleyince herkesi bir merak aldı. Eşber, görmeyen gözleriyle, okuma yazma öğrenmiş, hukuk fakültesini bitirmişti. Rivayet oydu ki, Eşber sosyalist olduktan sonra annesi, "oğlumun gözü gönlü açıldı ey komşular" diye sevinç beyan etmişti. Dinleyenler, görmez bir muhalifin, düşüncelerinden ve yazdıklarından dolayı cezaevine girmesini bir türlü anlayamıyorlardı.

Gardiyanlar deniz halkının üstünü–başını ararken kadim arkadaşı "Eşber–i Tarih"ten hatıralar nakletmeye başladı...

Eşber gördüklerini yazınca...

Vebali Cezmi Ersöz'ün boynuna...

Eren Keskin, Haluk Gerger, Cezmi Ersöz gibi bir grup muhalif birkaç yıl önce Kürt ellerine giderler. Sebeb–i ziyaretlerinin amacı, "olup biteni ve bitmeyeni yerinde görmek"tir. Az giderler, uz giderler, devlet peşlerinde düz giderler ve sonunda önemli gözlemler yaparlar. Sıra, gazetelere ortak izlenimlerini yazmaya gelir. Önce Cezmi Ersöz'e teklif yaparlar. Cezmi, en duygusal edasıyla, "Ben siyasete duygularımı karıştırırım, böylece bir çuval gözlemi mok ederim" diyerek "nazlanır". Haluk Hoca'dan hassaten rica ederler. Hoca, "Ben aşırı derecede Kürt sempatizanıyım. Ola ki abartılı görmüşümdür olup biteni" diyerek "olmazlanır." Son olarak ise Eren'den rica ederler, Eren de incecikten nezaketler göstererek başkasının yazmasını ister...

Sonunda düşünür, taşınırlar ve bu işi en iyi Eşber'in yazacağına karar verirler ve koro halinde Eşber'e seslenirler:

"Olanları en iyi sen görmüşsündür. Bunları yazmak bize düşmez!"

Eşber, uzun uzun gezip tozdukları dağlara bakar ve "gördüklerini" yazmaya başlar...

Görmez bir hakem...

Bursa Özel Tip Cezaevi. Tutuklular sık sık maç yapmaktadır. "Yüksek Espri kurulu" Eşber'i bazı zamanlar maçların mukallit ve muzip hakemi olarak görevlendirir. Düşünebiliyor musunuz görmez bir hakem yönetmektedir maçı. Kararları genellikle isabetlidir. Çünkü, seyircilerin seslerinden yön tayin ederek karar vermektedir. Bazı zamanlar dalgınlığa gelip pozisyonu göremediğinde; gole "aut", auta "gol" kararı verdiğinde oyuncular derhal itiraz ederler. Eşber "Devam. Hakem benim." der. İtirazlar ayyuka çıkarsa, "Öyle gördüm, var mı bir diyeceğiniz" der ve tartışma kahkahalarla biter...

Eşber, karanlıkta rehber...

12 Eylül öncesi... Samsun sivil cezaevi... Devrimcilerle faşistler cezaevlerinde de sıkça çatıştığı bir dönem. Bir gece cezaevinde, faşistler gardiyanlarla işbirliği halinde elektrikleri keserler. Amaç devrimcilere pusu kurmaktır. Göz gözü görmeyen bir ortamda, içinde kızdırılmış yağ olan tava, Eşber'in elinde; arkasında devrimciler karanlıkta yön tayin ederler.

Puslu havada kurtların kurduğu pusu atlatılmıştır...

Gökyüzüne iyi bakın

Eşber'in tahliye olduğu yıllardı. Küçük Çamlıca tepesinde İHD Çocuk Komisyonu'nun düzenlediği Uçurtma Şenliği'nde karşılaştık. Uçurtmalar ve görme biçimleri üzerine konuşuyorlardı. Eşber'in gökyüzüne bakarak çocuklara söylediği, "Uçurtmaları görmüyor musunuz çocuklar? Uçurtmaları, ipleri birbirine karıştıracaksınız, düşecekler. Aman dikkatli olun... Gökyüzüne iyi bakın" sözleri herkesi hayretten hayrete düşürmüştü. Görmeden uçurtmaların izini sürmek, dallarda soluk kesen uçurtma ölücükleri üzerine konuşmak ve görsel anılar biriktirmek nasıl bir duyguydu? Sarışın bir ağırlıkla dalından kopan yapraklar üzerine konuşabiliyordu Eşber... Çırılyaprak ağaçlar üzerine tasvirler yapıyordu.

Konuşmalar sürerken gardiyanlar "Eşber'in ziyaretçileri içeri" diye seslendi. İçeriye girdiler... Eşber onları bekliyordu... Kucaklaşmak için yöneldiler. Eşber'in sesi görüş yerinde sedalandı:

"Nerede kaldınız, gözüm yollarda kaldı..."

Peki; zarfsız mektupları hangi kuşlar getirir...

Ben yaşamım boyunca göçer–gezer olduğumdan mektupların ve kuşların nereli olduğunu merak etmişimdir. Hatta zaman zaman bu gerçekliği

"gitmeler, uzaklıklar, aslı astarı olan arkadaşlıklar ve aşklar nerelidir" diye ifade ettiğim de olmuştur. Kıbrıs'a tahsil yapmaya giden yetenekli ve ge(n)ç komik'lerden Barış'ın Kıbrıs'tan mektupdeneme'si gelince bu duyguları hissettim... Bir an yönsüz bir kırlangıç gibi kendimi gitmelere vurup, değişik gurbetlerde yaşayan arkadaşlarıma ulaşmak istedim... Adacık'tan gelen bir miniminnacık mektubu beraber okuyalım istedim:

"Pekii; şehrinizin bir orta yeri var mı? İnsanların oluşturduğu kaç yerleşim biriminde bulundunuz bugüne kadar ve hangisinde bir merkeze izin vermeyecek kadar dağınıklık gördünüz.

Bir insan bu şehre ancak sürgün gelebilir, çok bunaldığında bir yere de kaçamaz sonra... En fazla bir hafta sonra her yanı denizlerle çevrili duvara çarpar; burası bir yeşilada hem de en ufak cinsinden... Öyle kuralsız firarlar yok; sabahı bekle feribotu ya da günbatımını; karşı yakaya havalanacak demir kuşları... Bir insan bu şehre ancak sürgün gelir ya da seçeneklerini birer birer ezmek için.

Kızılcahamam yöresinin motifleriyle kuşanmış eski bir azınlık lehçesi okunur yerli dudaklarından. Biraz mutluysan komik gelir; gülersin ama işler yolunda değilse okkalı bir sitem sallarsın bu masum şiveye. Ne sonbahar gelir inceden sararan yaprakları içi boşalmış bir kolye gibi çöpçülerin boynuna takacak; ne de üç beş ağaç görünür yan yana dallarını rüzgara sürüp yeni besteler yapacak.

Bu gece de bizim balkonun kollarından akıp gidecek, henüz söylenmemiş yalanlarla dolu bir çuvalı alıp götürecek..."

(Barış Mutlu. Doğu Akdeniz Üniversitesi. Mağosa. Kıbrıs)

Ne denir; "kestane kebap, acele cevap." Kısacık, "tarihi, mizahi, izahi" bizatihi, iki el mektubunuz beklenir. Adres: Gülcemal Vapuru...

'Hangi çocukların neye imrenmesi yalınayak şiirdir?'

Öğretmen dersinde öldürülmüş çocuklar...

Geçtiğimiz günlerde ilkokul ikinci sınıfa giden siyaseten yeğenime SÖZ'de ders çalıştırırken defterindeki bazı "talimatlara" gözüm ilişti. İzni almadan bir kenara yazdım ve yayınlıyorum:

Sınıf Başkanının Görevleri

1– Sınıfı susturmak. 2– Tahtayı silmek.

3– Çocuklara kitapları çıkarttırmak.

(Bunlar bana Ece Ayhan'ın "Meçhul Öğrenci Anıtı" şiirindeki iki dizeyi özellikle hatırlattı: "Buraya bakın, burada, bu kara mermerin altında/ Bir teneffüs daha yaşasaydı/ Tabiattan tahtaya kalkacak bir çocuk gömülüdür/ Devlet dersinde öldürülmüştür")

Okulda davranışlarımız:

1– Okula tam zamanında gel, geç kalma.

2– Akşam erken yat, okulda esneme.

3– Temiz ol, ellerini sabunla yıka, dişlerini fırçala, temiz iki mendilin olsun, çoraplarını, çamaşırlarını hergün değiştir.

4– Beslenme getir; peynir, ekmek, meyve, süt.

5– Sınıfta öğretmenini dinle.

6– Çalışkan, dürüst, çağdaş bir Atatürk çocuğu ol...

(Nerede kalmıştık? Tarihe ağarken üç ağır yıldız/ Sürünerek geçiyor bir hükümet kuşu kanatları yoluk

Çocuklar ! ile bile muhbirler! ve bütün ahali!/ Hep birlikte, üç kez, bağırarak, yazınız Kurşunkalemle de olabilir/ Yort Savul! (Ece Ayhan))

Not: Yort Savul'un ne demek olduğu bilahare Gülcemal'de...

Ödev:

1– Kitap parası getir. 2– Beslenme getir.

(Bütün bu emir kipinde öğretmen talimatlarına karşın, "Her çocuğun kalbinde kendinden daha büyük bir çocuk vardır/ Bütün sınıf sana çocuk bayramlarında zarfsız kuşlar gönderecek." (Ece Ayhan)

Aklımda kaldığı kadarıyla, Can Yücel'in okula yeni giden çocuğun dillenmesini anlatan şu dizeleri şöyle: "Anneciğim hiçbir şeyden korkmadım/ ama 'korkma sönmezden çok korktum..." Uzun zaman yurtdışında mülteci olarak yaşamış bir arkadaşımın çocuğu yurda döndükten sonra ilkokula başlar. İlk günün izlenimlerini annesine şöyle aktarır: "Anne bugün okulda parti yaptılar havaya bayrak gönderdiler..."

Uluslararası durum ya da kriz üzerine notlar-2

Mehmet ÖZGEN

5. Bugün krizi daha anlamlı kılan şey, ilk kez sistem-karşıtı hareketlerin de krizde oluşudur. Bugün emperyalizmin karşısındaki en önemli uluslararası güç, ne yazık ki sosyalist ve ulusal kurtuluş hareketleri değil, kendisi de bir gericilik olan politik islamdır. Politik islam, yalnızca Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da değil, Filipinler'den Afganistan'a ve Ortaasya'ya emperyalizm ve yanlısı rejimlere kafa tutuyor; üssü durumundaki İran, emperyalist hegemonyanın karşısında ciddi bir tehdit. Bu olgu, yeni ve modern çağların tanımadığı bir biçimde uygarlıklar çatışmasına doğru gelişiyor.

Sistem-karşıtı hareketlerin krizi 1968'le kendini dışa vurmaya başladı. Geleneksel stratejiyi, yani iktidarın siyasal mücadeleyle fethi stratejisini sorgulayarak, her biri kendi öz çıkarlarını savunurken, diğer grupların çıkarlarını ilerleten yeni tip hareketler ortaya çıktı. Batı'da yeni toplumsal hareketler, geleneksel sol ve komünist partilere; doğuda anti-bürokratik hareketler, 'komünist' rejimlere; güneyde ise batılılaşma karşıtı hareketler, ulusal kurtuluşçu rejim ve hareketlere meydan okudular, onların temel stratejik seçimlerini tartışma konusu haline getirdiler. Sonuçta bu hareketlerin ortaya çıkardığı iki temel olgu var: a) Güneyde, yönetici sınıfların benimsediği batılılaşma/Avrupalılaşma ideolojisi, geçmişten tam bir kopuşa ve kendini yadsıyarak öteki (batı) olma mantığına oturtuldu. Bu asimilasyon tasarısına karşı çıkan tek akım islam köktendinciliği oldu. Dolayısıyla, bu tasarının iflası politik islamı geliştirdi. b) İkincisi ise, Ekim Devrimi'nin sistemden kopuş anını temsil etmekle birlikte, bunun bir geçici olgu olarak kaldığı ve fiili bir alternatife dönüşemediğidir. Şu soru durumu açıklayabilir.

Marks, kapitalizmi bir dünya sistemi olarak tanımlarken sosyalizmi de aynı düzeyde ona alternatif bir sistem olarak öngörmüştü. Eğer tekelci kapitalizm sosyalizmin fiilileşmesinin önkoşullarını yaratmış idiyse ve Ekim Devrimi bu fiilileşmeyi temsil eden alternatif bir sistem olarak doğmuşsa, kapitalizmin kendini yenileme yeteneğinden, ekonomik ve teknolojik ilerlemeler kaydetmesinden söz edilebilir mi? Ya da bu yeteneğin kendini giderek daralan değil, genişleyen ölçüde ortaya koyması -sosyalizmin fiili bir alternatif artık var olduğu koşullarda- olanaklı mıdır? Bu soruya olumlu yanıt vermek mantığa aykırıdır. Çünkü, varolagelen bir sisteme paradigmatik olarak alternatif bir sistemin fiilen doğması, onun kendini yeniden üretme olanaklarının giderek daralmasını getirir. Birinin kendini hergün genişleterek var etmesi, ötekinin daha sık arızalanmasına ve arızanın şiddetini artırarak yok olmasına yol açar. Böylece kendi kendisiyle özdeşliğini koruyamaz ve güvenceden yoksunlaşır.

Sonuç olarak bu iki hareketin başarısızlığında toplumsal gelişme konusunda burjuva batıyı taklit etmeleri ya da aydınlanmacı-modernist çizgiden kopamamalarının rol oynadığı söylenebilir.

Batılı paradigmanın krizi

6. Kapitalist sistemin temel özelliklerinden biri, işleyiş biçiminin, insanlık tarihinde ilk kez, tarihsel bir sistemin yeryüzünün tümünü kaplayabilmesine olanak vermesidir. Bu sıçramayı sağlayan sanayi devrimine, bu değişimi pozitivist bir anlayışla doğrusal bir ilerleme biçiminde kavrayan güçlü bir felsefi akım eşlik etti. Batı uygarlığını tarihin genel fonksiyonu yapan, üretici güçlerin gelişme düzeyinden başka ölçütü olmayan bu ilerlemeci zihniyet oldu. Toplumsal gelişme açısından organik olmayan bu ilerleme, yalnızca insan eyleminin insandan kopup sonuçta ona karşı yabancı bir güce dönüşmesine değil, üzerinde kurduğu egemenlikle doğanın tahribine de yol açtı. Ayrıca bu süreç, dinsel otoritenin denetimini, engel ve yasaklarını yıkıp aşarak, insanın doğal ihtiyaç, istek ve zevklerini doyurmakla sınırlı bireyciliğe yol açmakla, sonuçta onun insanal özünü boşalttı.

Bu ilerleme anlayışının çerçevesini Aydınlanma felsefesi çizdi. İnsanlığın önünde dinsel gericiliğe karşı özgürleştirici bir ufuk açmakla birlikte, ana eğilimi mekanik-maddeci olan bu felsefe, bilimsel ve teknik gelişmenin toplumsal yaşamın bütün alanlarını belirlediği, toplumsal ilişkilerin değişmesine yol açtığı savındaydı. Yani bilinçli insan eylemini ve toplumsal sınıfları devredışı bırakıyor, insanlığı ilerletici güç olarak, Tanrı'nın yerine bu kez bilim ve tekniği koyuyordu.

Doğu inanç sistemleri, özellikle Hinduculuk, insanı doğanın bir parçası sayar ve onun karşısındaki güçsüzlüğünü katlanılır kılmaya çalışırken, Yahudilik ve onun Hıristiyan ve İslam mirasçıları, Tanrının sureti olan insanın, ruhtan yoksun, dolayısıyla

değersiz olan doğaya üstünlüğünü ilan etmişlerdi. Bu seçenek, aydınlanma felsefesine Hıristiyanlık kanalıyla, dinsel öruntüsünden arındırılarak taşındı. Aydınlanma da insanla doğa arasında karşıtlık kuruyor, doğayı insan etkinliğinin maddesi olmaktan başka bir değeri olmayan aşağılık bir nesne olarak görüyordu.

Bugün modernizmin temelini de bu gelenek oluşturuyor. Modern insan açısından doğal çevre, uyum gösterilecek zorunluklar üreten bir kaynak değil, maddi ihtiyaçların azami ölçüde karşılanması için, temelinde pozitivizmin (ve/veya araçsal aklın) yattığı bilim ve teknoloji yoluyla egemen olunması gereken bir nesneler yığınıdır.

Avrupa'nın kültürel oluşumunun, dolayısıyla burjuva kültür ve ideolojisinin iki boyutu var: 1) Rönesans ve aydınlanma ile metafizik kültür ve ideolojiden kopuşunun ona kazandırdığı ilerlemeciliği ve evrenselciliği, 2) bu evrenselci eğilimle çelişen ve var olmayan bir tarihsel süreklilik savı, yani avrupamerkezcilik. Bu sav, antik Yunanı batı kültürünün; Mısır, Mezopotamya, Hint ve Çin'i doğu kültürünün kökeni olarak gösterirken, batı kültürüne ayrıcalık ve üstünlük atfeder.

Böylece çarpıtılmış bir dünya tarihi ve ona dayalı bir siyaset anlayışı geliştirir. Bugün, AB ülkeleri böyle bir tarih anlayışıyla Atina'yı Avrupa'nın kültür merkezi ilan etmişlerdir. Oysa eski Yunanlılar, doğu dünyasının kültür alanı içindeydiler, Mısır ve Fenikelilerden öğrendiklerini yadsımıyorlardı. Ve bütün karşıtlıklarına rağmen Hıristiyanlık ve islamiyet Helenizmin mirasçılarıdır. Dahası Avrupa'nın kültürel sürekliliği savını boşlukta bırakan, Rönesansla antik Yunan arasında 15 yüzyıllık bir ortaçağ tarihi var.

Avrupa tarihine özgü unsurları mitleştirerek insanlığın diğer kesimlerinin tarihini küçümseyen avrupamerkezcilik, böylece bir yandan kapitalizmin oluşumunu çarpıtarak, onun ancak Avrupa'da ortaya çıkabileceği yargısını egemen kılmaya çalışırken, öte yandan, bugünkü merkez-çevre bölünmesine tarihsel bir kaçınılmazlık atfederek sistemin doğasındaki kutupsallaştırmayı gizler. Merkez ve çevreler arasındaki eşitsizlikleri, ülkelerarası gelişmişlik farklarını bütünüyle her ülkeye özgü "iç" sebeplere bağlar. Böylece hem eşitsiz gelişme yasasını, hem de değerin dünya ölçeğinde kapitalizmi belirlemesini ve bağımlı ülkelerdeki adaletsiz gelir dağılımında kendini gösteren (ulusal ve sosyal) çifte kutupsallaşmanın küresel ölçekli sermaye birikiminin bir sonucu olduğunu perdeler.

Avrupamerkezcilik modernizmle özgül (batılı) bir yaşam tarzını evrensel bir model olarak diğer uygarlıkların yok edilmesi pahasına bugüne kadar yoksul halklara dayattı. Bu modeli, batılı olmayan yaşam tarzının evrileceği nihai hedef olarak, yerli yönetici sınıflar vasıtasıyla bu halklara empoze etti. Böylece farklı toplumlardaki özgül değişmeleri böyle bir evrimin yasaları içinde yer alan "aşamalar" olarak gösterdi. Yerel burjuvaziler ulusal devlet ve kalkınma projelerini bu modele uydurdular.

Ancak küreselleşme, çevre ülkelerde batıyı örnek alan ulus-devletlerin gelişmesini güçleştiren koşullar üretiyor. Sistem-karşıtı hareketlerin krizi ile birlikte toplumsal parçalanmaya, yani bölgesel, etnik, dinsel ve dilsel birimleri esas alan toplumsal gruplaşmaların ortaya çıkmasına yol açıyor. Yönetici sınıfların dayattığı batı kopyası devlet kurumları ve ideolojiler çöküş içinde. Sosyalist ve ulusal kurtuluş hareketleri, kalkınma, din ve laisizm gibi önemli konularda, ciddi bir biçimde batılılaşma tasarısına eklemlendikleri için tutarlı bir evrenselci tavır geliştiremediler. Batılılaşmanın iflası karşısında nötr kalmaları, özedönüşçü (geçmişe yönelik ütopyalara bel bağlayan) eğilimleri, yani islamcı ve milliyetçi akımları güçlendiriyor. Kapitalizmin yeni yayılmasına karşı çevrede ortaya çıkan tepki ağırlıkla bu eğilimler tarafından örgütleniyor.

Sonuç

Dünya bir geçiş dönemi yaşıyor. Ama bu dönem yalnızca dünya kapitalizminin krizi ve krizi ithal eden reel sosyalizmin çöküşü ile karakterize edilemez.

Bu geçiş döneminin asıl karakteristiği, burjuva toplumsal formasyonun, dolayısıyla batı uygarlığının da krizde oluşudur. Burjuva toplumu kendini yeniden üretme potansiyellerinin sınırına vardı. Batı uygarlığı tarihin genel fonksiyonu olma konumunu yitiriyor. Reel sosyalizmin çöküşü bu gerçeği daha da somutlaştırdı. Çünkü bu modelin eleştirisi, giderek batı düşüncesini de kapsadı. Her ikisi de insani özgürleşmeyi dışlayan bir toplum tasarımı ve örgütlenmesine dayanıyordu. Sanayileşme ve teknolojiyi gelişmenin itici güçleri olarak almışlar ve özgürlükleri bu tarz bir gelişmeye feda etmişlerdi.

Burjuva toplumu aslında üç egemenlik tarzına dayanır. Ama marksistler, genellikle birine, sınıfsal egemenliğe vurgu yaptılar. Oysa doğa ve kadın üzerindeki özgül egemenlik tarzları da bu toplum yapısını belirleyen evrensel niteliklerdi. Sosyalizm deneyiminin yenilgisinde burjuva toplumunu bu bütünsellik içinde kavrayamamanın payı büyüktür. Buna karşın bu deneyimin olumlu yanlarının da etkisiyle burjuva toplumunun temelleri hızla çözülmekte.

Tarih boyunca insan aklını yoğurup biçimlendiren bir egemenlik tarzı olarak ataerkilliğin parçalanması gözle görülür bir olgudur. Bu yüzden düşünme tarzımızı ve gerçeklik kavrayışımızı görece değiştiren feminist hareket kuşkusuz evrimimizi de derinden etkileyecektir.

Öte yandan, sanayi çağını belirleyen geleneksel enerji biçimlerinin tükenmekte oluşu sistemin tüm yapılarını sarsmakta, radikal değişimleri gündeme sokmaktadır. Kapitalizmin yönlendirdiği teknoloji ise, insanların içinde yaşadığı doğal, organik çevreyi basitleştirip yapaylaştırmıştır. Batı uygarlığının egemenliği altında, biyolojik ve ekolojik tabanımızla kopukluğumuz geçmişteki herhangi bir uygarlıkla kopukluktan daha büyük. Ekolojik dengenin bozulması, tüm canlılığı yok olma riskiyle karşı karşıya bırakan doğa üzerindeki egemenliğin yıkılmasını yaşamsal bir soruna indirgemiştir.

Bütün bu geçişlerin sınıf mücadeleleriyle çakışması ya da tümünün eşzamanlı bir konuma gelişi, yalnızca burjuva egemenliğinin değil, tüm batı uygarlığının da tükenişine işaret ediyor. Bugün için sınıf savaşımının gerilemiş olmasında öteki egemenlik tarzlarına özgü savaşımlarla eklemlenme tarzının, nihayet yeni bir gelecek tasarımının henüz belirginleşmemesinin payı var.

Bu yüzden, bir çağdönümünün eşiğinde olduğumuzu söylemek daha doğrudur.

O halde Türkiyeli devrimci sosyalistler olarak yapmamız gereken, böyle bir gelecek tasarımını birlikte somutlaştırmaktır. Bu tasarı, bir sınıfın egemenliğine karşı ötekinin egemenliğini öne çıkarmakla sınırlı ve salt siyasal iktidarı merkezine oturtan bir anlayışla değil, emperyalizmin ideolojik temeli olan ve yönetici sınıfların sürdüregeldiği kendini yadsıyarak öteki olma bilincini de reddeden bir anlayışla (sosyo-ekonomik, siyasal, ideolojik-kültürel, ulusal ve cinsel) bütün iktidar ve egemenlik biçimlerini hedef alan alternatif bir toplumsal örgütlenme projesi içinde ifade edebilir.

Niçin ve nasıl bir birlik?

Yaşathak ASLAN

Bir süredir Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi ile Birleşik Sosyalist Parti arasında örgütsel birliği sağlamaya yönelik tartışmalar oluyor. Birlik tartışmalarının belirli çevrelerde heyecan yarattığı da gözleniyor. Heyecan duymak için henüz çok erken olduğunu düşünenlerdenim. Çünkü 'birlik' kavramının her kapıyı açacak sihirli bir anahtar olmadığını, bu sürecin sorgulanması gereken boyutlarının olduğunu düşünüyorum.

Evet, devrimcilerin birlik olmaları, devrimci eylemin önünü açmak, devrimci eylemi geliştirmek için güçlerini birleştirmeleri gerekiyor. Çünkü devrimci sosyalist hareket yeni bir tarihsel kalkışı saptamak zorunda. Bugün de bunun sancıları yaşanıyor. Bugün birlik, bu kalkışın koşullarını oluşturmak için 'birlik' olduğunda gerçek bir tarihsel anlam taşır.

Hangi tarihte, hangi coğrafyada başladığı bilinmeyen, Spartaküsler'le, Komünarlar'la, Bolşevikler'le, Latin gerillalarıyla, Vietminhler'le, Dev–Gençliler'le devam eden tarihin, duraklama evresi yaşadığı kesin. İsterseniz buna üretenin, ezilenin tarih yolculuğunda verdiği bir mola da diyebilirsiniz. "Nereden nereye ve niçin geldik, nereye gidiyoruz" anlamında bir sorgulamanın yeniden devrimci eylemi yükseltmesinin, devrimci birliklerin içini doldurmanın zorunlu olduğu bir mola!..

Geçmiş bizim geçmişimizdir. Gelecek de bizim geleceğimiz olacak. Geleceği kurmak için statükoları, egemen ideoloji, kültür ve yapıları paramparça etmek gerekiyordu. Yeri geldi yaktık, yıktık, yeri geldi statükolara, realiteye teslim olduk!.. Sola da, sağa da savrulduk. Ama gördük ki, bizim eylemimizin egemen olmadığı dünyada meydan ırkçılara, dinsel fanatiklere kalıyor. Tekelci sermaye dünyayı istediği gibi biçimlendiriyor. Yoksulluğun, zulmün kol gezdiği, insandan yana ne varsa birer birer tüketildiği, çöplüğe, nükleer artık deposuna dönmüş bir gezegen kalıyor geriye. Yeni devrimci bir tarihsel kalkış insanlığın son umudu. Bunun için de en az Bolşevikler'in cüretine, atılganlığına sahip olmak gerekiyor. Ama bizler de uzaydan gelmedik. Taşıdığımız tarihsel birikim de, olanaklar da ortada. Gezegenimizle birlikte biz de kirlendik. Onların binlerce yıllık yönetim deneylerinin yanında az da olsa kirlenmişliğimize rağmen biz daha çocukluk çağımızı yaşıyoruz. İşte güzellik burada!..

Mola uzun sürdü

Şimdi bu tarihsel eşikte geleceğe yönelik nasıl bir kalkış yapacağız? Elimizde reçete yok. (Roza'nın dediği gibi iyi ki de yok!) Geleceğe hangi araçlarla, hangi politikalarla yürüyeceğiz? Tüm insanlığın ve emekçi sınıfların karşı karşıya olduğu sorunları çözüme yönelik yaklaşımımız ne? Sınıflar mücadelesine bugün nereden ve nasıl müdahale edeceğiz? Molanın uzun sürdüğü ortada!..

İşte birlik sorununa çözüm ararken yanıtlar vermemiz gereken asıl sorular bunlar. Birlik süreci tartışmaları salt bir olduğumuz noktaların değil, ayrılıklarımızın da ortaya konduğu tartışmalar olmalıdır. Bu süreç isyancılığımızı, asiliğimizi, uzlaşmazlığımızı ortaya koymalıdır. Salt kapitalizmden değil, reel

sosyalizmden kopuşu da net şekilde ortaya koyabilmeliyiz. Devrimci eylemin kapılarını açan, olanaklarını çoğaltan, demokrasi mücadelesinde bizleri fiilen eylemde birleştiren bir birliği hedeflemeliyiz...

Türkiye solu son otuz yıldır birleşmeye, birlik olmaya çalışır. "Birlikten kuvvet doğar"!.. Elbette aynıların, birbirlerini tamamlayacak farklılıklara sahip olanların ayrılıklarını anlamak mümkün değil. "İç iktidarları korumak için böyle ayrılıklar da hiç eksik olmaz bizde." Bugün de birlik sorunu solun tartışma gündeminin orta yerinde duruyor. Tabii ki amaç salt teoride bir birlik değil; sınıflar mücadelesine emek cephesindn çok daha güçlü şekilde müdahalede bulunmak. Yeni bir tarihsel kalkışın koşullarını yaratmak. Geleceği birlikte kurmak. Birlik tartışmalarının önemi de burada.

Ben bu tartışmalara ve sürece çomak sokmak istiyorum. Böyle bir çomağa gereksinim olduğunu da düşünüyorum. Önce hangi zeminde bir birlik arayışı söz konusudur, bunu netleştirmek gerekiyor. Yasal zeminde örgütlenmenin, yasal parti ve parti girişimlerinin öneminin abartıldığını düşünüyorum. Son 150 yıllık mücadele tarihinde gerçek sosyalistler zorunlu olmadan 'yeraltında' örgütlenmeye kalkmamışlardır. Ama hep de zorunda kalmışlardır!. Nasıl ki 'yeraltı'nı fetişleştirmek, kutsallaştırmak tehlikeliyse, tüm varlığınla açık alanlarda olmak da o ölçüde tehlikelidir. Bugün devrimcilerin tümüyle içine sığabileceği bir demokrasi veya yasal bir çerçeve dünyanın hiçbir köşesinde yoktur. Üstelik çokça söylendiği gibi burası Türkiye!..

Açık alanın, yasal zeminin alternatifi yeraltı, gizlilik, illegalite midir? Hayır! Asıl alternatif devrimci eylemin gücüdür. Onun yarattığı alanlardır. Kuvveden fiile geçmektir. Sistemin, egemen sınıfların asla tümüyle denetleyemeyeceği, ele geçiremeyeceği, üstelik kendi özelliklerimizi daha özgürce ortaya koyup geliştirebileceğimiz emekçi halktır. Devrimci eylemin gücüyle fiili olanak haline dönüşecek sokaktır, mahalledir, fabrikadır, üniversitedir. Bürolardan sokağa çıktığımızda dünyanın hiç de o kadar küçük, olanakların hiç de o kadar sınırlı olmadığını göreceğiz. Seksenli yılların sonlarına doğru yapılan "Kuruçeşme tartışmaları"na Devrimci Yolcular'ın katılmayıp, ' orada tartışılanları kesinlikle tartışmalıyız ama Beyazıt'ta, Sefaköy'de, Gültepe'de tartışmalıyız' diye tepkide bulunmalarının anlamı da burada aranmalıdır. Bugün açık parti çalışmaları da sizi Beyazıt'a, Gültepe'ye taşıdığı ölçüde anlamlı olacaktır. Önce eylem zemininde birlik...

Birlik temel sorun değil

Elbette bugün BSP de, Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi de geçmişin klasik yasal partilerini aşma çabasını içeriyor. Militan sol hareketin, onca parti deneyimine rağmen, bu konuda çok tecrübeli olduğu söylenemez. Ama ne olursa olsun yasal sol parti örgütlenmelerinin sınırlayıcı ve sınırlanıcı özelliği de küçümsenemez.

Ben oyun bozanlığa hala devam etmek istiyorum. Bugün birlik sorunu sosyalist hareketin temel sorunu ve temel açmazı değildir. Sol hareketin atıllığının, zayıflığının, eylemsizliğinin, cazibe odağı haline gelmeyişinin temel nedeni de birlik olmayışı değildir. Bunu, birliğin bize yepyeni olanaklar sunabileceğine inanmama rağmen söylüyorum. Yani birlik sorununun yanlış tartışıldığını düşünüyorum. Ayrılıktan da kuvvet doğar! Eğer birlik, farklı özelliklerimizi gözardı etmemize yolaçacaksa, bu özelliklerden özveride bulunmamıza, farklı projelerin birbirine yedirilmesine yolaçacaksa birikten zayıflık ve monotonluk doğar. Halbuki farklı özelliklerimiz yepyeni dinamikleri yaratma ve açığa çıkarmak için önkoşuldur. Nikaragua devrimini sağlayan birlik değil, önce ayrılık; ayrılığın yarattığı olanakları, dinamikleri sonra birleştirmektir. Ayrılıktan neden bu kadar korkuluyor? Yoksa ayrılıklarımızı sindiremiyormuyuz? Onca demokrasi ve çoğulculuk iddiasına rağmen...

Birlik neden gereksinim? Çünkü yeniden devrimci bir tarihsel kalkış için güç biriktirmeye gereksinimimiz var. Birliği nerde arayacağız? Böylesi bir tarihsel kalkışın perspektifinde, ihtiyaçlarında, egemen sistemi, varolan resimlere, geleneksel yapılara aykırılıkta, bunları paramparça edebilme atılganlığında, araç ve mücadele biçimlerine yaklaşımlarda. Ve asıl önemlisi devrimci eylemin kendisinde.

Bugün kendiliğinden egemen hale gelen duruş ve duruş yakınlığı, ne gerçek yakınlıktır, ne de birliğe yol açar. Aksine bugün devrimci eylemin önünü tıkayan egemen olan duruş tarzlarıdır. İşin kötüsü bu tarz giderek gerekçelenmektedir de. Sonuçta da sosyalizm ve demokrasi anlayışında sisteme, reel sosyalizme radikal eleştiriler yöneltenler, eylemde, yürüyüş tarzında radikal olamamakta; dönüştürülmeye açık olmakta, çöken reel sosyalist sistem ve mantığı 70 yıl beklemeden kendi içinde üretmiş, sosyalizmle, Marksizm-Leninizm'le ilişkisi öz olarak kalmamış gruplar eylemleriyle ve tercih ettiği araçlarla bu boşluğu doldurmakta, bugüne dek üretilenlere, atılgan adımlara yazık olmaktadır. Radikal amaçlara uygun şekilde radikal araç ve eylemleri tercih etmeyenler, bir süre sonra hedeflerinden de uzaklaşmak zorunda kalırlar. Değiştiremeyenler, dönüştüremeyenler değiştirilir ve dönüştürülürler...

'Önce eylem vardı'!

Birlik tartışmaları sürerken işçiler sokakta, kirli savaş devam ediyor. Demokrasi mücadelesinin görevleri de ortada. Hemen seçimlere yönelik birliği gündeme almadan, önceliği bunlara vermek gerekmiyor mu? Birlik için gösterilen çabaların yarısı devrimci eylemin birlikte yaratılması, geliştirilmesi için gösterilse eminim ki, hem gerçek birliği yakalayabileceğiz, hem de solun maküs talihini yenmek için ilk adımları atabileceğiz. E. Kürkçü'nün istediği gibi, şu veya bu şekilde komite de olabilir. Ama ikişer ikişer duran işlevsiz komiteden dört eylemci komite değil, dört işlevsiz komite çıkar. Devrimci mumyalar müzesine teke tek mi, komiteler halinde mi gidildiği çok önemli değil!!

Birlik öylesine önemli hale geliyor ki, temel ideolojik, politik sorunları da küçümseyebiliyoruz. Süreçte reel "sosyalist" çizginin sorgulandığı pek görülmüyor. BSP içinde yer alan SBP kökenli, SBKP çizgisini savunan arkadaşlar ne tür bir özeleştiri ve değişim süreci yaşadılar? SÖZ Dergisinin 35. sayısında M.Ali Yılmaz'dan yapılan alıntılar da son derece tartışma götürür konular. Emekçilerin iktidarı ama proletarya diktatörlüğü nasıl olmuyor örneğin!...

Gözlendiği kadarıyla barışın da, özgürlük ve eşitliğin de kağıt üzerinde değil dişe diş savaşarak ancak elde edilebileceği gerçeği es geçiliyor.

Sonuç olarak bugün devrimci mumyalar müzesine örgütlü de, örgütsüz de gitmeyişin tek bir garantisi var; devrimci eylemi yaratmak, devrimci eylemi yükseltmek. Bunun için de bugün ülkemizde sayılamayacak kadar çok gerekçe var, müsait zemin de.

O ünlü sözü anımsamak, devrimciler için hiç bu kadar gerekli olmamıştı. "Önce eylem vardı" ve bugünün temel şiarı "Yaşasın devrimci eylemin birliği"nden başka bir şey değildir!

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

Kuduz

"Dediler yarin haste
Yetiştim son nefeste"
Aydemir Akbaş

Geçen hafta kaldığımız yerden devam ediyoruz. Öldürücü bir hastalık olan kuduzun daha iyi anlaşılabilmesi için burada konu mankeni olarak evli, dört çocuk babası ve üç gün önce kahve dönüşünde uyuz bir köpek tarafından ısırılan inşaat işçisi Muharrem Seksek'i kullanmayı uygun buldum.

Muharrem Seksek kıçını sıvazlaya sıvazlaya ve "o benim g.tümü ısırdıysa ben de onun kulağını parçaladım" diye söylene söylene eve gelir. Kapıyı salak karısı Vesile açar.

- Ay, hoşgeldin Muharrem'im. Eski dilde su ne demek söylesene ha!

- Ulan çekil git ayağımın altından. Zaten kader beni arkadan vurmuş. Kırmıyim bi tarafını...

Muharrem karısının niye her kadın gibi Brezilya dizileri seyretmek yerine bulmacalara merak sardığına hayıflanmış bir şekilde içeriye girer. Çocukları bağrışırlar:

- Baba, baba, bize ne b.k getirdin?..

- Dağılın ulan! İnsan bi hoş geldin der be! Öyle elime bakıyonuz. Aney, aney, nerdesin? Yav koş gel bi hele! İtin biri ısırdı şuramı, datlı datlı gaşınıyo...

İçerden bi kocakarı çıkar. Geline seslenir:

- Buldum gız Vesile. Burkina Faso!..

- Aney o ne la! Fasa fiso!.. Ben ne diyom, sen ne anlatıyon.

- Gızma Muharrem'im. Anasının karagözlü kuzusu, kızma! Afrika'da küçük bir ülke o! Vesile'ye yardım ediyom. Bulmacayı çözüp gasteye göndereceZ. Elektrikli ekmek kızartıcısı veriyolarmış. Hadi şimdi göster bakayım. Nereni ısırdı köpek?..

Muharrem bir çırpıda pantolonunu indirir. Kocakarı içerden yakın gözlüklerini getirir ve ısırığı inceler:

- Hımm, yara derin deel Muharrem. Ben şimdi oraya bi hamur topağı koyarım, bi şeycikler kalmaz.

Hamur filan hikaye tabii. Muharrem iki-üç gün sonra eve geldiğinde ikinci grup belirtiler olan sinirlilik, yerinde duramama, garip hareketler filan başlamıştır. Bu yeni durum çocukların epey hoşuna gitmiş, hepsi babalarının başında dört dönmekte ve habire bağrışmaktadırlar:

- Raptiye rep, rep, zaptiye zep zep!..

Gürültüye gelen kocakarı terlikle çocukları dövüp Muharrem'i bi köşeye oturtur. Bu arada, sobanın yanında kıvrılmış kalmış geline seslenir:

- Gız Vesile! Körolasıca, ne öyle kedi b.ku gibi kıvrılmışsın orada. Gız, kalk kolonya getir. Herif fenalaştı.

- Ha, ne! Ay, anne tam da rüyamda 'bir çoğul eki'ni görüyordum.

Kolonya getirilir. Kocakarı Muharrem'in her tarafını bi güzel ovar, ama nafile! Muharrem'in yavaş yavaş anası ş'oluyordur.

Sonraki günlerde Muharrem su görmeye dayanamaz. Adamcağız bir bardak su gördüğünde kıyameti kopardığı halde kocakarı ılık bir banyonun kendisine iyi geleceği iddiasıyla zorla Muharrem'i banyoya sokar. Muharrem biraz sonra ağzında kurnayla banyodan çıkar. Salak karısı ise parçalanmış lif ve keseye hayıflanmakta, "gözün çıksın herif, daha yeni almıştım pazardan" diye söylenmektedir. Kocakarı duruma el koyar. Başarılı bir operasyonla kurna kurtarılıp bir köşeye konur. Muharrem giydirilir, kuşatılır. Şimdi de evde, biraz gezip dolaşırsa Muharrem'in açılacağı görüşü vardır. Muharrem "çaresiz, ev halkı arasında sokağa çıkar. Lunapark'a giderler, çarpışan otolara filan binerler. Muharrem hala tam anlamıyla açılamamıştır.

Son teklif salak kadın Vesile'den gelir:

- Aney, şu filme girsek mi?

Kocakarı onaylar. Girdiklerinde film başlamıştır. Muharrem yere yuvarlanır. Büyük oğlan babasının timsah yürüyüşü yapacağını sanarak o da kendini yere atar. Kocakarı sinirlenerek ikisini de ayağa kaldırır. Karanlıkta birbirlerinin kıçını tutarak ilerlerken yer gösterici imdada yetişir ve olan olur. Daha adam el fenerini Muharrem'in yüzüne tutar tutmaz ortalık karışır. Muharrem önce sinema koltuklarını, sonra birkaç seyirciyi kemirir. Yer göstericiyi de onsekiz yerinden ısırır, üstelik bahşiş filan da vermez. Kocakarı ve Vesile olaya anlam verememiş, ortanca çocuk Niyazi'nin dediklerine inanıyorlardır. Niyazi yer göstericinin babasına "ne çok da Rock Hudson'a benziyorsun" dediğini, bu yüzden de babasının çok kızdığını anlatmaktadır.

Atıyor tabi, öyle bir şey yok. Olay tahmin edeceğiniz gibi tıbbi. Kuduz hastalığının seyrinde ışığa karşı da aşırı hassasiyet vardır. Mevzu bundan ibarettir.

Neyse, kaldığımız yerden devam edelim. Muharrem ve şürekası sinemadan çıkarlar. Sinema sahibi şikayetçi olmasın diye kocakarı zararı karşılayacak kadar para çıkarıp verir. Sonra da herkesi önüne katar. Doooğru eve!

Evde Muharrem'in ağız kenarındaki sinema afişlerinin kırıntıları filan temizlenir. Ortalık durulmuş gibidir. Muharrem lokomotife bakar gibi etrafa bakmaktadır. Akşam yemeği yenilir. Kocakarı gelini bi tarafa çeker:

- Gızım, bu gece Muharrem'i biraz gevşet. Biliyosun Freud'u.

- Masaç filan mı yapayım aney. Boynunu mu ovayım?

- Salak karı. Cilveleş diyom lan. Freud 'herşeyin kökeninde cinsellik yatar' demiyo mu? Ne çabuk unuttun herifi. Geçen hafta bulmacada çıkmıştı ya. O kadar ansiklopedi karıştırmıştık ya!

- Haa, öyle desene aney! Gevşetme neyin diyon anlamıyom. Benim gocam vida mı, neresini gevşetecem diye düşünüyom ben de!

Onlar aralarında konuşurlarken Muharrem televizyon izliyordur. Kuduz hastalığında su ve ışığın yanı sıra sese karşı da reaksiyon olduğunu henüz bilmemektedir. Erdal İnönü'nün gazetecilere verdiği beyanatı izlerken gayet sakindir. Çünkü İnönü mıy mıy konuşmakta, sesi doğru dürüst çıkmamaktadır bile. Bu yüzden bu durum Muharrem'i fazla etkilemez, ancak evin küçük kızı Şebnem birdenbire kanal değiştirir. Bu kez ekranda Alpaslan Türkeş konuşmaktadır:

- Abdullah Öcalan Ermenidir. Türkiye Türklerindir. Kürtler bizim kan kardeşimizdir. Kanamalı bir hasta için A grubu RH pozitif kan aranmaktadır. Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır...

Muharrem'in ağzı gözü kasılır. Kül tablasına diş atmaya başlamıştır bile. Çocukların hepsi bir köşeye çekilmiş, babalarının nasıl olup da çeyiz sandığını yiyebildiğini izlerken, kocakarı içeriye girer ve Muharrem'i sakinleştirir. Güzelce bir köşeye oturtur. Oyalansın diye de önüne iki yastık atar. Muharrem yastıkları kemirirken, o da çocuklara çıkışır:

- Gözünüz çıksın e mi!.. Kim yaptı yaptı len o zeppingi! Babanızın ajansı sevdiğini bilmiyonuz mu? Ne diye sinirlendiriyonuz adamı?

Durumun vehameti hala anlaşılamamakta, her kafadan bir ses çıkmaktadır. Vesile, ısırıla ısırıla yamyassı olan çaydanlığı ortadan kaldırırken, kocakarı Muharrem'i yatırır ve başında kulhuvallah okumaya başlar:

- Aman yarabbi! Cin mi çarptı nedir!..

- Aney, bunu cin de çarpıyo, cin tonik de!..

- Yap gızım. Esbri yap. Kocan bindi dört kolluya gidiyo, sen esbri yap.

Zavallı Muharrem! Bilgisizlik ve ihmalkarlığın kurbanı olmuştur işte (Uğur Dündar beyin defalarca buyurduğu gibi). Artık yavaş yavaş Tahtalıköy muhtarlığı aday adayıdır. Ağzından salyalar aka aka debelenir. Vesile ilk defa telaşlanmıştır:

- Aney be! Gorkuyom. Bardak neyin çeksek mi? Belki iyi gelir.

- Valla gızım, artık şişe çeksek de boş, herif yolcu!

Kocakarı haklıdır. Muharrem gider ayak bir–iki soba borusunun da tadına bakar ve teslim-i ruh eder. Ortalığı figan feryat kaplar, ama nafile. Muharrem artık gitmiştir. Şimdi yapılacak en güzel şey, en ucuz mevlit şekerinin nereden alınabileceğini düşünmektir. Yazık!..

Umarım birazcık sizi aydınlatabilmişimdir sevgili okurlar. Bu rezil hastalığın tedavisini de haftaya anlatacağım. Kalın sağlıcakla!

GÖRÜŞ

Değişen ne oldu?

Yazının başlığı olarak sorulan soruyu yanıtlayabilmemiz için biraz gerilere gitmemiz gerektiği kanısındayım.

Bilindiği gibi, Nisan 1991 tarihinde 3713 sayılı "Terörle Mücadele Yasası" adında bir yasa çıkarıldı.

Dönemin ANAP iktidarı, artık işlevsiz kalan TCK'nun 141. ve 142. maddelerinin "düşünce suçu"nu kapsadığı ve bunların kaldırılması gerektiği yalan ve demagojileriyle devrimci tutsakların omuzlarına basarak 3713 sayılı yasayı çıkardı.

"Terörle Mücadele Yasası"nın çıkarıldığı dönemde 141 ve 142. maddelerin kaldırılması kamuoyuna bir "af" gibi sunuldu. Ama yaşanarak da görüldüğü gibi bir "af" söz konusu değildi.

Kabul edileceği gibi, 141 ve 142. maddeler gerçekte kaldırılmadı. Artık işlevsiz ve savunulmaz duruma gelen bu maddeler özünde "Terörle Mücadele Yasası"nın kapsamına alınarak daha pervasız şekilde uygulamaya konuldu. Ve bu sözde yapılan "düzenleme" ya da kamuoyuna "af" gibi sunulan, yalan ve demagojiden öteye geçmedi.

Çünkü, artık "Terörle Mücadele Yasası"yla her söylenen, her yazılan suç kapsamına alındı. Öyle bir noktaya gelindi ki, ağzından çıkan her şeye dikkat etmek gerekti. Konuşurken, yazarken "ince eleyip sık dokumak" gerekti/gerekiyor. Yoksa bir kuş misali kendinizi kafeste bulursunuz/buluyorsunuz.

Yasanın çıktığı dönemlerde "yasanın gerçek anlamda yasallaşıp yasallaşmayacağı tepkilerin yoğunluğuna, kitleselliğine ve sürekliliğine bağlı olacaktır" belirlemesini yapmıştık. Gelinen noktada bu belirlemenin ne kadar yerinde olduğunu yaşayarak da gördük. Çünkü yasanın çıktığı dönemde ya da ondan sonraki süreçte yasaya karşı tepkiler yeterince örgütlenemediğinden, süreklilik haline getirilemediğinden yasa tüm pervasızlığıyla uygulama alanına sokuldu.

Artık gelinen noktada yüzlerce bilim adamı, yazar, gazeteci, binlerce devrimci, sosyalist ve yurtsever bu yasadan dolayı "terör" suçlusu olarak yargılandı/yargılanıyor. Yüzlercesi ise ceza almış durumda. Ve öyle bir noktaya gelindi ki yasa herkesin başı üzerinde "Demoklesin kılıcı" gibi sallanmaya başladı. Artık burjuvazinin temsilcileri bile -Sabancı gibi- bu yasa çerçevesinde soruşturma geçirmek durumuyla yüzyüze geldi/geliyorlar.

Kurulduğu andan itibaren bir çıkmaz içerisinde bulunan DYP-SHP (CHP) koalisyon hükümeti dört yıl boyunca, ulusal ve uluslararası kamuoyunun da baskılarıyla ve kendisine bir rahatlama yaratmak amacıyla "demokratikleşme" ve "düşünce özgürlüğünden" dem vurmaya başladı. Dört yıl boyunca bu konuda sözde komisyonlar kuruldu. Taslaklar hazırlandı. Artık öylesi bir noktaya gelindi ki, koalisyon ortakları bu konuda iyice köşeye sıkıştığı dönemlerde yalan ve demagojilerle çeşitli yanılsamalar yaratmaya devam ettiler.

Ve gelinen noktada koalisyon bozuldu. İktidar siyasal bir krizle yüzyüze geldi. Kitleler üzerindeki etkisini her geçen gün kaybeden SHP (CHP) yeniden kitleler üzerinde bir etki elde edebilmek için, tekrar koalisyonda yer almak için çeşitli ön koşullar öne sürmeye başladı. Bu ön koşullardan bir tanesi de düşünce üzerindeki yasakların kaldırılmasıydı. Tabii ki CHP'nin buradan anladığı artık iyice kamuoyunun gündemine oturan TMY'nin 8. maddesi idi. Onun dışındakiler CHP'yi o kadar ilgilendirmiyordu. Zaten tarihinden gelen geleneksel yapısıyla CHP de hepsinin -düşünce üzerindeki yasakların- kalkmasından yana değildi. Bu yüzden de sözde bir iyileştirmeyle yetinmeye razıydı. Çünkü onun isteği sadece kitleler üzerinde kaybettiği prestijini yeniden kazanmaktı.

Diğer yandan, ülkenin Gümrük Birliği'ne girmesinin ön koşullarından biri olarak gündeme getirilenler arasında TMY'nın 8. maddesi de yer alıyordu. Bu noktada iyice sıkışan iktidar, kısmi iyileştirmelerle sorunu çözmenin yollarını aramaya başladı.

Artık iç ve dış kamuoyunun baskılarıyla iyice sıkışan iktidar odakları TMY'nin 8. maddesinde yapılacak kimi kısmi değişikliklere sıcak bakmaya başladı.

Tekrar başa dönecek ve başlıktaki soruyu tekrarlayacak olursak, değişen ne oldu?

Nihayet tüm iç ve dış kamuoyunun baskıları sonucunda geçtiğimiz Cuma günü TMY'nın 8. maddesi Meclis'te görüşülmeye başlandı. Görüşmeleri izleyenlere, tartışmalarla öyle bir hava verilmeye çalışıldı ki; sanki yasanın tamamı kaldırılıyordu. Oysa ki yapılan yalnızca ve yalnızca bir "makyaj"dı.

Evet hala düşünce suç olmaya devam ediyor. Hem de biraz daha ağırlaşarak. Sadece yapılan kısmi "makyaj"la şu ana kadar süren davaların yeniden gözden geçirilmesi, düşünce suçundan cezaevine girenler hakkındaki davaların düşmesi ve cezaevinde bulunanların bırakılması kısmi olarak sağlandı.

Peki öyleyse ne değişti?

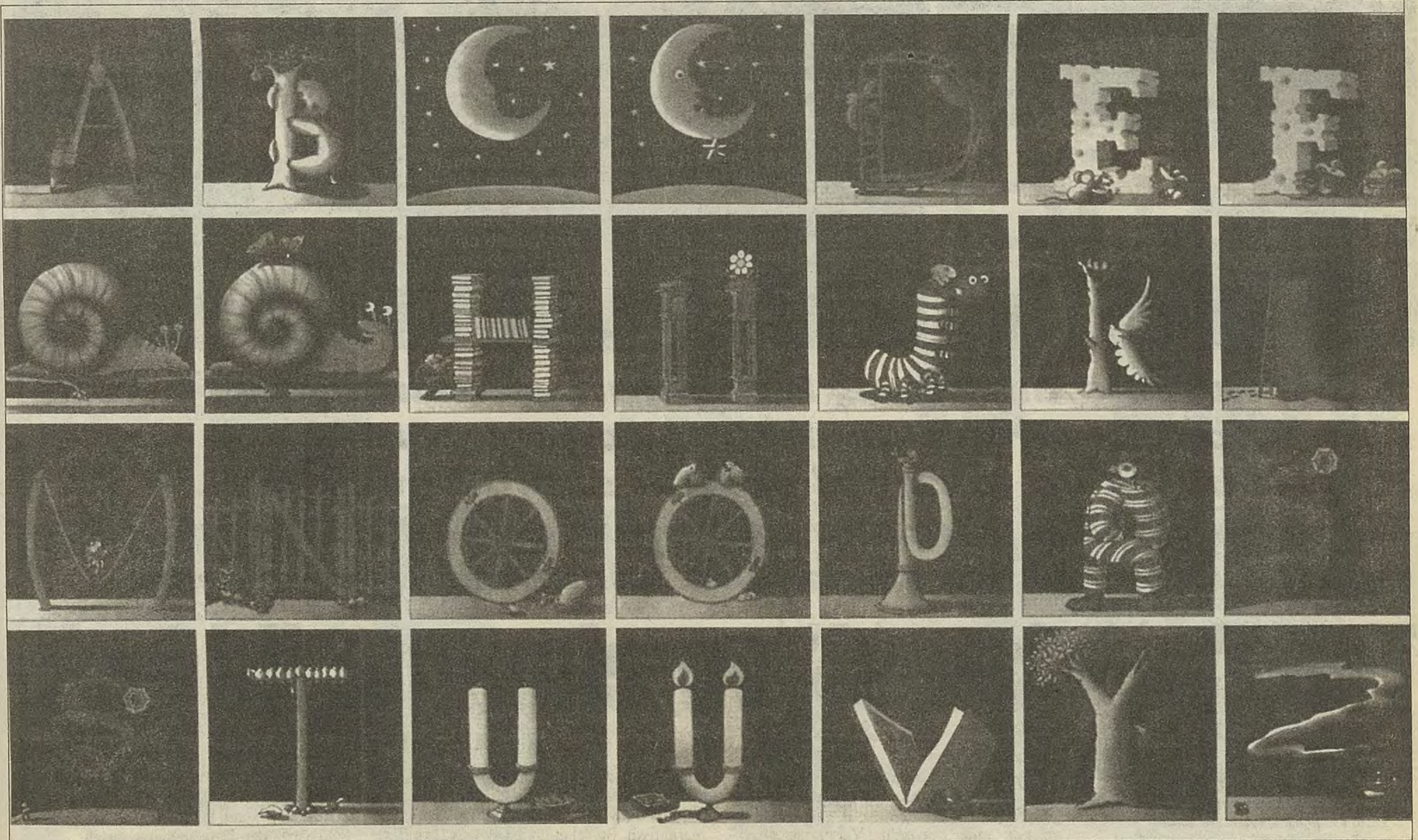
"Makyaj" yapılarak değiştirilen, sadece "hangi yöntem, maksat ve düşünceyle olursa olsun" ibaresinin kaldırılması. Bununla birlikte "bölücülük" propagandasına ceza indirimi getirildi. Hapis cezaları 2-5 yıldan 1-3 yıla düşürülüyor. Ama bununla birlikte verilen para cezaları ağırlaştırılıyor. Ayrıca Radyo ve TV'ler kanalıyla işlenen "suç"lara da ceza getiriliyor. TMY'nın 8. maddesinde belirtilen suçlar yine DGM'nin görev alanında kalmaya devam ediyor. Kısaca değişen hiçbir şey yok. Sadece yapılan ufak bir "makyaj"dan öteye geçmedi. Zaten daha fazlası da beklenemezdi.

TMY'nın 8. maddesindeki bu "makyaj" düşüncenin suç olmasını ortadan kaldırmadı. Zaten sorun salt bu bağlamda ele alınmamalı. TMY'nın 8. maddesinin tamamı bile kaldırılmış olsaydı, düşünce suç olmaktan çıkmayacaktı. Çünkü sorun salt TMY'nın 8. maddesi değil. Düşünceyi suç kapsamına alan başka maddeler de mevcuttur. Düşüncenin suç olarak ortadan kalkması için tüm antidemokratik yasalarla birlikte, TMY'nın tamamının kaldırılması/iptali, DGM'lerin kapatılması ve cezaevlerinin boşaltılması gerekmektedir.

Bugün devrimcilerin, sosyalistlerin, yurtseverlerin önündeki görev kaçınılmaz olarak budur.

Tuncay ATMACA

Dikkat! Varsa, arabanız 'toplatılabilir'!..

Nafiz OFLAZ

"Ey ahali!.. Duyduk duymadık demeyin!.. Kasım 1995'ten itibaren, bazı harf kümelerinin yan yana geldiği araba plakaları toplatılacaktır! Toplanma işlemi sırasında "vukuat" çıkaranlar hakkında, maksatlarına bakılmaksızın Terörle Mücadele Yasası'nın 8. maddesinin yeni versiyonuna göre tahkikat açılacaktır... Tahkikat Komisyonu Başkanlığı'na, gerekli görüldüğü hallerde, 8. maddenin en iyi yorumcusu, şimdilerde emekli olan Nusret Demiral, tekrar göreve çağırılarak getirilecektir. Olası tahkikatlardan ve N. Demiral'in gazabından korunmak için, plakanız aşağıda sayılan harf kümelerinden oluşuyorsa, arabanızı en yakın güvenlik merkezine teslim edin! 'Türkiye Cumhuriyeti devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı hedef alan yazılı ve sözlü propaganda (...) yapılamaz. Yapanlar hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yüz milyon liradan üçyüz milyon liraya kadar ağır para cezası hükmolunur' hükmünü düzenleyen 8. maddeyi de hatırlatıyor ve ilgili şahıslara, 'arabanızla birlikte emniyete teslim olun' diyoruz! Duyduk duymadık demeyin, efendi efendi arabalarınızı teslim edin! İşbu ferman İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nündür! Herkes riayet ede... Etmeyenin kafası koparıla..."

Yeni 'plaka' yönetmeliği

Belki yukarıda anlatılanlar gibi bir süreç yaşanmayacak, ancak gerçekten de, araba plakalarında bazı harflerin yan yana getirilmesi ve harf demetleri oluşturularak plakalarda kullanılması, yapılan yasal bir düzenlemeyle yasaklandı. İçişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan "Karayolları Trafik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"e göre, Kasım 1995'ten itibaren araba plakalarında bazı harfler yan yana getirilerek kullanılamayacak. 13 Eylül tarih ve 22403 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmelikte, kullanılacak harf demetleri tek tek sayılmış, siyasi olarak yasaklanan bazı harf demetlerinin yanında, "kültürel" açıdan olumsuz görülen bazı harf gruplarının da kullanımı yasaklanmıştır. Gümrük Birliği öncesinde, yönetmeliğin, Avrupa Topluluğu normlarına uydurulmasını öngören yeni düzenlemelere göre plakalarda; TKP, DEP, PKK, KUK gibi harf gruplarına yasaklama getirildi. Bu grupların yanında RUM, RUS, LAZ gibi harf gruplarının da plakalarda kullanımı yasaklandı. (Uzun listeleri inceleyenler daha pek çok siyasi yasak bulabileceklerdir.) Ancak SOL harflerinden oluşan demete yasaklama getirilmemesi dikkat çekici bir diğer nokta!..

▼ Gümrük Birliği öncesinde, yönetmeliğin, Avrupa Topluluğu normlarına uydurulmasını öngören yeni düzenlemelere göre plakalarda; TKP, DEP, PKK, KUK gibi harf gruplarına yasaklama getirildi. Bu grupların yanında RUM, RUS, LAZ gibi harf gruplarının da plakalarda kullanımı yasaklandı. (Uzun listeleri inceleyenler daha pek çok siyasi yasak bulabileceklerdir.) Ancak SOL harflerinden oluşan demete yasaklama getirilmemesi dikkat çekici bir diğer nokta!..

Yeni plaka uygulaması, içinde bulunduğumuz kasım ayından itibaren başladı. Yeni düzenlemeler trafiğe yeni kaydolan ve el değiştiren arabaları kapsayacak. Eski arabalar şimdilik bu düzenlemelerden etkilenmeyecek gibi gözüküyor. Ancak şimdiden plakalarında bazı harf grupları olan araba sahiplerinin, değiştirmek için kuyruğa girmeleri beklenmelidir. Zira yeni düzenlemelerden sonra hoş gözle karşılanmayacakları ve "kınanma" tehlikesi ile karşı karşıya kalacakları açık.

Yeni yönetmelikte çeşitli teknik ayrıntılar içeren düzenlemeler de var. Ancak en önemli ve dikkat çekenleri yukarıda anlatılanlar.

Yapanlar ve yapamayanlar

Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne alınıp alınmayacağına dair nihai karar, görüşme ertelenmezse, yakın bir zamanda verilecek. Bu süreçte Avrupa Topluluğu ülkelerinin Türkiye'den talepleri oldu. Bazı yasaların Topluluk Hukuku'na uydurulması ve yeni yasal düzenlemelerin yapılması bu taleplerin başında geliyordu. Bugüne kadar yasa yapma ve değiştirme mercii olan TBMM'nin bu alanda ciddi bir faaliyet yürüttüğü söylenemez. Anayasa'da birkaç değişiklik -ki yasalara taşınmadı-, 8. maddenin "garibeye" çevrilmesi ve kimsenin ne anlama geldiğini bilmediği Tüketici Yasası gibi birkaç düzenleme dışında pek bir şey yapılmadı. Hatta bazı yasalar daha da kadük bir hale getirildi. Avrupalılar tarafından önemsenen DEP davası ile ilgili karar da mahkumiyetlerin onayı biçiminde çıktı. 'Uyum Yasaları' olarak adlandırılan düzenlemelerle ilgili Gümrük Birliği görüşmesi yaklaşır ve seçime gidilirken bile, herhangi ciddiye alınır bir çalışmanın yapıldığı da söylenemez. Buna karşın konuyla ilgili bol ve içeriksiz hamaset sürüyor.

Tam bu esnada, İçişleri Bakanlığı'nın, dolayısıyla Emniyet Genel Müdürlüğü'nün plaka yönetmeliğini bile olsa Avrupa Topluluğu'nun standartlarına uyarlamaya çalışması, takdire şayan (!) bir girişim olarak kabul edilmeli. Bu işi esasen yapması gerekenlerin başka işlerle iştigal ettiği bir dönemde, uyum yasaları ile ilgili çalışma yapmak yine de bu ülkede "esas iktidar" odaklarından birisine kalmış gibi gözüküyor!...

Ancak yine de ortada bir sorun var. Zira 'topluluk hukuku', yasaların veya örneğimizde olduğu gibi yönetmeliklerin demokratikleştirilmesi ve yasakçı zihniyetten temizlenmesini gerektiriyordu. Türkiye'de ise tam tersi oluyor. Ele alınan her yasa veya yönetmelik daha da antidemokratik kılınıyor. Bu, hem TBMM'nin, hem de diğer kuruluşların düzenlenmeleri için söz konusu. TBMM, bırakınız 8. madde ile ilgili düzenlemedeki antidemokratik tutumu, Türkiye Cumhuriyeti kavramının, Meclis içerisindeki yazı ve konuşmalarda TC olarak kullanılmasını bile, Meclis'in "birliğiyle" ve alkışlar arasında yasaklıyor. (Bu "vaka"nın tarihi daha eskidir.) El attığı her yasayı eski halinden daha da geriye götüren, göz boyama niteliğindeki düzenlemeleri bile yapamayan bir yasama organının, doğal olarak diğer organlara "kötü örnek" olmaması düşünülemez. İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Müdürlüğü de, ne yazık ki, bu toplumun ve devletin damarlarında dolaşan yasakçı zihniyete uygun davranarak, demokratikleşme uğruna Meclis'in izlediği yoldan gitti ve plakalardaki "bölücü harf" demetlerini yasakladı.

İlla da takıntı

Aslında plakaların ve arabaların üzerine bayrak ve benzeri "Türklük'ü simgeleyen takıların asılması, milliyetçilik sendromunun kabardığı son yıllarda zaten revaçtaydı. Anlaşılan yeni düzenleme bu durumu yönetmeliğe taşıyarak, zorunlu hale getiriyor. Harf demetlerinin kullanımının yasaklanması ise bu ülkede "takıntı" düzeyinde süren, kendine güvensiz, her yerde düşman gören "McCharty"ci bir zihniyetin, bu topraklardaki insanları yıllardır yönten bir mücerret ve militarist devlet geleneğinin tezahürü sadece... Öyle bir devlet ki, gittikçe baskıcı bir hal almakta ve gittikçe kendini bile yok edebilecek mekanizmalara icazet verebilmekte. Mevcut statükonun ya korunması ya da daha da geri noktalara çekilmesi, bu devletin takıntı düzeyinde varlığının yegane teminatı ve geleceği oldu artık...

'Fakir kuş hiç unutmaz, kitapların yakıldığı yıldı
Kırk kapıdan birden devletle girdiğini gördük
Başsız bir at ve içindeki solgun süslü binicisinin.
Dervişlere göre parçalanmış ölüm doğudan dönüyordu
Onun için ki acı bir suyla üçe bölünmüştür bir kent'

Top Çağı 'ateşi' ve elmanın iki hali

Sezai SARIOĞLU

Tarih kitapları, Osmanlılar sefere çıkmadığı zamanlarda Yeniçerilerin "Kızıl Elma"diye bağırarak "sefer ve fetih istediğini" yazar... Çünkü Kızıl Elma, "Hünkar'ın atının gideceği yerdir."

Çarşamba akşamı İsveç–Türkiye maçından sonra sokaklara sefere çıkan kalabalığı görünce "Kızıl Elma" hikayesi geldi aklıma...

Evet, evet, sevinçler kötü yola düşmüştü ve kalabalık, "seferden" sonra "Kızıl Elma" diyerek yeni seferler, hatta "kan" istiyordu...

Sokaklara dökülen kadınlı–erkekli grup aslında devlet'ti... Kitaplarda "millet, halk, yurttaş" dense de onlar sözleriyle, edalarıyla birer devletti. "Kızıl Elma" törenlerine koşuyorlardı. Şizoik bir iman egemendi... Devlettiler, kendi zaferlerini kutluyorlardı...

Kadın ve erkeklerden oluşsalar da, "kadınlar aslında yoktular" ve topyekün erkek'tiler... Sloganlar, küfürler, diyaloglar erkek dünyasının ürünleriydi...
Kadınlı–erkekli seferden dönen ve tekrar sefere çıkacak erkek zaferi kutlanıyordu...

Hepsi beyazdı... Öteki'ne karşıydılar, siyahları yenmişlerdi... Kürtleri, Ermenileri, Gürcüleri, Lazları, Yahudileri yenmişlerdi...

Can Kozanoğlu'nun "Pop Çağı Ateşi" adlı kitabında, "MHP öylesine işlevli bir kimlik dağıtıyordu ki... Ülkücü kimliği, camiye ve kışlaya, ayrıca stada, konsere ve yatağa 'serbest giriş' sağlıyordu... Ülkücü kimliği bir 'üst aidiyet' şemsiyesi olacaktı. Fenerli, Galatasaraylı, Beşiktaşlı, popçu, Ferdici, Müslümcü, cuma namazlarını kaçırmayan, oruç bile tutmayan, çırak, öğrenci, gecekondu garibanı, lumpen, Bağdat caddesi fırlaması... 'milliyetçi olmak koşuluyla, her Türk'e kapı açıktı. Epeyi de Türk girdi kapıdan" dediği gibiydiler... Futbolcularla birlikte her yengide onlar da "milli" oluyordu... Var olmak çabası içindeki işliler, işşizler, varoştakiler oradaydı... "Varolmanın dayanılmaz ağırlığı"nın o noktada hissedilmesi tümünün ortak paydasıydı... Yanlış tarif üzerinden kurulan yanlış bir tarihin "Kızıl Elmacıları"ydılar...

En eskiden "ne sağcıyız ne solcu, futbolcuyuz futbolcu" şeklinde apolitikliği anlatan bir kelam vardı. Şimdi olup bitenlere bakınca "keşke" diyesi geliyor insanın. Yani, keşke o kelamın ifade ettiği kadar saf olabilseydi hayat... Öyle bir noktaya gelindi ki, "hem faşistim, hem futbolistim" demeye getiriyor sisli havayı sevenler... Bu öyle bir anofor ki, sağlıklı bir tarihsel duruş saptamayınca, tribünlerde, sokaklarda bu işin önünü almak olanaksız...

Ertesi gün Sabah, "Türkiye sizlerle gurur-duyuyor, şimdi sırada Gümrük Birliği'ne girmek var" diye yazıyor... Ertuğrul Özkök ise, Hürriyet'te, "Siz sporun müthiş keyfini inanılmaz hazzını tattırdınız. Ama en güzeli Avrupa'nın, Gümrük Birliği'nin eşiğinde bekleyen bizlere bunu hak ettiğimizi ispat ettiniz" diyerek bir "tek seçici" edasıyla "aferin"ler yağdırıyor...

Ola ki yeterli puana ulaşamasaydılar... Bu mantığa göre Avrupa, "uçtu uçtu kuş uçtu" olacaktı ve futbolcuların vay gelmişti haline...

İşin kolayına kaçarak, "mutluluğun Avrupai resmini" yapmaya kalkınca başka fanteziler de üretilebilir. Belki de bu iş Türk lobisinin hatta 'iyi saatte olsunlar'ın işi olmasındı? Aslında İsveçli futbolcu Andersson kendi kalesine gol atarak AB'ye girme işimizi kolaylaştırmıştı. Andersson'un önce "kahraman" ilan edilmesi, sonrasında "Türk vatandaşlığına kabul edilmesi" acilen düşünülmeliydi. Belki de bu iş, Türk lobisinin marifetiydi. Bu "el golüyle Gümrük Birliği'ne girmek"ti aslında..

Kalabalığı görünce Tanju'nun af gerekçesi geldi aklımıza: "Tanju halka mal olmuş bir değer olarak, içinde bulunduğu hapis hali yakışıksız bulunduğu için affedilmeli." Bu saptama ile "Top Çağı Ateşi" arasında somut bir ilişki olmalıydı. "Atalet Komisyonu"nun "hakka mal olmuş" zatlarının gerekçeli kararı "Ah İsmail Beşikçi ve diğerleri ah... Siz neden futbolcu olmadınız " düşüncelerini getirdi aklıma... Tarihe mal olanlar için "hapis hali" yakışıklı bir haldi...

Televizyonda Fatih Terim ve eşi "bizim başka geleneklerimiz de var, silah kullanmayın" çağrısı yaptı... Bunca grikalabalıkta bu sözler bir duyarlılık, incelik örneğiydi... Ancak, onların sözünü bu hercümerc oluşta dinleyen kim... "Top oyunu" denince onların aklına gelen, şoven hezeyanlar eşliğinde "tank ve top, silah" muhabbeti...

Olup bitenin, siyasal anlamı ise faşist hareketin "amaca ulaşmak için her şey mübahtır" felsefesinden hareketle, mevcut duruma ayak uydurarak silahlı gövde gösterisi yapmasıdır. "Saf maç severlerin", "maç takılanların" nesnel olarak şoven gösterilerin aksesuarı olmaları ise ayrıca sorundur.

Bravo şu "Pop Çağı Ateşi" çocuklarına... Maçtan sonra Sıraselviler'deki "Kemancı"yı basan Bozkurt'lara karşı nasıl kendilerini savundukları herkesin dilinde... Bravo rockerlere... İçeriye yanıcı madde atılması, camların kırılması karşısında paniğe kapılmayan ve gerekeni yapan şu gençlere bravo... Uzun saçlı, küpeli, rock sempatizanı ateş çocukları, Bozkurt hücum kıtalarının saldırısı karşısında derhal toplanırlar. Bir arkadaşları "kendi işimizi kendimiz hallederiz" der. Danslarını, notalarını, mekanlarını savunurlar... Sonuç, kadınlı–erkekli Kemancı'lar, Bozkurtları kapı dışarı ederler... Ve dansa, rock dansa devam... Viva dans halleri yani... Bravo... Maçı asıl kazanan onlardır biliyor musunuz... Dansı kazanan onlar...

Tüm bu olup bitenler karşısında muhaliflerin psikolojisi ise ilginç: "Aman bize bulaşmasınlar... Onlardan nefret ediyorum... Şimdilik yapacak pek bir şey yok... Ne olacak bu işin sonu... vb."

Aslında tüm bunların altında biraz korku, biraz örgütsüzlük, biraz "yalnızım ve kazanamam" duygusu var...

Can Kozanoğlu ile bitirelim:

"... Buradaki darbe sözcüğü yalnızca üniformalıları çağrıştırmasın, 'siviller' de aynı derecede insafsızca davranabiliyorlar. Önemli olan geleceği kaç elin ve yüreğin, kaç 'oy'un değil, kaç 'el'in ve yüreğin belirleyeceği. Ne kadar el, ne kadar yürek, o kadar, o kadar umut... 'Linç adaleti'nin ölüm aşkıyla kaşınan elleri, ölüm aşkıyla yanan yürekleri değil ama; muhabbetli günlerin hayat aşkıyla yaratan, hayat aşkıyla çarpan yürekleri..."

Beyaz adam; nam–ı diğer Kurt Adam bir kez daha kirli elini ve kirli yüreğini ortaya çıkardı. Kurtlar "Kızıl Elma" diyerek İstanbul'u ve hayatı fethetmeye çalışıyor... Şimdi sıra muhaliflerin ellerinin ve yüreğinin hayat savunması için birleşmelerinde... Özellikle de Solmohikan'ların elinin ve yüreğinin tez elden ortaya çıkmasında...

Parola:

Elmaaaaa...

SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

● **Sahibi:** Olgu Ltd. Şti. ● **Koordinatör:** Seyfi ÖNGİDER
● **Yazı İşleri:** Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
● **İdare:** Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
● **Sorumlu Müdür:** Hüseyin AYIK
● **Ankara Büro:** Mustafa ERDOĞAN, Tarık DEMİR
● **Ankara Tel:** (0312) 418 41 98 Fax: (0312) 418 22 63

Avrupa Temsilcilikleri

● **Almanya Temsilciliği** — **Tel :** 0049.69.7075714 **Fax:** 0049.69.625645
● **Fransa:** Y. Mustafa ÖZKAN — **Tel :** 0033148572114 **Fax:** 0033148571691
● **İsviçre:** Süleyman ÖZGÜR — **Tel :** 004113415213
● **İngiltere:** Ahmet SAYER — **Tel :** 00441814826280

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim / İstanbul **Tel:** (0212) 244 30 67 - 249 99 29 **Fax:** (0212) 249 99 29 **Basıldığı Yer:** Serler Matbaacılık **Dağıtım:** BBD